

Vita Porphyrii episcopi Gazensis

ΜΗΝΙ ΦΕΥΡΟΥΑΡΙΩ Ὁ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΓΑΖΗΣ

1 Τῶν ἁγίων ἀνδρῶν τοὺς ἄθλους καὶ τὸν θεϊκὸν αὐτῶν ζῆλόν τε καὶ πόθον καλὸν ἔστι τοῖς ὀφθαλμοῖς θεωρεῖν (ὀρώμενα γὰρ ἀξιοφίλητα γίνεται), φέρει δὲ ὅμως ὠφέλειαν οὐ μετρίαν καὶ τὰ διηγήματα παρὰ τῶν ἀκριβῶς εἰδόντων ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων ὑπαισερχόμενα. Πιστοτέρα μὲν ἀκοῆς ἢ θέα, πείθει δὲ καὶ ἀκοὴν ἐὰν ὑπὸ ἀξιοπίστων εἴη τὰ λεγόμενα. Εἰ μὲν οὖν ἀραδιούργητος ἔμενεν ἡ τῶν ὠφελίμων διήγησις καὶ μὴ τῇ ἀληθείᾳ τὸ ψεῦδος ἐνεσπείρετο, περιττὸν ἦν τὸ σύγγραμμα τῶν τοιούτων, ἱκανῆς οὔσης καὶ πρὸς οἰκοδομὴν τῆς ἀληθείας ἐκ διαδοχῆς αἰεὶ ἐνσπειρομένης ταῖς ἀκοαῖς τῶν ἐπιγινομένων ἀνθρώπων· ἐπειδὴ δὲ ὁ χρόνος παραφθείρει, εἴτε διὰ τῆς λήθης εἴτε διὰ τῆς ῥαδιουργίας, ἀναγκαίως ἐπὶ τὸ παρὸν σύγγραμμα ἐλήλυθα, ἵνα μὴ τῷ μακρῷ χρόνῳ λήθῃ τις γένηται τοιοῦτου ἁγίου ἀνδρός, λέγω δὴ Πορφυρίου τοῦ ὀσίου. Τὸ γὰρ μνημονεῦσαι τῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων φάρμακον ἀλεξητήριον γίνεται τοῖς ἀκούουσιν.

2 Ἄτοπον γάρ ἔστι ποιητὰς τραγωδοποιούς καὶ ἄλλους τοιούτους συγγραφέας τὸ] εἰς γέλωτα καὶ γραῶδεις μύθους καταναλῶσαι τοὺς λόγους, ἡμᾶς δὲ περιδεῖν λήθῃ παραδιδόμενους ἁγίους ἄνδρας καὶ ἀξιομνημονεύτους. Ποίαν γὰρ οὐκ ἂν δικαίως παράσχω δίκην μὴ παραδιδούς συγγραφῆ βίον τοιοῦτου θεοφιλοῦς ἀνδρός, βίον, φιλοσοφίας διδάσκαλον, τοῦ τὴν ἐν οὐρανῷ πολιτείαν ἐξηλωκότος; Πολέμους τε αὐτοῦ καὶ ἀντιστάσεις ἱστορήσωμεν οὐ μόνον πρὸς τοὺς τῆς εἰδωλομανίας ἀρχηγούς τε καὶ προμάχους, ἀλλὰ καὶ πρὸς δῆμον ὀλόκληρον πάσης πεπληρωμένον ἀνοίας. Ἐμνημόνευε γὰρ τῶν τοῦ μακαρίου Ἀποστόλου ῥητῶν δι' ὧν φησιν· «Ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. Ταύτην τὴν πανοπλίαν ἐνδυσάμενος, εἰς τοὺς ἀγῶνας εἰσῆλθεν ὁ εἰρημένος Ἀπόστολος· ἀλλὰ καὶ τοιούτους καὶ τηλικούτους ἔχων τοὺς ἀντιπάλους, ὁ τὴν ὁμοίαν ἄμιλλαν κεκτημένος τῷ Ἀποστόλῳ Πορφύριος, ἴσην καὶ τὴν νίκην ἀνεδήσατο, καὶ τρόπαιον ἤγειρεν εἰς τὸ μέσον τῆς Γαζαίων τὴν νυνὶ κτισθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν. Παρεῖχεν δὲ αὐτῷ τὴν νίκην οὐχ ἡ ἀνθρωπεῖα φύσις, ἀλλ' ἡ γνώμη τὴν θεῖαν χάριν ἐφελκομένη· ἐραστής γὰρ θερμότατος γενόμενος τοῦ Χριστοῦ, πάντα παθεῖν καὶ δρᾶσαι ἠνέσχετο. Πόσας γὰρ πολέμων προσβολὰς ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ ὑπὸ τῶν δι' ἐναντίας ἐδέξατο, πόσας συσκευὰς καὶ μυκτηρισμοὺς ὑπέμεινε.

3 Ἄλλ' ἐπειδὴ πάντα τὰ κατὰ τὸν ἀοίδιμον ἄνδρα οὐ δυνατόν ἐξείπειν, πολλὰ τε ὄντα καὶ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα εἶναι ἄπιστα, βραχέα ἐκθήσομαι ἅτινα καὶ ἐμνημόνευσα συνοικήσας αὐτῷ πλεῖστον χρόνον καὶ ἀπολαύσας τῆς μακαρίας καὶ φοβερᾶς ἐκείνης ψυχῆς τῆς μετ' ἀγγέλων συμπολιτευομένης. Τοῦτον οὖν τὸν πᾶν εἶδος ἀρετῆς εἰληφότα, τίς οὐκ ἂν δικαίως ἐπαινέσειεν; Οἶδα μὲν οὖν ὡς τῆς ἀρετῆς τοιοῦτου ἀνδρὸς οὐδεὶς ἂν ἐφίκοιτο λόγος· ὅμως γε ἐγχειρητέον, θαρροῦντός μου ταῖς ἀγίαις αὐτοῦ εὐχαῖς. Συγγράψω δὲ τὴν ἐκείνου εὐφημίαν οὐ κομπῶ λόγῳ· οὔτε γὰρ ἡ καλλιλεξία τὸν βίον τῶν τοιούτων κοσμεῖν εἴωθεν, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ τῶν ἔργων καὶ αὐτὴν τὴν φράσιν μεγαλύνει. Ὅθεν κἀγὼ θαρρῶν εἰς τὰς ἀγίας εὐχὰς τοῦ εἰρημένου ἀνδρείου ἀνδρὸς προσέρχομαι τῷδε τῷ συγγράμματι, αἰτούμενος δι' αὐτῶν τὴν παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ χάριν τε καὶ βοήθειαν εἰς τὸ δυνηθῆναι, οἷα δήποτε προφάσει, τὴν ἀρετὴν τοῦ ἁγίου ἀνδρὸς διηγήσασθαι. Αἰτῶ δὲ τοὺς ἐντυγχάνοντάς τῷδε τῷ συγγράμματι μὴ ἀπιστεῖν τοῖς λεγομένοις· αὐτόπτης γὰρ τῆς

ἀρετῆς τοῦ ἀνδρὸς ἐγενόμην, συνοικήσας καὶ συμπλεύσας καὶ συγκακουχηθεὶς αὐτῷ ἕως τῆς τελευταίας ἡμέρας τῆς ἐνθάδε αὐτοῦ ζωῆς. Ἐνθεν δὲ ἀρχὴ μοι γένηται τοῦ τῆς διηγήσεως λόγου.

4 Γάζα πόλις ἐστὶν τῆς Παλαιστίνης ἐν μεθορίῳ τῆς Αἰγύπτου ὑπάρχουσα, οὐκ ἄσημος δὲ αὕτη τυγχάνουσα, ἀλλὰ καὶ πολὺανδρος καὶ τῶν ἐμφανῶν πόλεων οὕσα· ἤκμαζεν δὲ ἐν αὐτῇ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἢ περὶ τὰ εἶδωλα τῶν ἀνθρώπων μανία. Ταύτης τὴν ἱερωσύνην ἀπεδέξατο ὁ παρ' ἡμῶν εὐφημούμενος Πορφύριος, πατρίδα μὲν ἐσχηκῶς τὴν ἐπουράνιον Ἱερουσαλήμ (εἰς ταύτην γὰρ καὶ ἀπεγράψατο), τὴν δὲ ἐπίγειον τὴν Θεσσαλονικέων. Γένος δὲ ἦν αὐτοῦ ἐπίσημον. Τούτῳ θεῖος ἔρως ὑπεισηλθεν καταλεῖψαι πατρίδα καὶ λαμπρότητα γένους καὶ πλοῦτον ἄπειρον καὶ ἀσπάσασθαι τὸν μονήρη βίον, καὶ πλεύσας ἐκ τῆς Θεσσαλονικέων, καταλαμβάνει τὴν Αἴγυπτον. Εὐθέως δὲ ὥρμησεν ἐπὶ τὴν Σκήτην καὶ ἀξιοῦται μετ' ὀλίγας ἡμέρας τοῦ τιμίου προσήματος. Καὶ συνδιατρίψας ἐκεῖ τοῖς ἀγίοις πατράσι πενταετὴ χρόνον, πάλιν ἄλλος θεῖος ἔρως αὐτῷ ὑπεισηλθεν προσκυνῆσαι τοὺς ἀγίους καὶ σεβασμίους τοῦ θεοῦ τόπους, καὶ γενόμενος ἐκεῖσε καὶ προσκυνήσας, ἀπελθὼν εἰς τὰ μέρη τοῦ Ἰορδάνου οἴκησεν ἐν σπηλαίῳ, ὁμοίως κάκεῖ διατρίψας ἔτη πέντε μετὰ πολλῆς κακουχίας. Ἐκ δὲ τῆς πολλῆς ξηρότητος καὶ ἀνωμαλίας τῶν τόπων ἐκείνων περιέπεσεν μεγάλη νόσῳ. Ὁρῶν δὲ ἑαυτὸν ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ, κατ' οἰκονομίαν παρακαλεῖ τινα τῶν γνωρίμων ἀναλαβεῖν αὐτὸν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα· τὸ δὲ πάθος ἦν ἥπατος σκίρωμα μετὰ πυρετοῦ συνεχοῦς λεπτοτάτου. Τοῦ γοῦν τοιοῦτου πάθους ἐπικρατοῦντος καὶ νύττοντος ἀπαύστως τὰ ἐνδόσθια καὶ τοῦ σώματος τηκομένου, αὐτὸς οὐκ ἐπαύετο καθ' ἡμέραν περιερχόμενος τοὺς ἀγίους τόπους κεκυφῶς καὶ μὴ ἰσχύων ἀνορθῶσαι τὴν ἑαυτοῦ ἡλικίαν, ἀλλὰ ράβδῳ ἐπερειδόμενος.

5 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν, συνέβη κάμῃ ἐκ τῆς Ἀσίας καταπλεῦσαι χάριν τοῦ προσκυνῆσαι τοὺς σεβασμίους τόπους, καὶ γενόμενος ἐν αὐτοῖς διέτριψα πολὺν χρόνον, τρεφόμενος ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἐργοχείρου· εἶχον γὰρ τὴν τοῦ καλλιγράφου τέχνην. Θεωρῶν δὲ τὸν ὄσιον πορευόμενον συνεχῶς εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἀνάστασιν καὶ εἰς τὰ ἄλλα εὐκτήρια, ἐθαύμαζον ὅτι ἐν τοσαύτῃ ἀσθενείᾳ σώματος οὐκ ὀκνεῖ οὕτως σκύλλεσθαι. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν συναντήσας αὐτῷ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς τοῦ μαρτυρίου τοῦ κτισθέντος ὑπὸ τοῦ μακαριωτάτου Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως, μὴ δυνάμενον τῷ ποδὶ προσβῆναι, δραμῶν δὲ καὶ προτείνας αὐτῷ τὴν ἐμὴν χεῖρα, παρεκάλουν αὐτὸν ταύτῃ ἐπερείδεσθαι καὶ ἀναβαίνειν τοὺς ἀναβαθμούς. Ὁ δὲ οὐκ ἠθέλην λέγων· Οὐκ ἔστιν δίκαιον ἐμὲ τὸν πορευόμενον αἰτῆσαι συγχώρησιν ἀμαρτιῶν ἐπερείδεσθαι ταῖς χερσὶν ἄλλου· ἀλλ' ἔασον, ἀδελφέ, τὸν θεὸν ἰδεῖν τὸν κόπον μου, ἵνα κατὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ εὐσπλαγχνίαν κάμῃ ἐλεήσῃ. Ἐπορεύετο οὖν καὶ τῶν θείων λογίων ἠκροᾶτο τοῖς διδασκάλοις ὑποτιθεὶς τὰ ὦτα, καὶ τῆς μυστικῆς τραπέζης αἰεὶ μεταλαμβάνων, ἐπανήρχετο εἰς τὸ καταγώγιον τὸ ἑαυτοῦ. Ὅποιον μὲν βίον ἔζη δῆλον ἦν. Τοῦ γὰρ πάθους τοσοῦτον κατεφρόνει ὡς νομίζειν αὐτὸν ἐν ἄλλοτρίῳ σώματι τὴν νόσον ἔχειν· ἢ γὰρ τοῦ θεοῦ ἐλπίς ταύτην ἐξ αὐτοῦ ἀπεφόρτου.

6 Τοῦτο δὲ μόνον αὐτὸν ἐλύπει καὶ ἔδακνεν τὸ διαμεῖναι τὴν περιουσίαν καὶ μὴ κατὰ τὸν εὐαγγελικὸν λόγον διαπραθῆναι καὶ διανεμηθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Αἴτιον δὲ τούτου τοῦ ἐμποδισμοῦ γέγονεν τὸ εἶναι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ παῖδας τυγχάνοντας ἠνίκα ἐξεδήμησεν τῆς ἰδίας πατρίδος. Ἀνιώμενος οὖν ἐπὶ τούτῳ, αἰτεῖ με ἤδη συνήθη αὐτῷ ὄντα (ἐξυπηρετούμην γὰρ αὐτῷ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀσθένειαν) πλεῦσαι εἰς Θεσσαλονίκην καὶ διανεῖμαι τὴν οὐσίαν μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν, καὶ δούς μοι βιβλίον ἐντολῆς καὶ παραθέμενός με τῷ κυρίῳ ἀπέλυσεν, παρασχὼν ἐλάχιστα δαπανήματα· οὔτε γὰρ ἠγόρευε τότε. Εὐθέως δὲ κατελθὼν εἰς Ἀσκάλωνα καὶ εὐρῶν πλοῖον ἀνήχθη, καὶ δι' ἡμερῶν δέκα τριῶν εὐπλοήσαντες, ἐγενόμεθα εἰς

Θεσσαλονίκη, καὶ ἐμφανίσας τὴν ἔγγραφον ἐντολήν, διένειμον τὰ πράγματα μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν. Διαπέπρακα δὲ αὐτοῖς τὰ λαχόντα μοι κτήματα χρυσῶν τρισχιλίων, τὰ δὲ ἐσθήματα καὶ ἀργυρώματα ἤγαγον μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἄλλους χρυσοῦς χιλίους τετρακοσίους, καὶ συναγαγὼν πάντα διὰ μηνῶν τριῶν, ἐπανεπλευσα φθάσας δι' ἡμερῶν δέκα δύο εἰς τὸ ἐμπορεῖον Ἀσκάλωνος, κάκειθεν μισθωσάμενος κτήνη καὶ ταῦτα φορτώσας, ἀνήλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν. Εὐθέως δὲ ὡς ἐθεάσατό με ὁ τρισμακάριος, περιεπτύξατό με μετὰ χαρᾶς καὶ δακρύων (δύναται καὶ χαρὰ κινήσαι δάκρυον), ἐγὼ δὲ αὐτὸν οὐκ ἔγνων· εἶχεν γὰρ τὸ σῶμα ἐρρωμένον σφόδρα καὶ τὴν ὄψιν ἐρυθράν. Ἀνεκύλιον δὲ τοὺς ἐμούς ὀφθαλμούς πυκνῶς αὐτῷ ἐνορῶν.

7 Αὐτὸς δὲ νοήσας καὶ ὑπομειδιάσας χαριεντῶς ἔφη· Μὴ θαυμάσης, ἀδελφέ Μάρκε, ὁρῶν με ὑγιῆ καὶ ἐρρωμένον, ἀλλὰ μάθε τὴν αἰτίαν τῆς ὑγείας καὶ τότε ὑπερθαύμασον τὴν ἄφατον φιλανθρωπίαν τοῦ Χριστοῦ, πῶς τὰ ἀπελπισμένα τοῖς ἀνθρώποις παρ' αὐτῷ εὐδιόρθωτα τυγχάνει. Ἐγὼ δὲ παρεκάλουν αὐτὸν εἰπεῖν μοι τὴν αἰτίαν τῆς ὑγείας καὶ πῶς τοιοῦτον πάθος περιέγραψεν. Ὁ δὲ μοι ἀπεκρίνατο· Πρὸ ἡμερῶν περί που τεσσαράκοντα, ἐμοῦ ὄντος ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ τῆς ἁγίας κυριακῆς, κατέσχεν με ἄφατος ὀδύνη τοῦ ἥπατος, καὶ μὴ φέρων τὴν ἀλγηδόνα, ἀπελθὼν ἀνεκλίθην πλησίον τοῦ ἁγίου κρανίου, καὶ ἐκ τῆς πολλῆς ὀδύνης ἐγενόμην ὡς ἐν ἐκστάσει, καὶ ὁρῶ τὸν σωτῆρα καθηλωμένον ἐν σταυρῷ καὶ ἓνα τῶν ληστῶν σὺν αὐτῷ κρεμάμενον ἐν ἄλλῳ σταυρῷ, καὶ ἄρχομαι κράζειν καὶ λέγειν τὴν φωνὴν τοῦ ληστοῦ· «Μνήσθητί μου, κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ σωτὴρ λέγει τῷ κρεμαμένῳ ληστῇ· Κάτελθε ἐκ τοῦ σταυροῦ καὶ σῶσον ἐκείνον τὸν ἀνακείμενον ὡσπερ καὶ σὺ ἐσώθης. Καὶ κατελθὼν ὁ ληστής ἐκ τοῦ σταυροῦ περιέλαβέν με καὶ κατεφίλησεν, καὶ προτείνας τὴν δεξιὰν ἀνέστησέν με λέγων· Ἐλθέ πρὸς τὸν σωτῆρα. Καὶ εὐθέως ἀνέστην καὶ ἔδραμον πρὸς αὐτόν, καὶ ὁρῶ αὐτὸν καταβάντα ἐκ τοῦ σταυροῦ καὶ λέγοντά μοι· Λάβε τὸ ξύλον τοῦτο καὶ φύλαξον. Καὶ λαβὼν τὸ αὐτὸ τίμιον ξύλον καὶ βαστάσας, εὐθέως ἦλθον εἰς ἐμαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ὥρας οὐκέτι μοι ὀδύνη ἐγένετο, οὐδὲ ὁ τόπος τοῦ πάθους δηλὸς ἐστίν.

8 Ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούσας, ὑπερθαύμασα καὶ ἐδόξασα τὸν θεὸν τὸν αἰεὶ ἔλεος ποιοῦντα τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν, πολλῶν δὲ πλέον τοῖς γνησίως καὶ εἰλικρινῶς δεομένοις αὐτόν. Ἐξ ἐκείνου δὲ περισσότερον οἰκοδομήθην εἰς τὸν ἄνδρα (ὄντως γὰρ αὐτὸν εἶχον δοῦλον θεοῦ), καὶ ἀποκαταστήσας αὐτῷ πάντα ὅσα ἐνήνοχα, ἔμεινα παρ' αὐτῷ ἐξυπηρετούμενος αὐτῷ καὶ ἀπολαύων τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ λόγων· ὄντως γὰρ ἦν ἄμεμπτος ἄνθρωπος, πραότατος, ἐλεήμων, ἔχων καὶ τὸ διακριτικὸν τῆς θείας γραφῆς καὶ διαλύων τὰ ἐν αὐτῇ ἀπορούμενα εἰ καὶ τις ἄλλος (ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἔξωθεν παιδείας ἦν ἄμοιρος), ἀπαντῶν καὶ ἀποστομίζων ἀπίστους καὶ κακοπίστους, φιλόπτωχος, συμπαθητικός, ἐγγὺς ἔχων τὸ δάκρυον, γέροντας τιμῶν ὡς πατέρας, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, παιδία ὡς τέκνα, ἥπιον καὶ ταπεινὸν ἔχων τὸ ἦθος καὶ τὸν λόγον, οὐκ ἐν προσποιήσει ἀλλ' ἀληθείᾳ (οὔτε γὰρ ἦν δόλος ἐν αὐτῷ), σωφρονέστατος ὡς αὐτὸν φθάσαι τὴν τελείαν ἀπάθειαν, ἀόργητος, ἀμνησικακος, μὴ συγχωρῶν τὸν ἥλιον δύναι ἐπὶ τῷ παροργισμῷ αὐτοῦ, πάντα ἔχων τὰ πάθη νεκρά, πλήν τοῦ θυμοῦ ὃν ἐκίνει κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως.

9 Λαβὼν δὲ παρ' ἐμοῦ τὰ χρήματα καὶ τὰ ἄλλα ἃ ἤνεγκα, καὶ πωλήσας τὰ τε ἐσθήματα καὶ ποιήσας τὸ πλεῖστον τοῦ ἀργύρου τίμια σκεύη, τὰ λοιπὰ εἴσω ὀλίγου χρόνου δέδωκεν τοῖς δεομένοις, οὐ μόνον ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις πόλεσι καὶ κώμαις καὶ μοναστηρίοις, μάλιστα τοῖς οὖσιν ἐν Αἰγύπτῳ· πολὺ γὰρ ἦν πτωχὰ τὰ ἐκεῖσε μοναστήρια. Ἀλλὰ καὶ τοῖς ξένοις τοῖς ἐνδημοῦσιν δεύτερος Ἀβραάμ ἐγένετο. Ὅθεν διὰ βραχυτάτου χρόνου πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ

διέδωκεν, ὡς αὐτὸν δεηθῆναι τῆς ἐφημέρου τροφῆς. Ἐπέδωκεν οὖν ἑαυτὸν εἰς τὴν τοῦ σκυτοτόμου τέχνην, πλύνων βύρσας καὶ ράπτων, εἰς πάντα μιμησάμενος τὸν θεῖον ἐκεῖνον Ἀπόστολον τὸν μὴ βουλευθέντα δωρεὰν φαγεῖν ἄρτον, καίτοι δυνάμενος ἐξ ἄλλου ἐργοχείρου τὴν τροφήν πορίσασθαι, ἀλλ' εἰς πάντα ἠβουλήθη μιμητῆς γενέσθαι τοῦ εἰρημένου ἀοιδίμου ἀνδρὸς ἔν τε κακουχίαις καὶ πόνοις καὶ διωγμοῖς καὶ κινδύνοις θαλάσσης καὶ ἐπαναστάσεσιν ἐθνῶν. Κἀγὼ δὲ παρεκάλουν αὐτὸν κοινὸν βίον ζῆν ἅμα ἐμοί (ἦν γάρ μοι καὶ περισσεῖα ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἐπιτηδεύματος), ὃ δὲ οὐκ ἠνέσχετο λέγων· «Οὐδὲν εἰσενέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα». Καὶ πάλιν ἔλεγεν· «Εἴ τις οὐκ ἐργάζεται, μηδὲ ἐσθιέτω». Ἐγὼ δὲ παρησιασθεὶς εἶπον πρὸς αὐτόν· Διὰ τί οὖν ὅτε ἠπόρεις οὐκ εἰργάζου οὔτε ἐμοὶ συνεχώρεις ἐργάσασθαι; Ὁ δὲ μοι ἀπεκρίθη· Τὸ πρότερον ἔργον ὃ εἰργαζόμην, μείζον ἦν καὶ πολυπλάσιον τοῦ νῦν ἔργου· τὸ μὲν γὰρ νῦν ἓνα ἢ δεύτερον τρέφει, τὸ δὲ πρότερον μυριάδας ἔτρεφεν, οὐ μόνον δὲ τὰ πλήθη ἐκεῖνα, ἀλλὰ καὶ πνευματικὴν τροφήν τῇ ψυχῇ τῇ ἐμῇ ἐχορήγει.

10 Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἀκούσας τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς πολιτείας τοῦ ὀσίου Πορφυρίου ὃ τὴν ἱερωσύνην ἔχων τῶν ἀγίων τόπων Πραῦλιος, μεταπεμψάμενος αὐτὸν μετὰ πολλῆς ἀνάγκης ἐχειροτόνησεν εἰς τὴν τοῦ πρεσβυτέρου τάξιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν παραφυλακὴν τοῦ τιμίου ξύλου τοῦ σταυροῦ ἐνεπίστευσεν αὐτῷ. Τότε ἔγνωμεν ὅτι ἀπέβη αὐτῷ τὰ ἐν τῇ ἐκστάσει, ὅτε ἐώρακεν τὸν κύριον ἐν τῷ σταυρῷ καὶ τὸν ληστήν σὺν αὐτῷ, τὸν δεσπότην δὲ λέγοντα· Λάβε, φύλαξόν μοι τοῦτο τὸ ξύλον. Ἦν δὲ ὁ μακάριος Πορφύριος ὅτε τὴν χειροτονίαν ἔλαβεν ὡς ἐτῶν τεσσαράκοντα πέντε. Ἀξιωθεὶς οὖν ταύτης τῆς τιμῆς οὐκ ἐνήλλαξεν τὸ πρότερον ἔθος, ἀλλ' ἔμεινεν ἐν τῇ ἀσκητικῇ κακοπαθείᾳ, ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις. Ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτῷ ἄρτος ῥυπαρὸς καὶ λάχανα, καὶ ταῦτα μετὰ δύσιν ἡλίου, ταῖς δὲ ἄλλαις ἀγίαις ἡμέραις ἔκτιν ὥραν ἡσθιεν, λαμβάνων καὶ ἐλαίου καὶ τυροῦ καὶ βρεκτῶν ὀσπρίων· μετελάμβανεν δὲ καὶ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου κεκερασμένου, καὶ τοῦτο διὰ τὴν κακοπραγίαν τῶν σπλάγχων. Ταύτην τὴν διαγωγὴν καὶ τὸν κανόνα ἔμεινεν φυλάττων τὸν πάντα χρόνον τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς.

11 Μετὰ δὲ τριετῆ χρόνον τοῦ χειροτονηθῆναι αὐτόν, συμβαίνει τὸν ἐπίσκοπον τῆς προλελεγμένης πόλεως Γάζης ἐξελθεῖν τοῦ βίου· Αἰνείας ἦν οὗτος, ἐλάχιστον χρόνον ἐπισκοπήσας. Πρὸ δὲ Αἰνείου Εἰρηνίων ἦν, ὃς καὶ αὐτὸς συμπολίτης γέγονεν τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων· οὗ τοὺς ἐπαίνους ἀδύνατον ἐν παρεκβάσει γραφῆναι, ἀλλ' ἰδικῆς ἐχρῆν πραγματείας εἰς τὸ συντάξαι τὸν βίον τοῦ εἰρημένου ἀοιδίμου Εἰρηνίως, ἄλλοις δὲ συγγραφεῦσι παραχωροῦμεν τοῖς ἀκριβῶς ἐπισταμένοις τὸν ἐκεῖνου βίον. Κοιμηθέντος οὖν τοῦ προλεχθέντος ὀσίου ἀνδρὸς, συναθροισθέντες οἱ τότε ὄντες Χριστιανοί, ὀλίγοι καὶ εὐαριθμητοὶ τυγχάνοντες, μετὰ τῶν ἀπὸ τοῦ κλήρου καὶ βουλευσάμενοι ἐπὶ φανεράς ἡμέρας τίνι ἐγχειρίσαι τὴν ἐπισκοπὴν οὐδὲν ἦνυον, φιλονεικίας κρατησάσης ἐν αὐτοῖς, τῶν μὲν βουλομένων τινὰς τοῦ κλήρου, ἄλλων δὲ τῶν λαϊκῶν· κατὰ γὰρ τὸν ἀληθῆ λόγον ἦσαν τινες καὶ ἐν τοῖς κληρικοῖς καὶ ἐν τοῖς λαϊκοῖς βίῳ καὶ σεμνότητι κεκοσμημένοι. Πολλῆς οὖν συγχύσεως γινομένης καὶ μηδενὸς εἰς ἔργον προβαίνοντος, τέλος συνέδοξεν πέντε τῶν κληρικῶν καὶ τοσοῦτους τῶν λαϊκῶν τῶν ἐμφανῶν ἐξελθεῖν πρὸς τὸν μητροπολίτην ἀρχιερέα καὶ αἰτῆσαι αὐτὸν ἐπίσκοπον, ὃν δὲ ἀποκαλύψῃ αὐτῷ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.

12 Ἦν δὲ ὁ τὴν ἀρχιερωσύνην τὸ τνηκαῦτα ἐγκεχειρισμένος Ἰωάννης, ἀνὴρ καὶ οὗτος δόκιμος καὶ πάση ἀρετῇ κεκοσμημένος. Ὡς οὖν παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν οἱ Γαζαῖοι, παρεκάλουν αὐτὸν δοῦναι αὐτοῖς ἱερέα δυνατὸν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀντιτάξασθαι τοῖς εἰδωλολάτραις. Ἀκούσας δὲ εὐθέως ἐκήρυξε νηστείαν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ κύριος περὶ τοῦ ἀοιδίμου Πορφυρίου, καὶ γράφει

ἐπιστολὴν τῷ μνημονευθέντι ὁσίῳ Πραϋλίῳ τῷ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων τὸν μακάριον Πορφύριον πέμψαι πρὸς αὐτὸν χάριν ζητήματός τινος τῆς γραφῆς ὀφείλοντος ὑπ' αὐτοῦ ἐπιλυθῆναι· ἦν γὰρ ἱκανὸς ὁ μακάριος πᾶν νομιζόμενον εἶναι δυσχερὲς τῶν τῆς θείας γραφῆς ἐπιλύσαι, τοῦτο δὲ εἶχεν ἀπὸ χαρίσματος πνεύματος ἁγίου. Καὶ πιστεύσας τοῖς γράμμασι τοῦ μακαρίου Ἰωάννου ὁ θεοφιλῆς Πραϋλιος τοῦτον ἀπέλυσεν, παραγγείλας αὐτῷ περαιτέρω ἑπτὰ ἡμερῶν μὴ χρονίσει.

13 Ἀκούσας δὲ ὁ μακάριος Πορφύριος τὴν δύναμιν τῶν γραφέντων ὑπὸ τοῦ ὀσιωτάτου Ἰωάννου τὰ μὲν πρῶτα ἐθορυβήθη, μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν· Τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ γενέσθω. Καὶ προσκαλεσάμενός με ἐν τῇ ἑσπέρᾳ ἐκείνῃ λέγει μοι· Ἀδελφὲ Μάρκε, πορευθῶμεν καὶ προσκυνήσωμεν τοὺς ἁγίους τόπους καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν, πολὺς γὰρ χρόνος ἔχει παρελθεῖν ἕως οὗ πάλιν προσκυνήσωμεν. Ἐγὼ δὲ εἶπον· Διὰ τί οὕτως λέγεις, πάτερ; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Τῇ παρελθούσῃ νυκτὶ εἶδον τὸν σωτήρα λέγοντά μοι· Τὴν παραθήκην ἣν παρεθέμην σοι ἀποκατάστησον. Ζεῦξαι γὰρ σε θέλω γυναικὶ ταπεινῇ μὲν ἀλλ' εὐτρόπῳ, σὺ δὲ λαμβάνων αὐτὴν κόσμησον, ἵνα ἐπιλάθῃται τῆς προτέρας αὐτῆς πτωχείας. Εἰ γὰρ καὶ ταπεινὴ τυγχάνει ἀλλ' οὐκ ἔστι μου ἄλλοτρία, ἀλλὰ γνησία μου ἀδελφή· Τοῦτο δὲ παραφύλαξαι ἵνα μὴ, ὡς ἔχων γυναῖκα καὶ φροντίζων οἴκου, ἐξ ἀδικίας ἢ βίας ἢ παρανομίας συναγάγῃς, ἐπεὶ καμὲ παροργίσας κάκεινὴν λυπεῖς· ἀπαρέσκεται γὰρ καὶ αὕτη τοῖς τοιούτοις. Σὺ δὲ μόνον ἔχε προθυμίαν ἀγαθὴν, καὶ πάντα σοι χορηγηθήσεται ὅθεν οὐ προσδοκᾷς. Ταῦτά μοι ὁ δεσπότης Χριστὸς ἐδήλωσεν ἐν τῇ παρελθούσῃ νυκτὶ, καὶ φοβοῦμαι μὴ πως θέλων ἐξιλάσασθαι τὰς ἐμὰς ἀμαρτίας ἐξιλάσωμαι καὶ ἄλλων πολλῶν. Ἄλλ' ὅμως οὐκ ἔστιν ἀντειπεῖν τῷ βουλήματι τοῦ θεοῦ.

14 Ταῦτα εἰπὼν ἐπορεύθη, κάγῳ δὲ σὺν αὐτῷ, καὶ προσκυνήσαντες τοὺς ἁγίους τόπους καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ πολλὰ εὐξάμενος καὶ δακρύσας, ἔθηκεν ἐν τῷ χρυσῷ γλωσσοκόμῳ, καὶ ἀσφαλισάμενος ἐξῆλθεν, καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν μακάριον Πραϋλιον τὸν ἐπίσκοπον, παρέδωκεν αὐτῷ τὰς κλεῖς, καὶ λαβὼν εὐχὴν μετὰ παραθέσεως ἐξῆλθεν. Ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ καταγώγιον εὐτρεπιζόμεθα. Μισθωσάμενοι δὲ κτήνη τρία καὶ λαβόντες τὰ ἐνόδια ἐξήλθομεν· τὰ δὲ ἐνόδια ἦν πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ. Ἦμεν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ πέντε, αὐτὸς τε ὁ μακάριος κάγῳ καὶ δύο ὀνηλάται καὶ ἄλλος ὑπηρέτης νεώτερος ὀνόματι Βαρωχᾶς, ὄντινα εὗρεν ὁ μακάριος πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐρριμμένον ἐν τῇ πλατείᾳ, ὄντα ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ, καὶ λαβὼν συνήγαγεν, καὶ ἀναλώσας πολλὰ εἰς αὐτὸν τῇ βοήθειᾳ τοῦ Χριστοῦ τοῦτον ὑγιῆ ἐποίησεν. Ἐξ ἐκείνου οὖν ἔμεινεν παρ' αὐτῷ ἐξυπηρετούμενος αὐτῷ ἅμα ἐμοί. Τὰ δὲ κατὰ τὸν θεοσεβῆ Βαρωχᾶν, τοῦ λόγου προϊόντος, φράσω. Ὁδεύσαντες δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τῇ ἐξῆς ἦλθομεν εἰς Καισάρειαν. Διεδόθη δὲ εἰς πᾶσαν τὴν πόλιν ἡ παρουσία τῆς εἰσόδου ἡμῶν· ἦν γὰρ καὶ ὀνομαστός ὁ μακάριος διὰ τὸν ἄμεμπτον αὐτοῦ βίον, πολλῶν μᾶλλον διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν φιλόπτωχον. Ὁρμήσαμεν δὲ εἰς τὸν ἐκεῖ ξενῶνα· ἦν γὰρ ἑσπέρα.

15 Ἀκούσας δὲ ὁ μακάριος Ἰωάννης ὁ ἀρχιεπίσκοπος, δρομαῖος παρεγένετο πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους καὶ εὐξάμενοι μικρὸν ἐκάθισαν. Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Ἀνάστα, ἀδελφέ, διὰ τὸν κύριον καὶ γεῦσαι μετ' ἐμοῦ, ἵνα ταχέως ἀναστῶμεν εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τῆς ἁγίας κυριακῆς. Ὅψε γὰρ σαββάτω εἰσῆλθομεν. Ὁ δὲ μακάριος Πορφύριος παρεκάλει αὐτὸν συγχωρῆσαι αὐτῷ τὴν ἑσπέραν διὰ τὸν κόπον τῆς ὁδοῦ· ἔλεγεν δὲ μετὰ τὸν πρῶτον ὕπνον ἀνίστασθαι εἰς τὴν ἀγρυπνίαν. Ὡς δὲ οὐκ ἐπέισθη ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἀναστὰς ὁ μακάριος συνεπορεύθη αὐτῷ λαβὼν καμὲ (τὸν γὰρ ἀδελφὸν Βαρωχᾶν εἰάσαμεν ἐν τῷ ξενῶνι ἐγγὺς τῶν ἱματίων), καὶ προτραπέντες παρ' αὐτοῦ ἐδειπνήσαμεν. Πολλὰ δὲ ὁμιλήσαντες πνευματικὰ καὶ μικρὸν ὑπνώσαντες, ἀνέστημεν εἰς τὴν ἀγρυπνίαν.

16 Τῇ δὲ νυκτὶ ἐκείνῃ μεταπέμπεται ὁ μακάριος Ἰωάννης τοὺς Γαζαίους καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἔτοιμοι ἔσεσθε ἐπὶ τὴν ἔξοδον· σήμερον γὰρ τὸν ἱερέα ὑμῶν λαμβάνετε, ἄνδρα ὃν ἀπέδειξεν ὁ κύριος, ἄμεμπτον, θεοφιλῆ, ζέοντα τῇ πίστει. Πρωίας δὲ γενομένης, ἀρπάσαντες τὸν μακάριον, ἐχειροτόνησαν αὐτὸν ἐπίσκοπον Γάζης. Πολλὰ δὲ ἐδάκρυσεν καὶ οὐκ ἦν καιρὸς τῶν δακρύων αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ἑαυτὸν εἶναι ἀνάξιον τῆς τοιαύτης ἱερωσύνης. Μόλις δὲ παρακληθεὶς παρὰ τε τῶν Γαζαίων καὶ τῶν ἐκεῖ εὐρεθέντων Χριστιανῶν ἠσύχασεν. Ποιήσαντες δὲ τὴν ἁγίαν λειτουργίαν τῆς κυριακῆς, πάλιν προετράπημεν γεύσασθαι μετὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου.

17 Ἐπέτρεψεν δὲ ἡμῖν τὴν ταχίστην ἐξελθεῖν, καὶ ποιήσαντες ἄλλην μίαν ἡμέραν ἐξήλθομεν. Ἐκοιμήθημεν δὲ εἰς Διόσπολιν, κάκειθεν νυκτερεύσαντες ὀψὲ βράδιον εἰσήλθομεν εἰς Γάζαν πολλὰ κοπωθέντες καὶ θλιβέντες. Ἡ δὲ αἰτία τῆς θλίψεως αὕτη ἐτύγχανεν. Πλησίον Γάζης κῶμαι τυγχάνουσιν παρὰ τὴν ὁδὸν αἰτινες ὑπάρχουσι τῆς εἰδωλομανίας. Ἐκ συνθήματος οὖν ὁ τούτων οἰκίητορες κατέστρωσαν πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἀκανθῶν καὶ σκολόπων, ὡς τινὰς μὴ δύνασθαι παρελθεῖν, ἐξέχεαν δὲ καὶ βόρβορον καὶ ἐκάπνιζον ἄλλα δυσώδη, ὡστε ἡμᾶς ἐκ τῆς δυσσομίας πνίγεσθαι καὶ περὶ τὴν ὄρασιν κινδυνεύειν. Μόλις οὖν διασωθέντες, περὶ τρίτην ὥραν νυκτερινὴν εἰσήλθομεν εἰς τὴν πόλιν. Τοῦτο δὲ τὸ δυσχερὲς ἀπὸ προσβολῆς δαιμονικῆς ὑπήντησεν τῷ μακαρίῳ. Ἄλλ' οὐκ ἐδυσχέρανεν. Ἐνόησεν γὰρ τὴν ἐνέδραν τοῦ διαβόλου ὅτι ἠθέλησεν ἐκ τῆς αὐτοῦ εἰσόδου ἀποστρέψαι τὸν δίκαιον.

18 Ὁρμήσαμεν δὲ εἰς τὸ ἐπισκοπεῖον, ὃ ἔκτισεν ὁ προνομασθεὶς ἐν ἁγίοις Εἰρηνίων ὁ ἐπίσκοπος μετὰ καὶ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς καλουμένης Εἰρήνης. Τὸ δὲ ὄνομα λέγουσιν αὐτὴν ἔχειν κατὰ δύο τρόπους. Φασὶ γὰρ οἱ ἀπὸ Γάζης, ὅτε παρελήφθη ἡ πόλις ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνο, κατὰ τινὰ σύμβολον ἐκεῖ καταπαῦσαι τὸν πόλεμον, καὶ ἐξ ἐκείνου καλεῖσθαι τὸν τόπον Εἰρήνην. Τοῦτον τὸν τόπον εὐρῶν ὁ μακάριος Εἰρηνίων τιμῶμενον ὑπὸ τῶν Γαζαίων ἐν αὐτῷ ἔκτισεν τὴν ἐκκλησίαν. Εἴτε οὖν διὰ τὰ προλελεγμένα εἴτε διὰ τὸ ὄνομα τοῦ κτίστου ἔμεινεν οὕτως καλουμένη ἕως τοῦ νῦν. Ἐκεῖ οὖν ὠρμήσαμεν εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ κτισθὲν μικρότατον ἐπισκοπεῖον.

19 Τῷ δὲ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ συμβαίνει ἀνομβρίαν γενέσθαι, καὶ ἐπέγραφον πάντες οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως τὸ πρᾶγμα τῇ εἰσόδῳ τοῦ μακαρίου, λέγοντες ὅτι Ἐχρηματίσθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Μαρναῖ, ὅτι κακοποδινός ἐστιν ὁ Πορφύριος τῇ πόλει. Ὡς δὲ ἐπέμενεν μὴ βρέχων ὁ θεὸς τὸν παρ' αὐτοῖς πρῶτον μῆνα καλούμενον Δῖον, ἔτι δὲ καὶ τὸν δεύτερον Ἀπελλαῖον, πάντες ἐθλίβοντο. Συναχθέντες δὲ οἱ τῆς εἰδωλομανίας εἰς τὸ Μαρνεῖον, πολλὰς θυσίας καὶ εὐχὰς ἐποίουν τούτου ἕνεκεν· ἔλεγον γὰρ τὸν Μαρναῖν κύριον εἶναι τῶν ὄμβρων, τὸν δὲ Μαρναῖν λέγουσιν εἶναι τὸν Δία. Ὡς δὲ ἐπέμενον ἡμέρας ἑπτὰ λέγοντες ὕμνους καὶ ἐξερχόμενοι ἕξω τῆς πόλεως εἰς τόπον καλούμενον προσευχῆς, ὀλιγωρήσαντες ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὰ ἴδια ἔργα μηδὲν ἀνύσαντες. Τούτων οὕτως γενομένων, συναχθέντες οἱ Χριστιανοὶ μετὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων τὸν ἀριθμὸν διακόσιοι ὀγδοήκοντα, παρεκάλουν τὸν ὅσιον Πορφύριον ἅμα αὐτοῖς ἐξελθεῖν εἰς προσευχὴν καὶ λιτανεῦσαι περὶ τοῦ καταπεμφθῆναι τοὺς ὄμβρους (ἤδη γὰρ λιμὸς ἐγένετο), καὶ πολλῷ γε πλεόν ὅτι ἐπέγραφον τῇ εἰσόδῳ τοῦ μακαρίου τὴν ἀνομβρίαν.

20 Πεισθεὶς δὲ ὁ ὄσιος καὶ κηρύξας νηστείαν ἐκέλευσεν πάντας ἀφ' ἑσπέρας συναχθῆναι εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, ἵνα ἐκεῖ τὴν ἀγρυπνίαν ἐπιτελέσωμεν. Ἐποιήσαμεν δὲ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς εὐχὰς τριάκοντα καὶ τοσαύτας γονυκλισίας ἐκτὸς τῶν χορῶν καὶ τῶν ἀναγνωσμάτων. Πρωίας δὲ γενομένης, λαβόντες τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ, προηγουμένου ἡμῶν, ἐξήλθομεν μετὰ ὕμνων ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν τὴν ἀπὸ δυσμῶν τῆς πόλεως, ἣν λέγουσι κτίζειν τὸν ἀγιώτατον καὶ μακαριώτατον Ἀσκληπᾶν τὸν ἐπίσκοπον, τὸν πολλοὺς διωγμοὺς ὑπομείναντα ὑπὲρ

τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, οὕτινος ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα ἀναγέγραπται ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς. Γενόμενοι οὖν ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκκλησίᾳ κάκεϊ εὐχὰς τοσαύτας ἐποιήσαμεν, κάκεϊθεν ἐξεληθόντες ἐπορεύθημεν ἐπὶ τὸ ἅγιον μαρτύριον τοῦ ἐνδόξου μάρτυρος Τιμοθέου, ἐν ᾧ ἀπόκεινται καὶ ἄλλα τίμια λείψανα Μαΐουρος μάρτυρος καὶ Θεῆς ὁμολογητρίας, κάκεϊ τοσαύτας εὐχὰς καὶ γονυκλισίας ποιήσαντες ὑπεστρέψαμεν εἰς τὴν πόλιν, ποιήσαντες ἐν τῇ ὁδῷ τρεῖς εὐχὰς καὶ τρεῖς γονυκλισίας. Γενόμενοι δὲ περὶ τὴν πύλην εὗραμεν αὐτὴν κεκλεισμένην (ἦν δὲ ὥρα ἐνάτη)· οἱ γὰρ τῆς εἰδωλομανίας βουλόμενοι διασκεδάσαι τὸν λαὸν τοῦτο πεποιήκασι, ἵνα μὴ πληρώσωμεν τὴν λιτάνειον. Ὡς δὲ ἐμείναμεν ὥρας δύο πρὸ τῆς πύλης καὶ οὐδεὶς ὁ ἀνοίγων, ὁρῶν ὁ θεὸς τὴν ὑπομονὴν τοῦ λαοῦ καὶ τὰς οἰμωγὰς καὶ τὰ ἄφατα δάκρυα, μάλιστα τοῦ ὀσίου ἀνδρός, σπλαγχνισθεὶς ὡς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Ἡλίου τοῦ προφήτου κινεῖ ἄνεμον νότον, καὶ γίνεται συννεφὴς ὁ οὐρανὸς καὶ ἄρχονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ γίνεσθαι ἅμα τῷ δῦναι τὸν ἥλιον καὶ καταφέρεται πολὺς ὄμβρος, ὡς νομίζεσθαι σταγόνας μὴ εἶναι, ἀλλὰ χάλαζαν ἀπ' οὐρανοῦ καταφέρεσθαι. Ἡμεῖς δὲ ἀπὸ χαρᾶς σχεδὸν οὐκ ἠσθόμεθα· ἀλλήλους γὰρ ἦμεν περιπτυζόμενοι.

21 Τινὲς δὲ τῶν Ἑλλήνων θεασάμενοι ὅσα ἐποίησεν ἡμῖν ὁ θεὸς θαύματα, πιστεύσαντες ἠνοιξαν τὴν πύλην καὶ συνειμίγησαν ἡμῖν βοῶντες· Ὁ Χριστὸς μόνος θεός, αὐτὸς μόνος ἐνίκησεν. Συνῆλθον δὲ ἡμῖν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, κάκεϊθεν ἀπέλυσεν αὐτοὺς ὁ μακάριος μετ' εἰρήνης σφραγίσας τῇ τοῦ σταυροῦ σφραγίδι. Ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν ῥ-κ-ζ, ἄνδρες ὡς ὁ-η καὶ γυναῖκες ἰ-ε καὶ παιδία ἰ-δ, ἐξ ὧν ἦσαν κόραι πέντε. Ἡμεῖς δὲ ποιήσαντες τὴν τελείαν εὐχαριστίαν ἀνεχωρήσαμεν ἕκαστος μετὰ χαρᾶς καὶ εἰρήνης εἰς τὰ ἴδια ἑαυτῶν. Τοσοῦτος δὲ κατηνέχθη ὄμβρος τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ὥστε πάντας φοβηθῆναι ἵνα μὴ συμπτώματα οἴκων γένηται· τὰ γὰρ πλεῖστα ἐτύγχανεν ἀπὸ ὤμοπλίνθου. Ἐποίησεν δὲ βρέχων ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπαύστως ἀπὸ τῆς ὀγδόης Αὐδυναίου μέχρι τῆς δεκάτης. Ἔστιν δὲ ὁ παρ' αὐτοῖς Αὐδυναῖος Ἰανουάριος μὴν κατὰ Ῥωμαίους, πέντε δὲ ἡμέρας προάγουσιν οἱ κατ' αὐτοὺς μῆνες τοὺς Ῥωμαϊκοὺς. Τῇ δὲ ἐνδεκάτῃ ἐπετελέσαμεν τὴν ἡμέραν τῶν Θεοφανίων τοῦ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ χαρᾶς ὑμνοῦντες καὶ εὐχαριστοῦντες ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ἡμῖν ἡ αὐτοῦ φιλανθρωπία. Προσετέθησαν δὲ τῇ τοῦ Χριστοῦ ποίμνῃ ἐν αὐτῷ τῷ ἐνιαυτῷ πρὸς τοῖς ῥ-κ-ζ καὶ ἄλλοι ἰ-ε. Οἱ δὲ τῆς εἰδωλομανίας οὐκ ἐπαύοντο ἐνεδρεύοντες τῷ τε μακαρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς Χριστιανοῖς. Ὅτε γὰρ ἐδράσσαντο ἄρχοντας Ἑλληνοί, ὑπεισήρχοντο αὐτῷ, εἴτε διὰ χρημάτων εἴτε διὰ τῆς ἀθέου αὐτῶν θρησκείας, κακῶσαι τοὺς Χριστιανούς, καὶ ἐκ τούτου οὐχ ἡ τυχοῦσα θλίψις συνέβαιεν τῷ μακαριωτάτῳ. Συνεχῶς οὖν νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν ἐδέετο τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ, ἵνα αὐτοὺς ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς πλάνης εἰς τὴν αὐτοῦ ἀλήθειαν.

22 Ἐπειδὴ δὲ ἀνωτέρω ἐμνήσθη τὸν μακαρίου Βαρωχᾶ, τὰ λοιπὰ περὶ αὐτοῦ διηγῆσομαι. Οὗτος ἔσχεν ζῆλον θεϊκὸν ὡς εἰ καὶ τις ἄλλος· πολλὰ γὰρ ὑπέμεινεν χαλεπὰ παρὰ τῶν εἰδωλολατρῶν. Ποτὲ γὰρ ἀπελθόντος αὐτοῦ ἔνεκεν ἐκκλησιαστικοῦ κανόνος εἰς κώμην οὐκ μήκοθεν τῆς πόλεως· ἦν δὲ ὁ τὸν κανόνα χρεωστῶν εἰδωλόλατρης, ἀπαιτούμενος δὲ καὶ βουλόμενος διασῦραι εἰς ὑπέρθεσιν, τοῦ θεοσεβοῦς Βαρωχᾶ μὴ ἀνασχομένου, ἐκ τούτου ἐρεσχελίας γεναμένης μεταξὺ αὐτῶν προσκαλεῖται ὁ ἀνόσιος γεωργὸς τινὰς ὁμοίους αὐτοῦ συγκωμῆτας, καὶ ἄρχονται τύπτειν ῥοπάλοις τὸν μακάριον Βαρωχᾶν καὶ βαστάσαντες αὐτὸν ἡμιθανῆ ἔρριψαν ἔξω τῆς κώμης εἰς τόπον ἔρημον· ἔκειτο δὲ ἐκεῖ ἄφωτος καὶ ἀναίσθητος. Τῇ δὲ ἄλλῃ ἡμέρᾳ κατὰ θεοῦ φιλανθρωπίαν παρέρχεται διὰ τοῦ τόπου ἐκείνου Κορνήλιος ὁ διάκονος μετὰ ἄλλων δύο Χριστιανῶν, καὶ εὐρόντες τὸν θεοφιλεῖ Βαρωχᾶν καὶ ἐπιγνόντες αὐτόν, βαστάσαντες εἰσήγαγον εἰς τὴν πόλιν.

23 Ὡς δὲ ἐθεάσαντο αὐτὸν οἱ τῆς εἰδωλομανίας βασταζόμενον, καὶ νομίσαντες εἶναι νεκρὸν, ἐτράπησαν εἰς μανίαν διὰ τὸ νομίζειν μύσος εἶναι νεκρὸν εἰσφέρειν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπορρήξαντες αὐτὸν ἐκ τῶν ὤμων τῶν βασταζόντων αὐτὸν ἄρχονται τύπτειν τὸν θεοφιλῆ Κορνήλιον τὸν διάκονον καὶ τοὺς δύο Χριστιανούς, καὶ δῆσαντες σχοινίῳ τὸν πόδα τοῦ μακαρίου Βαρωχᾶ εἶλκον αὐτόν. Ἐν τοσοῦτῳ δὲ ἀπαγγέλλουσίν τινες τῶν ἀδελφῶν τῷ μακαρίῳ ἐπισκόπῳ, καὶ θορυβηθεὶς προσκαλεῖται με καὶ ἄλλους τρεῖς ἀδελφούς παρ' αὐτῷ εὐρεθέντας καὶ λέγει ἡμῖν· Θαρροῦντες, ἀδελφοί, δράμετε· καιρὸς γάρ ἐστι μαρτυρίας. Ὡς δὲ ἐφθάσαμεν τὸν τόπον ὅπου ἔδησαν τὸν μακάριον, συνέδραμον οἱ ἀπὸ τοῦ πλήθους, καὶ οἱ μὲν ὕβριζον τὸν ἀγιώτατον ἐπίσκοπον, ἄλλοι δὲ ὀρώντες τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, πῶς ὕβριζόμενος οὐκ ὠργίζετο, ἀλλὰ τούναντίον παρεκάλει ἕκαστον λέγων μὴ οὕτως μιᾶναι καὶ ἐνυβρίσαι σῶμα ὁμοιοπαθές, γίνονται τῆς ἡμῶν μερίδος καὶ τρέπονται κατ' ἀλλήλων ἕως πληγῶν. Ἡμεῖς δὲ θεασάμενοι τὴν πολλὴν σύγχυσιν, βαστάσαντες τὸν θεοφιλῆ Βαρωχᾶν ἀνεχωρήσαμεν εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν.

24 Ὡς δὲ ἐθεασάμεθα αὐτὸν ἔτι ἐμπνέοντα, ἐποιήσαμεν αὐτῷ θεραπείας. Ἦν δὲ ὑπὲρ αὐτοῦ διὰ τῆς ἐσπέρας καὶ τῆς νυκτὸς εὐχὴ ἐκτενής· συνήχθησαν γὰρ πάντες οἱ ἀδελφοί. Ὁ δὲ ὄσιος ἐπίσκοπος οὐκ ἐπαύσατο δακρύων καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ περὶ αὐτοῦ· ἠπίστατο γὰρ ὅποιον ζῆλον εἶχεν θεϊκόν. Ὡς δὲ εἶδεν ὁ θεὸς τὰ δάκρυα τοῦ ὀσίου ἱερέως καὶ τὰς δεήσεις τοῦ λαοῦ (δεύτερον γὰρ Φινεὲς εἶχον αὐτὸν κατὰ τῶν εἰδωλολατρῶν), ἐτάχυνεν αὐτῷ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἀνοίγει τοὺς αὐτοῦ ὀφθαλμούς, καὶ ἄρχεται λαλεῖν καὶ αἰτεῖν ποτὸν δοθῆναι αὐτῷ. Ἐγὼ δὲ παρακαθήμενος αὐτῷ εὐθέως δραμῶν ἀπήγγειλα τῷ μακαρίῳ ἐπισκόπῳ· ἐκ τῆς πολλῆς γὰρ χαρᾶς ἐλησμόνησα δοῦναι αὐτῷ τὸν ποτόν, παθῶν κάγω τὸ τῆς παιδίσκης τῆς ἐπὶ τοῦ μακαρίου Πέτρου τοῦ ἀποστόλου, ὅτε ἀκούσασα τῆς φωνῆς τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐκ τῆς χαρᾶς οὐκ ἠνοιξεν τὴν θύραν, ἀλλ' ἐάσασα αὐτὸν πρῶτον ἀνήγγειλεν τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ. Τοιοῦτόν τι κάγω ὑπέστην. Ἀκούσας δὲ ὁ μακάριος ἐπίσκοπος οὐκ ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ πάθους, ἀλλ' ἔμεινεν ἀντεχόμενος τῶν προσευχῶν, ἡμεῖς δὲ νοήσαντες τὸ στερρόν καὶ τὸ ἀκλινὲς αὐτοῦ ἐάσαντες αὐτὸν ἀπήλθομεν, ἐγὼ τε καὶ ὁ θεοφιλῆς Κορνήλιος ὁ διάκονος· σὺν ἐμοὶ γὰρ παρεκάθητο τῷ μακαρίῳ Βαρωχᾶ. Ὡς δὲ ἐπλήρωσεν τὰς εὐχὰς καὶ πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν ὁ ὀσιώτατος ἐπίσκοπος, καὶ αὐτὸς ἅμα ἡμῖν καθίσας, ἐπηρώτα τὸν θεοσεβῆ Βαρωχᾶν πῶς ἐξ ἀρχῆς ἔπαθεν, αὐτὸς δὲ πάντα ἡμῖν διηγῆσατο.

25 Ἐν δὲ τῷ ἡμᾶς ἀκούειν, γίνεται ὄρθρος καὶ ἰδοὺ ὁ δημεκδικῶν μετὰ τῶν εἰρηναρχῶν καὶ τῶν δύο πρωτευόντων Τιμοθέου καὶ Ἐπιφανίου καὶ ἄλλων πολλῶν ἐλθόντες ἄρχονται καταβοᾶν καὶ θορυβεῖν λέγοντες· Διὰ τί εἰσηγάγετε νεκρὸν εἰς τὴν πόλιν τῶν νόμων τῶν πατρῶων τοῦτο ἀπαγορευόντων; Ἐν ταύτῳ δὲ καὶ ὕβριζον τὸν μακάριον ἐπίσκοπον. Ἡμεῖς δὲ ἀκούσαντες τοῦ θορύβου ἐξήλθομεν, καὶ ὡς ἐθεάσαντο ἡμᾶς, ἄρχονται τύπτειν ἐμὲ καὶ τὸν θεοφιλῆ Κορνήλιον τὸν διάκονον. Ὡς δὲ διεμαρτυρόμεθα τοὺς δημοσιεύοντας, ὁ ὀσιώτατος ἐπίσκοπος ἐπεστόμιζεν ἡμᾶς, παρακαλῶν ἕκαστον καὶ νουθετῶν μὴ οὕτως ἀλογίστεως ὀργίζεσθαι. Οἱ δὲ ἄθεοι ὅσον παρεκαλοῦντο τοσοῦτον ἐμαίνοντο καὶ ἐνύβριζον τὸν ὄσιον ἄνδρα. Τοῦ γοῦν θορύβου ἐπιμένοντος, ἐνδυναμοῦται ὁ θεοφιλῆς Βαρωχᾶς καὶ ἐμπιπλάται θεϊκοῦ ζήλου καὶ ἀνίσταται καὶ ἀρπάζει ξύλον καὶ ἄρχεται τύπτειν τοὺς παρατυγχάνοντας, καὶ ἐπιπίπτει πᾶσι φόβος καὶ ἄρχονται πίπτειν κατ' ἀλλήλων φεύγοντες, καὶ ἐπέμεινεν καταδιώκων αὐτοὺς ἕως τοῦ τότε Μαρνείου, καὶ ἐπαναλῦει μετὰ νίκης μεγάλης ὁ νέος ἡμῶν Σαμψών, καταστρώσας καὶ αὐτὸς χιλίους Ἀλλοφύλους. Ἐξ ἐκείνου οὖν οἱ τῆς εἰδωλομανίας ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ δυνάμενοι τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀκοῦσαι. Μετὰ δὲ χρόνον ὀλίγον ἠξιώθημεν τῆς

χειροτονίας τῶν διακόνων ἐγὼ τε καὶ ὁ θεοφιλῆς Βαρωχᾶς, ἐγὼ μὲν πολὺ ἀνάξιος τυγχάνων, ἐκεῖνος δὲ ἀξίως καὶ δικαίως τοῦτο τὸ δῶρον λαβῶν.

26 Ὅρων δὲ ὁ ἐν ἀγίοις Πορφύριος τὰ ἀθέμιτα καθ' ἐκάστην γινόμενα ὑπὸ τῶν εἰδωλολατρῶν, βουλευέται ἀποστεῖλαί με εἰς τὸ Βυζάντιον αἰτῆσαι τοὺς βασιλεῖς περιαιρεθῆναι τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων· ἔτι γὰρ ἐχρημάτιζον ἐν Γάζῃ, μάλιστα τὸ καλούμενον Μαρνεῖον. Καὶ ποιήσας γράμματα πρὸς τὸν ἀγιώτατον καὶ ὀσιώτατον ἐπίσκοπον Ἰωάννην, τὸν τηνικαῦτα ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, οὗ κλέος καὶ ἔπαινος παρὰ πάντων μνημονεύεται, ἐπλώϊσέν με καὶ δι' ἡμερῶν ἡκ ἐφθάσαμεν, καὶ ἀποδοὺς τὰς ἐπιστολάς τῷ μακαρίῳ Ἰωάννῃ, ἐδίδαξα αὐτὸν ἐκ στόματος πάντα. Εὐθέως δὲ ἀκούσας ἐμήνυσεν πρὸς Εὐτρόπιον τὸν κουβικουλάριον τὰ μεγάλα τότε ἰσχύοντα παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἀρκαδίῳ, καὶ ἐπαναγνοὺς αὐτῷ τὰς ἐπιστολάς τοῦ μακαρίου ἐπισκόπου καὶ αἰτήσας αὐτὸν συνδραμεῖν τῷ γράμματι, λαβῶν συνταγὰς παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθεν καὶ λέγει μοι· Σχόλασόν μοι, τέκνον· ἐλπίζω γὰρ εἰς τὸν δεσπότην Χριστὸν ὅτι συνήθως ἔχει τὸ ἔλεος αὐτοῦ ποιῆσαι. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἐπαυόμην καθ' ἐκάστην αὐτὸν ὑπομιμνήσκων, κάκεῖνος ἔπεμπεν καὶ ἠνόχλει Εὐτροπίῳ. Μετὰ δὲ ἡμέρας ἑπτὰ ἐκφωνεῖται θεῖον γράμμα ὥστε κλεισθῆναι τὰ εἰδωλεῖα τῆς Γαζαίων πόλεως καὶ μηκέτι χρηματίζειν, καὶ ἐγχειρίζεται ταύτην τὴν πρόσταξιν Ἰλάριός τις σουβαδιουβᾶ τοῦ μαγίστρου ἄνθρωπος].

27 Ἐγὼ δὲ μεθ' ἡμέρας τρεῖς ἐξεπόρισα ἐκ τοῦ Βυζαντίου καὶ φθάνω δι' ἡμερῶν δέκα τὴν Γαζαίων πόλιν, προλαβὼν τὸν Ἰλάριον ἡμέρας ἑπτὰ. Εὐρον δὲ τὸν ὀσιώτατον Πορφύριον ἄρρωστοῦντα. Ὡς δὲ ἐπέδωκα αὐτῷ τὰ ἀντίγραφα τοῦ μακαριωτάτου Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἀνέγνω αὐτά, περιχαρῆς γενόμενος ἐρρώσθη ἀφεθείς τοῦ πυρετοῦ· ἔλεγεν δὲ ἐκ τῆς πολλῆς θλίψεως τῶν εἰδωλολατρῶν αὐτὸν ἐσχηκέναι τὴν ἄρρωστίαν. Μετὰ δὲ ἑπτὰ ἡμέρας καταλαμβάνει ὁ εἰρημένος Ἰλάριος, ἔχων δύο κομενταρησίους τῆς ὑπατικῆς καὶ βοηθοὺς πολλοὺς ἕκ τε Ἀζώτου καὶ Ἀσκάλωνος καὶ πᾶσαν δημοσίαν ὄψιν. Εὐθέως δὲ συνέσχεν τοὺς τρεῖς πρωτεύοντας καὶ λαβῶν παρ' αὐτῶν ἱκανοδοσίας, ἐνεφάνισεν αὐτοῖς τὸ θεῖον γράμμα τὸ παρακελευόμενον κλεισθῆναι τὰ εἰδωλεῖα Γάζης τῆς πόλεως κινδύνῳ τῆς κεφαλῆς τῶν πρώτων τῆς αὐτῆς πόλεως, καὶ καταστρέψας πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς εἰδωλα, ἐκλείσεν αὐτά· τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ Μαρναῖ εἶασεν λεληθότως χρηματίζειν, λαβῶν ὑπὲρ τούτου ἀμπολλα χρήματα. Πάλιν δὲ ἐποιοῦν οἱ τῆς εἰδωλομανίας τὰ ἀθέμιτα ὑπὸ τῆς συνηθείας.

28 Συμβαίνει δὲ ἄλλο θαυμαστὸν γενέσθαι προσκαλούμενον πολλοὺς εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν· ὁ θεὸς γὰρ ὡς εὐσπλαγχνος διὰ προφάσεων ἐπιστρέφει τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ νοητὸν αὐτοῦ φῶς. Τὸ δὲ συμβᾶν πρᾶγμα ἐν τούτοις ἦν. Γυνή τις τῶν ἐμφανῶν τῆς πόλεως ὀνόματι Αἰλιάς μέλλουσα τίκτειν κινδύνῳ μεγάλῳ περιέπεσεν· ἢ δὲ αἰτία τοῦ κινδύνου αὕτη ὑπῆρχεν. Τὸ βρέφος αὐτῆς οὐκέτι κατὰ φύσιν ἐξῆι, ἀλλ' ἐξετράπη εἰς τὸ παρὰ φύσιν, καὶ χαλάσαν τὴν μίαν χεῖρα οὐκ ἠδύνατο τὸ ὑπόλοιπον σῶμα κατενεχθῆναι· ἦν γὰρ πλάγιον ἐν τῇ γαστρὶ καὶ οὐκ ἴσχυον αἱ μαῖαι εἰς τὸ κατὰ φύσιν αὐτὸ μεταγαγεῖν. Ἦν δὲ ἡ ὀδύνη ἄφατος προσγινομένη τῇ γυναικί, τῶν κατὰ ὥραν ὀδυνῶν τὸ βρέφος ὠθουσῶν, πλέον δὲ ἢ ἐπίδοσις τῶν πόνων ἐγίνετο τῆς δευτέρας ἡμέρας διαδεξαμένης τὴν πρώτην, ὁμοίως δὲ καὶ τῆς τρίτης ὀδυνηροτέρας οὐσης τῆς δευτέρας· ἐπετάθησαν δὲ οἱ πόνοι ἕως ἡμερῶν ἑπτὰ, τοῦ κακοῦ προσθήκη ἄει λαμβάνοντος. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἰατροὶ ἠβουλήθησαν αὐτὴν ἐμβρυοτομήσαι, καὶ θεασάμενοι τὰς δυνάμεις αὐτῆς διαπεσοῦσας, ἀπηγόρευσαν αὐτῆς. Οἱ ταύτης οὖν γονεῖς καὶ ὁ ἀνὴρ ὡς ὄντες δεισιδαίμονες ἐποιοῦν καθ' ἐκάστην θυσίαν ὑπὲρ αὐτῆς, ἔφερον δὲ καὶ ἐπαοιδοὺς καὶ μάντεις, νομίζοντες ἐκ τούτων αὐτὴν ὠφελῆσαι, καὶ οὐδὲν ἤνουν.

29 Ὑπῆρχεν δὲ αὐτῇ τροφὸς πιστὴ, ἣτις ὑπεραλγοῦσα, δεήσεις ἐποιεῖτο ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἴκοις ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐν μιᾷ οὖν ἡμέρᾳ αὐτῆς εὐχομένης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ δακρύων, εἰσῆλθεν ὁ ἐν ἁγίοις Πορφύριος περὶ τὴν ἐνάτην ὥραν, κάγω δὲ ἅμα αὐτῷ, καὶ ὄρᾳ τὴν γραῦν κατώδυνον δεομένην τοῦ θεοῦ μετὰ δακρύων, καὶ στὰς ἐπηρώτα αὐτὴν τὴν αἰτίαν. Ἡ δὲ θεασαμένη αὐτὸν προσέπεσεν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ παρακαλοῦσα αὐτὸν δεηθῆναι τῷ Χριστῷ ὑπὲρ αὐτῆς. Ὡς δὲ ἔγνω ὁ ἅγιος τῆς γυναικὸς τὴν αἰτίαν, καὶ αὐτὸς ἐδάκρυσεν· ἦν γὰρ καθ' ὑπερβολὴν εὐσπλαγχνος. Λέγει δὲ τῇ τροφῷ· Ἀκούω περὶ τοῦ οἴκου ἐκείνου ὅτι κατείδωλος τυγχάνει καὶ δυσχερῶς δύνανται σωθῆναι, ἀλλ' ὅμως τῷ θεῷ πάντα δυνατά· καὶ γὰρ διὰ προφάσεως σῶζει τοὺς μέλλοντας ἀπόλλυσθαι. Ἄπελθε οὖν καὶ συνάγαγε πάντας τοὺς συγγενεῖς καὶ γονεῖς καὶ τὸν ἄνδρα καὶ εἶπε αὐτοῖς· Ἐπειδὴ ἔστιν ἐνταῦθα ἰατρὸς ἄριστος δυνάμενος αὐτὴν θεραπεῦσαι, ἐὰν ποιήσῃ αὐτὴν διαφυγεῖν τὸν τοιοῦτον κίνδυνον, τί χαρίζεσθε αὐτῷ; Πάντως δὲ ἔχουσι πολλά σοι συντάξασθαι. Εἶπε δὲ αὐτοῖς καὶ τοῦτο· Ἐὰν αὐτὴν θεραπεύσῃ, δότε μοι λόγον πρὸς τούτου ὅτι οὐ παραβαίνετε αὐτὸν οὔτε πρὸς ἄλλον ἀπέρχεσθε. Ποίησον πάντας αὐτοὺς ἀνατείνειν τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ δοῦναι λόγον ὅτι ποιοῦσιν πάντα ἃ ἐπηγγείλαντο. Καὶ ὅταν ταῦτα ποιήσωσιν, εἶπε τῇ λοχευομένη γυναικὶ ἐπὶ πάντων· Ἰησοῦς Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἰᾷταί σε· εἰς αὐτὸν πίστευσον καὶ ζήση.

30 Ἀκούσασα δὲ ἡ γραῦς τὸν λόγον τοῦ μακαρίου ἐπισκόπου, λαβοῦσα παρ' αὐτοῦ παράθεσιν ἔδραμεν ἐπὶ τὸν οἶκον, καὶ εὐροῦσα πάντας κλαίοντας καὶ τὴν γυναῖκα ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ παρεκάλει τοὺς γονεῖς αὐτῆς καὶ τὸν ἄνδρα μὴ ἀθυμῆσαι· ἔλεγεν δὲ ὅτι Ἰατρὸς ἄριστος ἀπέστειλέν με πρὸς ὑμᾶς ἵνα παράσχητέ μοι λόγον, ὅτι ταύτης θεραπευομένης οὐκ ἄρνεῖσθε αὐτόν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ γονεῖς καὶ ὁ ἀνὴρ εἶπον· Ἐὰν βουληθῇ πᾶσαν ἡμῶν τὴν οὐσίαν λαβεῖν, οὐκ ὀκνήσομεν, μόνον ἴδωμεν τὴν θυγατέρα ἡμῶν ζῶσαν. Ἡ δὲ τροφὸς εἶπεν· Ἀνατείνετε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ δότε μοι λόγον ὅτι οὐκ ἄρνεῖσθε τὸν ἰατρόν. Οἱ δὲ προθύμως καὶ μετὰ δακρύων ἀνέτειναν τὰς χεῖρας λέγοντες ὅτι Καὶ πάντα τὰ ἡμῶν αὐτῷ πάντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν· ποίαν γὰρ παραμυθίαν μέλλομεν ἔχειν ταύτης τελευτώσης; Ἦν γὰρ αὐτοῖς μονογενῆς καὶ ἀστεία τοὺς τρόπους εἶπερ ἄλλη γυνή. Ἀκούσασα δὲ ἡ τροφὸς μεγάλη τῇ φωνῇ ἐπὶ πάντων εἶπεν· Λέγει ὁ μέγας ἱερεὺς Πορφύριος· Ἰησοῦς Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἰᾷταί σε· εἰς αὐτὸν πίστευσον καὶ ζήση. Εὐθέως δὲ ἡ γυνὴ ὀλολύξασα μέγα κατήγαγεν τὸ βρέφος ζῶν.

31 Πάντες δὲ οἱ ἐκεῖ εὐρεθέντες ἐκπλαγέντες ἔκραξαν· Μέγας ὁ θεὸς τῶν Χριστιανῶν, μέγας ὁ ἱερεὺς Πορφύριος. Τῇ δὲ ἐξῆς οἱ γονεῖς τῆς γυναικὸς καὶ ὁ ἀνὴρ καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γνήσιοι πορευθέντες πρὸς τὸν μακάριον Πορφύριον προσέπεσαν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ αἰτούμενοι τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα. Ὁ δὲ μακάριος σφραγίσας αὐτοὺς καὶ ποιήσας κατηχομένους ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ, παραγγείλας αὐτοῖς σχολάζειν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ, καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον κατηχήσας αὐτοὺς ἐβάπτισεν σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τῷ βρέφει· ἐκάλεσαν δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Πορφύριον. Ἦσαν δὲ οἱ φωτισθέντες διὰ τὴν πρόφασιν τῆς γυναικὸς τὸν ἀριθμὸν ἐξήκοντα τέσσαρες.

32 Ὅσον δὲ ἔβλεπον οἱ τῆς εἰδωλομανίας πληθυνομένους τοὺς Χριστιανούς, ἠγγιαίνοντο καὶ οὐ συνεχώρουν αὐτοῖς μετελθεῖν πολιτικῶν ὀφφικίων, ἀλλ' ὡς κακοῖς οἰκέταις ἐχρῶντο αὐτοῖς. Ὁρῶν δὲ πάλιν ὁ μακάριος Πορφύριος τὴν πολλὴν ἀδικίαν τῶν Χριστιανῶν καὶ μὴ φέρων, βλέπων δὲ αὐτοὺς ἐπηρεαζομένους, ἐξέρχεται ἐπὶ Καισάρειαν πρὸς τὸν μακάριον Ἰωάννην τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν μετὰ δακρύων ἄνεσιν παρασχεῖν αὐτῷ· μηκέτι γὰρ δύνασθαι φέρειν ἔλεγεν τὰ ἄτοπα τὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν Γαζαίων. Ὁ δὲ μακάριος Ἰωάννης ἀκούσας παρεκάλει αὐτὸν μακροθυμῆσαι καὶ ἀντέχεσθαι τῆς ἐπισκοπῆς.

33 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ὀσιώτατος Πορφύριος εἶπεν αὐτῶ· Μαρτύρομαί σε ἐνώπιον τοῦ ἀοράτου θεοῦ καὶ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου πάσης κτίσεως καὶ τοῦ προσκυνητοῦ καὶ ζωοποιοῦ ἁγίου πνεύματος μὴ παριδεῖν τὴν αἴτησίν μου, ἵνα μὴ ἐκζητηθῇ παρ' ἡμῶν ἀπώλεια ψυχῶν ἀναριθμητῶν. Ἄλλ' αἰτῶ σε, πάτερ, συμπλευσαί μοι ἐπὶ τὴν βασιλίδα πόλιν, ἵνα δεηθῶμεν τῶν βασιλέων τοῦ οὐρανοῦ βασιλέως ἐπινεύοντος καταστρέψαι τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ μακάριος Ἰωάννης εἶπεν αὐτῶ· Τέκνον, ἡ μὲν αἴτησις δικαία, ὁ δὲ καιρὸς οὐκ ἔστιν ἐπιτήδειος· ἡ γὰρ χειμέριος τροπὴ λοιπὸν ἐπιλαμβάνεται. Ἀπεκρίθη δὲ ὁ μακάριος Πορφύριος· Ἐὰν θέλῃ ἡμᾶς ὁ θεὸς εἶναι καὶ τὰ πλήθη Γάζης ἐπιστρέψαι, καὶ ἐν χειμῶνι δυνατὸς ἔστι σῶσαι. Σὺ δέ, πάτερ, θαρρῶν τῇ εὐσπλαγχνίᾳ αὐτοῦ θέλησον, καὶ ἔχομεν εὐδοωθῆναι. Λέγει αὐτῶ ὁ μακάριος Ἰωάννης· Τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ γενηθήτω.

34 Ὡς δὲ ἔλαβεν συνταγὰς ὁ μακάριος Πορφύριος, γράφει μοι τὴν ταχίστην καταλαβεῖν τὴν Καισάρειαν καὶ ἀγαγεῖν μεθ' ἑαυτοῦ τρεῖς βίβλους καὶ τεσσαράκοντα τρία νομίματα, ἅπερ ἔτυχεν περισσεῦσαι ἐκ τῆς προσόδου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας. Ἐγὼ δὲ δεξάμενος τὰς ἐπιστολάς καὶ λαβὼν τὰς τε βίβλους καὶ τὰ νομίματα, εὐθέως ἐξήλθον, καὶ καταλαβὼν τὴν Καισάρειαν, εὔρον τοὺς ὀσιωτάτους ἐπισκόπους εὐτρεπιζομένους ἐπὶ τὸν πλοῦν, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἀναχθέντες ἐπλεύσαμεν ἡμέρᾳ ὀγδόῃ καὶ εἰκάδι Γορπιαίου, κατὰ δὲ Ῥωμαίους Σεπτεμβρίῳ εἰκάδι τρίτῃ, καὶ τῇ εὐσπλαγχνίᾳ τοῦ Χριστοῦ εὐπλοήσαντες, δι' ἡμερῶν δέκα κατήχθημεν εἰς Ῥόδον τὴν νῆσον. Ἦν δὲ τότε ἐν τῇ νήσῳ εἰς τὰ ἀπόστροφα αὐτῆς μονάζων τις ὀνόματι Προκόπιος, ὃς νῦν μετ' ἀγγέλων ἔστι συναριθμῶς· ἐκοιμήθη γὰρ ἀπὸ ἐτῶν πέντε, ζήσας βίον ἄμεμπτον ἔν τε νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ τῇ ἄκρᾳ ἀκτημοσύνῃ, ἔσχεν δὲ καὶ προφητικὸν χάρισμα καὶ τὴν κατὰ δαιμόνων ἀπέλασιν. Καταχθέντες δὲ ἡμεῖς ἐν τῇ Ῥόδῳ, ὡς εἴρηται, καὶ ἀκούσαντες περὶ τῆς πολιτείας τοῦ ἁγίου ἀνδρός, ἀναγκαῖον ἐνομίσαμεν μὴ παρόδῳ χρήσασθαι, ἀλλ' ἀπολαῦσαι τῆς ἀγγελικῆς αὐτοῦ συνουσίας, καὶ ἐρωτήσαντες ποῦ τὴν καταμονὴν εἶχεν, ἐπορεύθημεν πρὸς αὐτὸν παραπλεύσαντες ἐν ἀκατίῳ, καὶ φθάσαντες ἐκρούσαμεν τὴν θύραν. Εὐθέως δὲ ἐξελθὼν δι' ἑαυτοῦ ἠνοιξεν ἡμῖν, καίτοι ἔχων ἄλλον παρ' αὐτῶ μαθητὴν.

35 Ὡς δὲ ἐθεάσατο τοὺς ὀσιωτάτους ἐπισκόπους, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσεκύνησεν αὐτοὺς, εἶτα ἀναστὰς καμὲ κατεφίλησεν καὶ τὸν θεοσεβῆ Εὐσέβιον τὸν διάκονον, ὃν μεθ' ἑαυτοῦ ἤγαγεν ὁ ὀσιος Ἰωάννης ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ εἰσαγαγὼν ἡμᾶς εἰς τὸ εὐκτήριον ὑπεχώρησεν εἰς τὰ ὀπίσω, δὸς τὸν ἔμπροσθεν τόπον τοῖς μακαριωτάτοις ἐπισκόποις εἰπὼν· Ὑμῖν πρέπει τοῖς ἱερεῦσιν τὸν ἔμπροσθεν τόπον ἔχειν, ἐμοὶ δὲ τῷ ταπεινῷ καὶ μηδὲ ἠξιωμένῳ χειροτονίας τὸν ὀπίσω. Τότε ἔγνωμεν ὅτι διορατικὸς ὑπῆρχεν ὁ ὀσιώτατος Προκόπιος· μηδέποτε γὰρ θεασάμενος ἡμᾶς μήτε ἀκούσας περὶ ἡμῶν, ἔγνω διὰ τοῦ πνεύματος ὅτι ἐπίσκοποι ἐτύγχανον οἱ περὶ τοὺς μακαριωτάτους Ἰωάννην καὶ Πορφύριον. Διὸ καὶ τὴν προτίμησιν τῆς εὐχῆς ἔδωκεν αὐτοῖς. Εἶτα μετὰ τὴν εὐχὴν ἐκαθήσαμεν, καὶ ὁμιλήσας ἡμῖν πολλὰ ψυχωφελῆ ἠρώτα τὴν αἰτίαν τοῦ σκυλμοῦ. Ὁ δὲ μακάριος Πορφύριος ἅπαντα αὐτῶ διηγήσατο τὰ κατὰ τοὺς Γαζαίους, πῶς ἐμμανῶς ἔχουσι περὶ τὰ εἶδωλα καὶ ὅποσα δεινὰ οἱ Χριστιανοὶ πάσχουσιν παρ' αὐτῶν καὶ ὅτι χάριν τούτου ἀπέρχονται δεηθῆναι τῶν βασιλέων καταστραφῆναι τὰ ἱερά τῶν εἰδώλων.

36 Ἀκούσας δὲ ὁ ἐν ἁγίοις Προκόπιος ὁ ἀναχωρητῆς καὶ δακρύσας εἶπεν· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐπίστρεψον τοὺς δούλους σου ἀπὸ τῆς διαβολικῆς ἀπάτης ἐπὶ τὴν πεφωτισμένην σου πίστιν. Εἶτα λέγει πρὸς τοὺς ὀσιωτάτους ἐπισκόπους· Μὴ ἀθυμήσητε, πατέρες· ὁ γὰρ θεὸς ὁ γινώσκων τὸν ζῆλον τῆς πίστεως ὑμῶν ἔχει εὐδοῦσαι ὑμῖν καὶ δοῦναι πάντα τὰ καταθύμια ὑμῖν. Δεῦτε οὖν παραινέσω ὑμῖν ἃ ὁ

κύριος ἀπεκάλυψεν τῇ ἐμῇ ταπεινώσει. Ἄνερχόμενοι ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, πρῶτον συντύχετε τῷ ὀσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ Ἰωάννῃ καὶ ἅμα αὐτῷ δεήσεις ποιήσαθε πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἀνάθεσθε αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἔχει ὑμῖν συμβουλευσαὶ καὶ αὐτὸς ὁ ἀποκαλύπτει αὐτῷ ὁ κύριος. Λαλήσαι γὰρ οὐ δύναται ἐν τῷ παλατίῳ, ἐπειδὴ ἡ βασίλισσα Εὐδοξία λυπεῖται κατ' αὐτοῦ. Αὐτὸς οὖν παρατίθεται ὑμᾶς Ἀμαντίῳ τῷ κουβικουλαρίῳ τῆς δεσποίνης, ἀνθρώπῳ θεοσεβεῖ καὶ τιμῶντι τὸ πρόσχημα τῶν ἱερέων, καὶ αὐτὸς εἰσάγει ὑμᾶς πρὸς τὴν βασίλισσαν, καὶ ὅταν εἰσέλθητε πρὸς αὐτήν, εὐμενῶς ἔχει δέξασθαι ὑμᾶς. Ἀνάθεσθε οὖν αὐτῇ τὸ πᾶν πρᾶγμα καὶ συντάξαθε αὐτῇ καὶ ἐξέλθατε. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ εἰσόδῳ, μετὰ τὸ ὑμᾶς ὑπομνήσαι αὐτὴν χάριν τοῦ πράγματος, εἶπατε αὐτῇ ὅτι Ἐλπίζομεν εἰς τὸν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, ἐὰν σπουδάσης εἰς τὸ παρὸν πρᾶγμα, ἔχει δοῦναί σοι τέκνον ἄρρεν. Ἀκούσασα δὲ τοῦτο περιχαρῆς ἔχει γενέσθαι (ἔστιν γὰρ ἐγκύμων καὶ οὗτος μὴν ἐστὶν ἕνατος τῆς κυήσεως αὐτῆς) καὶ ἔχει πάντα πρᾶξαι εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα ὑμῶν, θεοῦ ἐπινεύοντος.

37 Ἡμεῖς δὲ ἀκούσαντες τὸν λόγον τοῦ ἀγίου ἀνδρὸς καὶ πιστεύσαντες οἷς ἐλάλησεν, λαβόντες παράθεσιν ἐξήλθομεν, καὶ ἀναχθέντες ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐπλεύσαμεν, καὶ δι' ἄλλων ἡμερῶν δέκα ἐφθάσαμεν τὸ Βυζάντιον, καὶ λαβόντες ξενίαν τῇ ἐξῆς ἐπορεύθημεν πρὸς τὸν ὀσιώτατον ἐπίσκοπον Ἰωάννην. Γνοὺς δὲ τίνες ἐσμὲν ἐδέξατο ἡμᾶς μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ θεραπείας. Ἐπηρώτησεν δὲ ἡμᾶς δι' ἣν αἰτίαν σκυλμὸν ὑπεμείναμεν, καὶ διηγησάμεθα αὐτῷ, καὶ γνοὺς ἀνεμνήσθη ὅτι καὶ πρὸ χρόνου τοῦτο διὰ γραμμάτων ἐδεήθημεν, καὶ ἐπιγνοὺς με φιλοφρόνως ἠσπάσατο. Παρεκάλει δὲ ἡμᾶς μὴ ἀθυμῆσαι, ἀλλ' ἔχειν τὰς ἐλπίδας εἰς τὰ ἔλεη τοῦ θεοῦ. Εἶπεν δὲ πρὸς ἡμᾶς· Ἐγὼ μὲν οὐκ ἰσχύω τῷ βασιλεῖ λαλήσαι· παρώργισεν γὰρ αὐτὸν κατ' ἐμοῦ ἡ βασίλισσα, διότι ἐνεκάλεσα αὐτῇ χάριν κτήματος οὗ ἐπιθυμήσασα ἀφήρπασεν. Καὶ ἐμοὶ μὲν εἰς τοῦτο οὐ μέλει ὅτι ὀργίζεται οὐδὲ φροντίζω, ἑαυτοὺς γὰρ ἔβλαψαν, οὐκ ἐμέ· κἂν γὰρ βλάβωσίν μου τὸ σῶμα, τὴν ψυχὴν μου πολλῶ πλέον ὠφελουῖσιν· ὅμως δὲ τοῦτο καταλείψωμεν τῇ εὐσπλαγχνίᾳ τοῦ θεοῦ. Περὶ δὲ τοῦ ὑμετέρου πράγματος, εἰ δόξει τῷ κυρίῳ, αὔριον μεταπέμπομαι τὸν εὐνοῦχον Ἀμάντιον, καστρήσιον ὄντα τῆς βασιλείας, πολλὰ δυνάμενον παρ' αὐτῇ καὶ ὄντως δοῦλον θεοῦ, καὶ ἀνατίθημι αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ πάνυ ἔχει σπουδάσαι, τοῦ Χριστοῦ ἐπινεύοντος. Ἡμεῖς δὲ λαβόντες τοιαύτας συνταγὰς καὶ παράθεσιν, ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ξενίαν ἡμῶν.

38 Τῇ δὲ ἐξῆς ἀπήλθομεν πρὸς τὸν ὄσιον καὶ εὐρίσκομεν παρ' αὐτῷ τὸν κουβικουλάριον Ἀμάντιον· ἦν γὰρ φροντίσας τοῦ ἡμετέρου πράγματος, μεταπεμπόμενος αὐτὸν καὶ διδάξας τὰ καθ' ἡμᾶς. Ὡς δὲ εἰσῆλθομεν καὶ ἔγνω ὁ Ἀμάντιος ὅτι ἡμεῖς ἐσμὲν περὶ ὧν αὐτῷ ἐλάλησεν, ἀναστὰς προσεκύνησεν τοὺς ὀσιωτάτους ἐπισκόπους, κλίνας τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, κάκεῖνοι δὲ γνόντες τίς ὑπῆρχεν περιεπτύξαντο αὐτὸν καὶ κατεφίλησαν. Ἐπέτρεψεν δὲ καὶ αὐτοῖς ὁ ἀγιώτατος ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης ἐκ στόματος διδάξαι τὸν κουβικουλάριον τὸ κατ' αὐτοὺς πρᾶγμα. Ὁ δὲ ὀσιώτατος Πορφύριος πάντα αὐτῷ διηγήσατο τὰ κατὰ τοὺς εἰδωλολάτρας, πῶς παρρησίᾳ ποιουσι τὰ ἀθέμιτα καὶ πῶς καταπονοῦσι τοὺς Χριστιανούς. Ὁ δὲ ἀκούων ἐδάκρυνεν, καὶ ἐμπιπλάται ζήλου θεϊκοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Μὴ ἀθυμήσητε, πατέρες· ἔχει γὰρ ὁ δεσπότης Χριστὸς ὑπερασπίσαι τῆς θρησκείας αὐτοῦ. Εὐξασθε οὖν ὑμεῖς καὶ διαλέγομαι τῇ αὐγουστή, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν τῶν ὄλων θεὸν ὅτι συνήθως ποιεῖ τὸ ἔλεος αὐτοῦ. Εἰσφέρω δὲ καὶ ὑμᾶς τῇ ἐξῆς πρὸς αὐτήν καὶ διδάσκετε αὐτήν ἐκ στόματος ὅσα βούλεσθε, ἔχετε δὲ αὐτὴν προδιδασμένην εὐρεῖν ὑπ' ἐμοῦ. Εἰπὼν δὲ ταῦτα, συνταξάμενος ἡμῖν ἀπήλθεν, καὶ ἡμεῖς δὲ διαλεχθέντες πολλὰ πνευματικὰ μετὰ τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ἰωάννου καὶ λαβόντες παράθεσιν ἀνεχωρήσαμεν.

39 Τῇ δὲ ἐξῆς μεταπέμπεται ἡμᾶς ὁ Κουβικουλάριος Ἀμάντιος διὰ δύο δεκανῶν ἀπελθεῖν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ ἀναστάντες σπουδῆ ἐπορεύθημεν. Εὐραμεν δὲ αὐτὸν περιμένοντα ἡμᾶς, καὶ λαβὼν τοὺς δύο ἐπισκόπους εἰσήγαγεν πρὸς τὴν αὐγοῦσταν Εὐδοξίαν. Ὡς δὲ ἐθεάσατο αὐτούς, προησπάσατο εἰπούσα· Εὐλογήσατε, πατέρες, κάκεῖνοι δὲ προσεκύνησαν αὐτήν. Ἐκαθέζετο δὲ ἐπὶ χρυσοῦς κλίνης, καὶ λέγει αὐτοῖς· Σύγγνωτέ μοι, ἱερεῖς τοῦ Χριστοῦ, διὰ τὴν ἐπικειμένην μοι ἀνάγκην τῆς γαστροῦ· ἐχρεώστων γὰρ εἰς τὸ πρόθυρον ὑπαντῆσαι τῇ ὑμῶν ὀσιότητι. Ἀλλὰ διὰ τὸν κύριον εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα ἀπόθωμαι τὸ ἐν τῇ γαστρὶ μετὰ φιλανθρωπίας. Οἱ δὲ ὀσιώτατοι ἐπίσκοποι θαυμάσαντες τὴν συγκατάβασιν αὐτῆς εἶπαν· Ὁ εὐλογήσας τὴν μήτραν τῆς Σάρας καὶ τῆς Ῥεβέκκας καὶ τῆς Ἐλισάβετ εὐλογῆσαι τὸ ἐν τῇ γαστρὶ σου καὶ ζωώσει.

40 Ὡς δὲ καὶ ἄλλα ῥήματα πνευματικὰ ἐλάλησαν, λέγει αὐτοῖς· Ἔγνω διὰ τί ἐσκύλητε· προεδίδαξέν με γὰρ Ἀμάντιος ὁ καστρήσιος. Εἰ δὲ καὶ ὑμεῖς θέλετέ με διδάξαι, κελεύσατε, πατέρες. Ἐπιτραπέντες δὲ ἅπαντα τὰ κατὰ τοὺς εἰδωλομανεῖς ἐδίδαξαν, πῶς ποιῶσιν ἀφόβως τὰ ἀνόσια καὶ πῶς καταδυναστεύουσι τοὺς Χριστιανούς, μὴ συγχωροῦντες μετελθεῖν ὀφφικίων πολιτικῶν μηδὲ τὰ χωρία αὐτῶν γεωργηθῆναι, ἐξ ὧν τὰ δημόσια τελοῦσιν τῷ ὑμετέρῳ κράτει. Ἀκούσασα δὲ ἡ βασίλισσα εἶπεν· Μὴ ἀθυμήσητε, πατέρες· ἐλπίζω γὰρ εἰς τὸν δεσπότην Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, ὅτι πείθω τὸν βασιλέα ποιῆσαι τὰ πρέποντα τῇ ἀγίᾳ ὑμῶν πίστει καὶ ὑμᾶς τεθεραπευμένους ἔνθεν ἀπολῦσαι. Ἀπέλθατε οὖν γενέσθαι ἑαυτῶν (ἐστὲ γὰρ ἀπὸ κόπου) καὶ εὐξασθε ἵνα συνεργήσῃ ὁ θεὸς τῇ αἰτήσῃ μου. Εἰπούσα δὲ ταῦτα ἐκέλευσεν χρήματα ἐνεχθῆναι, καὶ λαβοῦσα ἀνὰ τρεῖς δράκας δέδωκεν τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις εἰπούσα· Λάβετε τέως ταῦτα εἰς δαπανήματα. Οἱ δὲ ἐπίσκοποι δεξάμενοι, καὶ πολλὰ αὐτὴν εὐλογήσαντες ἐξῆλθον. Ἐξερχόμενοι δὲ τὰ πολλὰ τῶν νομισμάτων διέδωκαν τοῖς ἐφισταμένοις ταῖς θύραις δεκανοῖς, ὡς ὀλίγα μετ' αὐτῶν ὑπολειφθῆναι.

41 Ἡ δὲ βασίλισσα, εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτήν, ἐδίδαξεν αὐτὸν τὸ κατὰ τοὺς ἐπισκόπους πρᾶγμα, ἦτοι δὲ αὐτὸν καταστραφῆναι τὰ ἱερὰ τῶν εἰδώλων Γάζης. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας ἐδυσχέρανεν εἰπών· Οἶδα ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη κατείδωλός ἐστιν, ἀλλ' εὐγνωμονεῖ περὶ τὴν εἰσφορὰν τῶν δημοσίων πολλὰ συντελοῦσα. Ἐὰν οὖν αἰφνιδιάσωμεν αὐτούς τῷ φόβῳ, φυγῆ χρήσονται καὶ ἀπόλλομεν τοσοῦτον κανόνα. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ, κατὰ μέρος θλίβομεν αὐτούς, περιαιροῦντες τὰς ἀξίας τῶν εἰδωλομανῶν καὶ τὰ ἄλλα πολιτικὰ ὀφφίκια, καὶ κελεύομεν τὰ ἱερὰ αὐτῶν κλεισθῆναι καὶ μηκέτι χρηματίζειν. Ἐπὰν γὰρ θλιβῶσιν εἰς πάντα στενούμενοι, ἐπιγινώσκουσιν τὴν ἀλήθειαν· τὸ γὰρ ὑπερβολὴν ἔχον αἰφνίδιον βαρὺ τοῖς ὑπηκόοις. Ἡ δὲ βασίλισσα ἀκούσασα ἐλυπήθη σφόδρα (ἦν γὰρ θερμὴ περὶ τὴν πίστιν), οὐκ ἀπεκρίθη δὲ τῷ βασιλεῖ ῥῆμα ἢ τοῦτο· Ὁ κύριος ἔχει βοηθῆσαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς Χριστιανοῖς, κἂν θέλωμεν ἡμεῖς κἂν μὴ θέλωμεν. Ταῦτα διηγῆσατο ἡμῖν ὁ θεοσεβῆς Ἀμάντιος ὁ κουβικουλάριος.

42 Τῇ δὲ ἐξῆς μετεπέμψατο ἡμᾶς ἡ αὐγοῦστα, καὶ κατὰ τὸ ἔθος προασπασαμένη τοὺς ὀσίους ἐπισκόπους, ἐπέτρεψεν καθίσαι. Μετὰ δὲ τὸ λαλῆσαι πολλοὺς λόγους πνευματικῶς λέγει αὐτοῖς· Ἐλάλησα τῷ βασιλεῖ καὶ μικρὸν ἐδυσχέρανεν. Ἀλλὰ μὴ ἀθυμήσητε· θεοῦ γὰρ θέλοντος, οὐκ ἔχω παύσασθαι ἕως ὅτε πληρωθῆτε καὶ ἐξέλθητε ἀνύσαντες τὸν κατὰ θεὸν ὑμῶν σκοπόν. Οἱ δὲ ἐπίσκοποι ἀκούσαντες προσεκύνησαν. Κατανυγεῖς δὲ ὁ ἐν ἀγίοις Πορφύριος ὁ ἡμέτερος, ἀναμνησθεὶς τοῦ λόγου τοῦ τρισμακαρίου Προκοπίου τοῦ ἀναχωρητοῦ, εἶπεν τῇ βασίλισσῃ· Κοπῶθητι, δέσποινα, διὰ τὸν Χριστόν, καὶ αὐτὸς ἔχει χαρίσασθαί σοι ἀντὶ τοῦ κόπου σου υἱὸν ὅστις ζήσει καὶ βασιλεύσει σοῦ ὀρώσης καὶ ἀπολαυούσης ἐπὶ ἔτη πολλά. Ἀκούσασα δὲ ἡ βασίλισσα τοῦ λόγου, ἐπλήσθη χαρᾶς καὶ ἐγένετο τὸ

πρόσωπον αὐτῆς ἐρυθρὸν καὶ προσετέθη τῇ ὄψει κάλλος ὑπὲρ ὃ εἶχεν· τὰ γὰρ τῶν ἀδήλων φανεροῖ τὰ φαινόμενα.

43 Λέγει οὖν τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις· Εὐξασθε, πατέρες, ἵνα κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν, θεοῦ θέλοντος, γεννήσω τὸν ἄρρενα, καὶ ἐὰν τοῦτο γένηται, ἐπαγγέλλομαι ὑμῖν πάντα ὅσα αἰτεῖτε ποιεῖν. Καὶ ἄλλο δὲ ὃ οὐκ αἰτήσασθε μέλλω ποιεῖν, Χριστοῦ ἐπινεύοντος· ἀγίαν γὰρ ἐκκλησίαν κτίζω ἐν Γάζῃ εἰς τὸ μεσώτατον τῆς πόλεως. Ἀπέλθατε οὖν μετ' εἰρήνης καὶ ἡσυχάσατε εὐχόμενοι συνεχῶς ὑπὲρ ἐμοῦ ἵνα μετὰ φιλανθρωπίας τέκω· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ μὴν ὁ ἕνατος καὶ ἐγγύς ἐστι τοῦ πληρῶσαι. Συνταξάμενοι οὖν οἱ ἐπίσκοποι καὶ παραθέμενοι αὐτὴν τῷ θεῷ ἐξῆλθον τοῦ παλατίου. Ἦν δὲ εὐχὴ ἵνα τέκῃ τὸν ἄρρενα· ἐπιστεύομεν γὰρ τῷ λόγῳ τοῦ ὀσίου Προκοπίου τοῦ ἀναχωρητοῦ. Καὶ καθ' ἡμέραν ἐπορευόμεθα πρὸς τὸν ἀγιώτατον Ἰωάννην τὸν ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἀπελεύομεν τῶν ἀγίων αὐτοῦ λόγων τῶν γλυκυτέρων ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον. Ἦρχετο δὲ συνεχῶς πρὸς ἡμᾶς καὶ ὁ ἀείμνηστος Ἀμάντιος ὁ κουβικουλάριος, ποτὲ μὲν φέρων ἀποκρίσεις τῆς βασιλείσεως, ποτὲ δὲ καὶ χάριν συντυχίας.

44 Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας γεννᾷ ἡ βασίλισσα τὸν ἄρρενα, καὶ καλοῦσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Θεοδόσιον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοῦ πάππου Θεοδοσίου τοῦ Σπάνου, τοῦ συμβασιλεύσαντος Γρατιανῶ· ὁ δὲ γεννηθεὶς νέος Θεοδόσιος ἐν τῇ πορφύρᾳ ἐτέχθη, ὅθεν καὶ ἀπὸ λοχείας βασιλεὺς ἀνηγορεύθη. Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρμωσύνη ἐν τῇ πόλει, καὶ ἐπέμφθησαν εὐαγγελιζόμενοί τινες εἰς τὰς πόλεις καὶ δωρεαὶ καὶ χαρίσματα. Ἡ δὲ δέσποινα, ἥ μόνον ἔτεκεν καὶ ἀνέστη ἐκ τοῦ λοχηφόρου δίφρου, ἀπέστειλεν πρὸς ἡμᾶς Ἀμάντιον, λέγουσα ἡμῖν δι' αὐτοῦ· Εὐχαριστῶ τῷ Χριστῷ ὅτι διὰ τῶν ὑμῶν ὀσίων εὐχῶν ἐχαρίσατό μοι ὁ θεὸς τὸν υἱόν. Εὐξασθε οὖν, πατέρες, τῇ ζωῇ αὐτοῦ κάμοι δὲ τῇ ταπεινῇ ἵνα ἐκεῖνα πληρώσω ἃ ἐπηγγελάμην ὑμῖν, πάλιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ θέλοντος, διὰ τῶν ἀγίων ὑμῶν εὐχῶν.

45 Τῶν δὲ ἑπτὰ ἡμερῶν τῆς λοχείας πληρωθειῶν, μεταπέμπεται ἡμᾶς, καὶ ἀπαντᾷ ἡμῖν εἰς τὴν θύραν τοῦ κουβουκλίου, βαστάζουσα καὶ τὸ βρέφος ἐν τῇ πορφύρᾳ. Ἐκλινεν δὲ τὴν κεφαλὴν εἰποῦσα· Εὐλογήσατε, πατέρες, ἐμὲ καὶ τὸ παιδίον ὃ ἐχαρίσατό μοι ὁ κύριος διὰ τῶν ὑμῶν ἀγίων εὐχῶν. Ἐπεδίδου δὲ καὶ τὸ βρέφος ἵνα αὐτὸ σφραγίσωσιν. Οἱ δὲ ὅσοι ἐπίσκοποι καὶ αὐτὴν καὶ τὸ παιδίον ἐσφράγισαν τῇ τοῦ Χριστοῦ σφραγίδι καὶ ποιήσαντες εὐχὴν ἐκάθισαν. Μετὰ δὲ τὸ λαλῆσαι αὐτοὺς πολλοὺς λόγους πεπληρωμένους κατανύξεως, λέγει πρὸς αὐτοὺς ἡ δέσποινα· Οἶδατε, πατέρες, τί ἐβουλεύσαμην ποιῆσαι περὶ τοῦ ὑμετέρου πράγματος; Ὁ δὲ ἐμὸς κύριος Πορφύριος ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὅσα ἐβουλεύσω, κατὰ θεὸν ἐβουλεύσω· καὶ γὰρ ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἀπεκαλύφθη τῇ ἐμῇ εὐτελείᾳ δι' ὀράματος· ἔδοξα γὰρ ἡμᾶς εἶναι ἐν Γάζῃ, ἐστάναι δὲ ἐν τῷ ἐκεῖσε εἰδωλείῳ τῷ καλουμένῳ Μαρνεῖω, καὶ τὴν σὴν εὐσέβειαν ἐπιδιδόναι μοι εὐαγγέλιον, καὶ λέγειν μοι· Λάβε ἀνάγνωθι. Ἐγὼ δὲ ἀναπτύξας εὖρον τὴν περικοπὴν ἐν ἣ ἡ λέγει ὁ δεσπότης Χριστὸς τῷ Πέτρῳ· «Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς». Σὺ δέ, δέσποινα, ἀποκριθεῖσα εἶπες· Εἰρήνη σοι, ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου. Καὶ ἐπὶ τούτοις διυπνίσθην, καὶ ἐκ τούτου πέπεισμαι ὅτι ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ συνεργῆσαι τῇ σῇ προαιρέσει. Εἶπε δὲ ἡμῖν, δέσποινα, τί ἐβουλεύσω.

46 Ἡ δὲ βασίλισσα ἀποκριθεῖσα εἶπεν· Ἐὰν παραστῇ τῷ Χριστῷ, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀξιοῦται τὸ παιδίον τοῦ ἀγίου βαπτίσματος. Ἀπελθόντες οὖν ποιήσατε ἱκεσίαν καὶ αἰτήσασθε τάξαντες ἐν αὐτῇ ὅσα δὴν βούλησθε, καὶ ὅταν ἐξέλθῃ τὸ βρέφος ἐκ τοῦ τιμίου βαπτίσματος, ἐπίδοτε τὴν ἱκεσίαν τῷ βαστάζοντι αὐτό, ἐγὼ δὲ προδιδάσκω αὐτὸν τί ποιῆσαι, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ὅτι ὅλον τὸ πρᾶγμα ἔχει οἰκονομῆσαι κατὰ τὸ θέλημα τῆς αὐτοῦ εὐσπλαγχνίας. Ἡμεῖς δὲ λαβόντες τοιαύτας συνταγὰς, πολλὰ εὐλογήσαντες αὐτὴν τε καὶ τὸ βρέφος, ἐξήλθαμεν καὶ

ἀπελθόντες ἐποιήσαμεν τὴν ἱκεσίαν, πολλὰ τάξαντες ἐν τῷ χάρτη, οὐ μόνον καταστραφῆναι τὰ ἱερά τῶν εἰδώλων, ἀλλὰ καὶ προνόμια τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς Χριστιανοῖς καὶ πρόσδοτον παρασχεθῆναι· ἦν γὰρ πενιχρὰ ἡ ἀγία ἐκκλησία.

47 Τῶν δὲ ἡμερῶν διαδραμουσῶν, ἐπέφθασεν ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ ἔμελλεν φωτίζεσθαι ὁ νέος βασιλεὺς Θεοδόσιος. Ἐστεφανώθη δὲ πᾶσα ἡ πόλις καὶ ἐκοσμήθη ἔκ τε ὀλοσηρικῶν καὶ χρυσωμάτων καὶ ἄλλου παντοίου κόσμου, ὡς μὴ δύνασθαι τινα ἐξειπεῖν τὸν κόσμον τῆς πόλεως· ἀλλὰ καὶ τὰ πλήθη τῶν οἰκητόρων τὰ κυματώδη ἦν θεάσασθαι παντοίαις εἰδέαις ἱματίων ἐναλλάττοντα. Τῆς δὲ ἐμῆς δυνάμεως οὐκ ἔστιν φράσαι τὴν λαμπρότητα τοῦ κόσμου ἐκείνου, ἀλλ' ἐκείνων τῶν τὸν λόγον ἡσκημένων, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν παροῦσαν ἀληθῆ συγγραφὴν μετελεύσομαι. Βαπτισθέντος τοῦ νέου Θεοδοσίου καὶ ἐξελθόντος ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τὸ παλάτιον, ἦν πάλιν θεάσασθαι τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους τῶν προηγουμένων καὶ τὴν ἐξαστράπτουσαν αὐτῶν ἐσθῆτα· πάντες γὰρ ἐλευκοφόρου, ὡς νομίζεσθαι τὸ πλήθος ὑπὸ χιόνος πεπληρωσθαι. Προηγοῦντο δὲ πατρίκιοι, ἰλλούστριοι καὶ πᾶσα ἀξία μετὰ τῶν στρατιωτικῶν ταγμάτων, πάντες κηροὺς βαστάζοντες, ὡς νομίζεσθαι ἐν τῇ γῆ ἄστρα φαίνεσθαι. Ἦν δὲ πλησίον τοῦ βασταζομένου βρέφους καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος, ἔχων τὸ πρόσωπον ἰλαρὸν καὶ ἔκλαμπρον πλεον ἢς ἐφόρει πορφύρας, εἷς δὲ τῶν μεγιστάνων ἐβάσταζεν τὸ βρέφος ἐν λαμπρᾷ ἐσθῆτι. Ἡμεῖς δὲ ἐθαυμάσαμεν ὀρῶντες τὴν τοσαύτην δόξαν. Λέγει δὲ ἡμῖν ὁ ἐν ἀγίοις Πορφύριος· Εἰ τὰ γῆινα καὶ μετ' ὀλίγον ἀφανιζόμενα τοιαύτην ἔχει δόξαν, πόσω τὰ ἐπουράνια τὰ ἡτοιμασμένα τοῖς ἀξίοις, ἃ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν οὔτε οὖς ἤκουσεν οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη;

48 Ἔστημεν δὲ ἡμεῖς εἰς τὸ πρόθυρον τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἔχοντες καὶ τὸν χάρτην τῆς ἱκεσίας, καὶ ὡς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ βαπτίσματος, ἀνεβοήσαμεν εἰπόντες· Δεόμεθα τῆς σῆς εὐσεβείας, προτείνοντες καὶ τὸν χάρτην. Θεασάμενος δὲ ὁ τὸ παιδίον βαστάζων καὶ γινώσκων τὸ καθ' ἡμᾶς πρᾶγμα (προεδιδάχθη γὰρ ὑπὸ τῆς δεσποίνης), ἐκέλευσεν τὸν χάρτην δεχθῆναι καὶ ἐπιδοθῆναι αὐτῷ, καὶ δεξάμενος ἔσθη. Ἐκέλευσεν δὲ ἡσυχίαν γενέσθαι καὶ λύσας μέρος ἀνέγνω καὶ εἰλίξας ὑπέβαλεν τὴν χεῖρα τῇ κεφαλῇ τοῦ βρέφους καὶ ὑποκλίνας αὐτὴν ἐπὶ πάντων ἔκραξεν· Ἐκέλευσεν τὸ κράτος αὐτῶν γενέσθαι τὰ ἐν τῇ ἱκεσίᾳ. Πάντες δὲ θεασάμενοι ἐθαύμασαν καὶ προσεκύνουν τὸν βασιλέα, μακαρίζοντες αὐτὸν ὅτι ἠξιώθη ἰδεῖν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ υἱὸν βασιλεύοντα· ἐγαυρία δὲ ἀκούων. Προηγέλη δὲ καὶ τῇ βασιλίσῃ Εὐδοξίᾳ τὸ γενόμενον χάριν τοῦ αὐτῆς τέκνου, ἐχάρη δὲ καὶ γονυπετήσασα ἠύχαριστησεν τῷ θεῷ.

49 Εἰσελθόντος δὲ τοῦ παιδίου ἐν τῷ παλατίῳ ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ δέσποινα καὶ ἐδέξατο καὶ κατεφίλησεν, καὶ βαστάζουσα αὐτὸ ἠσπάσατο καὶ τὸν βασιλέα εἰποῦσα· Μακάριος εἶ, δέσποτα, ἐφ' οἷς ἐωράκασιν οἱ ὀφθαλμοὶ σου ἐν τῇ ζωῇ σου· καὶ ὁ βασιλεὺς ἔχαιρεν ἀκούων. Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ βασίλισσα ἰλαρὸν εἶπεν· Εἰ δοκεῖ, μάθωμεν τί περιέχει ἡ ἱκεσία, ἵνα πάντως γένηται τὰ ἐν αὐτῇ. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκέλευσεν τὸν χάρτην ἀναγνωσθῆναι, καὶ ὡς ἀνεγνώσθη εἶπεν· Βαρεῖα μὲν ἡ αἴτησις, βαρυτέρα δὲ ἡ παραίτησις, ἐπειδὴ καὶ πρώτη ἐστὶν ἡ κέλευσις τοῦ ἡμετέρου υἱοῦ. Λέγει δὲ αὐτῷ ἡ δέσποινα· Οὐ μόνον πρώτη κέλευσις, ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἀγίῳ προσήματι, καὶ χάριν εὐσεβείας ἡ ἱκεσία καὶ ὑπὸ ὁσίων ἀνδρῶν αἰτηθεῖσα. Μόγις δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπένευσεν, τῆς δεσποίνης πολλὰ ἐπιτιθεμένης αὐτῷ. Ταῦτα δὲ πάντα ἀπήγγειλεν ἡμῖν ὁ θεοφιλὴς Ἀμάντιος.

50 Τῇ δὲ ἐξῆς ἡμέρᾳ μεταπέμπεται ἡμᾶς ἡ βασίλισσα, καὶ κατὰ τὸ ἔθος προασπασαμένη τοὺς ὁσίοις ἐπισκόπους, ἐκέλευσεν καθῆσθαι καὶ λέγει αὐτοῖς· Εὐχαῖς ὑμετέραις ἐνέβαλέν μοι ὁ θεὸς πῶς χρήσασθαι εἰς τὸ καθ' ὑμᾶς πρᾶγμα, καὶ συνεργεῖα αὐτοῦ γέγονεν· ἐθεάσασθε δὲ ποῖα μεθόδῳ ἐχρησάμην. Ἄλλ' εἰ δοκεῖ, τῇ

ἐξῆς μεταπέμπομαι τὸν κυαίστορα καὶ ἐπ' ὄψεσιν ὑμῶν ἐπιτρέπω αὐτῷ ἵνα κατὰ τὴν δύναμιν τῆς ἰκεσίας ὑμῶν ποιηθῆ θεῖον γράμμα ἐξ ὀνόματος τῶν δύο βασιλέων, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, πάντα ὅσα δὲν εἶπητε αὐτῷ ποιήσει. Οἱ δὲ ἐπίσκοποι καὶ τούτων ἀκούσαντες, πολλὰ ἠύλογησαν αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ τὸν βασιλέα, καὶ διαλεχθέντες καὶ ἄλλα ψυχωφελῆ, συνταξάμενοι ἐξῆλθον. Τῇ δὲ ἐξῆς μετεπέμψατο τὸν κυαίστορα καὶ ἡμᾶς, λέγει δὲ αὐτῷ· Λάβε τὸν χάρτην τοῦτον, καὶ κατὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ διατύπωσον θεῖον γράμμα. Ὁ δὲ κυαίστωρ δεξάμενος τὸν χάρτην, μετὰ σπουδῆς ὑπηγόρευσε τὸ θεῖον γράμμα, παρόντων ἡμῶν. Ὑπεβάλομεν δὲ αὐτῷ ἀφορίσαι δοῦκας καὶ ὑπατικούς εἰς ἄμυναν καὶ τὰ τούτων τάγματα.

51 Ὡς δὲ ἐτελειώθη τὸ θεῖον γράμμα καὶ ὑπεγράφη, παρεκαλέσαμεν τὴν δέσποιναν ἵνα ἐγχειρισθῆ τὴν χρεῖαν ἀνὴρ τῶν περιφανῶν. Ἐπέτρεψε δὲ Ἀμαντίω ζητῆσαι ἄνδρα ζηλωτὴν Χριστιανὸν τὸν ὀφείλοντα ἐγχειρισθῆναι. Πολλοὶ γὰρ τῶν ἐν ἀξίαις προσποιήτως εἶχον τὴν πίστιν, οὐς μετῆλθεν ἡ θεία δίκη· μαθόντες γὰρ οἱ βασιλεῖς ὅτι οὐκ ὀρθῶς ἔχουσιν περὶ τὴν ἄχραντον πίστιν, περιεῖλον αὐτοὺς τῶν ἀξιωματῶν καὶ ἐζημίωσαν σώματι καὶ χρήματι· ταῦτα δὲ πρὸ τούτου ἐπράχθη. Ὅθεν ἐπέτρεψε ἡ αὐγοῦστα ὀρθόδοξον ἄνδρα ἐγχειρισθῆναι τὴν καθ' ἡμᾶς χρεῖαν. Ἐνεχειρίσθη δὲ Κυνήγιος οὕτω καλούμενος τοῦ κωνσταντινουρίου, ἀνὴρ θαυμάσιος καὶ ζέων περὶ τὴν πίστιν. Προσκαλεσαμένη δὲ αὐτὸν ἡ αὐγοῦστα, παρήγγειλεν αὐτῷ πάντα τὰ εἰδωλεῖα ἕως ἐδάφους καταστρέψαι καὶ πυρὶ παραδοῦναι. Ἐχαρίσατο δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ χειρὸς χρήματα εἰποῦσα· Λάβε εἰς δαπάνας, καὶ μηδὲν λάβης παρὰ τῶν ὀσιωτάτων ἐπισκόπων. Δεξάμενος δὲ τὰς τοιαύτας ἐντολὰς παρὰ τῆς δεσποίνης ἐξῆλθεν γενόμενος προθυμότερος.

52 Διατρίψαντες δὲ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ χειμῶνος καὶ ποιήσαντες τὰς ἀγίας ἡμέρας τῆς πασχαλίας καὶ τὴν ἀναστάσιμον, εὐτρεπιζόμεθα ἐκπλεῦσαι. Παρεκαλέσαμεν δὲ τὸν θαυμάσιον Ἀμάντιον μηνῦσαι ἡμᾶς πρὸς τὴν δέσποιναν, ἵνα συνταξώμεθα αὐτῇ. Ὁ δὲ ἀκούσας, ἐλυπήθη διὰ τὸ ἡμᾶς μέλλειν ἐκπλεῖν· τοσοῦτον γὰρ ἡμᾶς ἠγάπησεν ὡς αὐτὸν παρακαλέσαι τὴν δέσποιναν ἀπολῦσαι αὐτὸν ὡς χάριν τοῦ εὐξασθαι εἰς τοὺς ἀγίους καὶ σεβασμίους τόπους. Ἐφοβήθη δὲ ἡ δέσποινα ἀπολῦσαι αὐτόν, ἵνα μὴ κατερχόμενος μονάσῃ καὶ ἀπομείνῃ ἐκεῖ· ἠπίστατο γὰρ τὸν βίον τοῦ ἀνδρός. Ἦν γὰρ κατὰ ἀλήθειαν ἄμεμπτος, πολλὰς ἐλεημοσύνας παρέχων καὶ διὰ παντὸς νηστεύων καὶ ξενοδοχῶν πολλοὺς καὶ συντρέχων εἰς τὰς εὐσεβεῖς χρεῖας. Τοσαῦτα μὲν περὶ τοῦ θεοφιλοῦς Ἀμαντίου. Ἐμήνυσε δὲ ἡμᾶς πρὸς τὴν δέσποιναν, καὶ εἰσήλθομεν πρὸς αὐτήν, καὶ λέγει τοῖς ὀσιωτάτοις ἐπισκόποις· Πότε σὺν θεῷ πλέετε; Οἱ δὲ εἶπαν· Διὰ τοῦτο εἰσήλθομεν, συντάξασθαι τῷ ὑμετέρῳ κράτει. Ἡ δὲ εἶπεν· Διὰ παντὸς μνημονεύσατέ μου καὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου.

53 Εὐθέως δὲ ἐκέλευσε χρήματα ἐνεχθῆναι, καὶ ἐνεχθέντων, εἶπεν τῷ κυρίῳ μου τῷ ἐπισκόπῳ Πορφυρίῳ· Λάβε, πάτερ, ταῦτα τὰ δύο κεντηνάρια, καὶ κτίσον ἢν συνεταξάμην κτίζειν ἀγίαν ἐκκλησίαν ἐν τῷ μέσῳ Γάζης, καὶ δήλωσόν μοι ἔαν ἔτι δεηθῆς χρημάτων, καὶ εὐθέως ἀποστέλλω. Κτίσον δὲ καὶ ξενῶνα, ἵνα ὑποδέχῃ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐνδημοῦντας τῇ σῆ πόλει καὶ χορηγῆς αὐτοῖς ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἀναλώματα. Δέδωκεν δὲ καὶ τῷ ὀσιωτάτῳ Ἰωάννῃ χρυσοῦς χιλίους καὶ τίμια σκευὴ ἀμφοτέροις, εἰς δὲ ἀναλώματα δέδωκεν αὐτοῖς ἀνά ἑκατὸν χρυσοῦς. Ἦνυσε δὲ καὶ ὁ προειρημένος ὀσιώτατος Ἰωάννης ὁ ἐπίσκοπος Καισαρείας ὅσα ἠβουλήθη προνόμια εἰς λόγον τῆς αὐτοῦ ἐκκλησίας. Καὶ ποιήσαντες εὐχὴν, καὶ πολλὰ εὐλογήσαντες τὴν τε δέσποιναν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ τὸν βασιλέα, ἐξῆλθον.

54 Παρεκάλεσαν δὲ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰσελθεῖν, καὶ μηνυθέντες εἰσήλθον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπρωτὰ αὐτοὺς εἰς τελείως ἀπηλλάγησαν καὶ εἰ ἔχαρίσατο αὐτοῖς τινα ἢ αὐγοῦστα, αὐτοὶ δὲ εἶπαν ὅτι Τελείως ἀπηλλάγημεν, σφζομένης τῆς εὐσεβείας ὑμῶν καὶ τῆς θεοφιλεστάτης ὑμῶν συμβίου καὶ τοῦ θεοφυλάκτου ὑμῶν

τέκνου, καὶ πολλὰ καὶ μεγάλα ἐστὶν τὰ χαρισθέντα ἡμῖν. Εὐθέως δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν τοῖς ἐπάρχουσιν ληγατεῦσαι αὐτοῖς ἀπὸ δημοσίων Παλαιστίνης ἀνὰ χρυσοῦ λίτρας εἴκοσι. Δέδωκεν δὲ καὶ αὐτὸς εἰς λόγον δαπανημάτων ἀνὰ δράκην μίαν, ἅπερ εὐρέθησαν ἀνὰ νομισμάτων πενήκοντα. Πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸν εὐλογήσαντες ἐξῆλθον. Ἐποιήσαμεν δὲ ἐν τῇ πόλει ἄλλας ἡμέρας τρεῖς ἕως οὗ ἐλάβομεν τὴν ληγατιῶνα τῶν τεσσαράκοντα λιτρῶν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐμβαλόμενοι, ἐπλεύσαμεν τῇ κατὰ Γαζαίους Ξανθικοῦ τρίτῃ καὶ εἰκάδι, κατὰ δὲ Ῥωμαίους Ἀπριλλίου ὀκτωκαιδεκάτῃ. Ὁ δὲ λαμπρότατος Κυνήγιος μεθ' ἡμᾶς ἐξῆλθεν, χρησάμενος τῷ δημοσίῳ δρόμῳ.

55 Ἐφθάσαμεν δὲ τὴν Ῥόδον δι' ἡμερῶν πέντε. Ἐγένετο δὲ ἡμῖν σπουδὴ ἀπελθεῖν πρὸς τὸν ἐν ἀγίοις Προκόπιον τὸν ἀναχωρητὴν, καὶ πολλὰ παρακαλεσάντων ἡμῶν τὸν ναύκληρον ἐνδοῦναι ἡμῖν ὥρας τρεῖς, οὐκ ἐνδέδωκεν λέγων ὅτι τοιοῦτον ἄνεμον οὐκ ἔχω εὐρεῖν ἐπιτήδειον. Ἡμεῖς δὲ αὐτῷ ἐλέγομεν ὅτι Δύνανται αἱ εὐχαὶ τοῦ ἀγίου ἀνδρὸς καὶ σῶσαι ἡμᾶς καὶ ἄνεμον ἐπιτήδειον δοῦναι ἡμῖν. Ὁ δὲ ναύκληρος ἐσκληρύνετο καὶ οὐκ ἐδέχετο ἡμῶν τὴν αἴτησιν, ἀλλ' ὑδρευσάμενοι ἀνήχθημεν. Ἐλυπούμεθα δὲ σφόδρα ἀποτυχόντες τοιαύτης συντυχίας. Ἐδεόμεθα οὖν αὐτοῦ διὰ προσευχῆς συγγῶναι ἡμῖν καὶ εὖξασθαι ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα σωθῶμεν καὶ τελειώσωμεν τὸ ἔργον ὃ ἐνεχειρίσθημεν.

56 Πλεύσαντες δὲ ἐκ τῆς Ῥόδου καὶ εὐπλοήσαντες ἐπὶ ἡμέρας δύο εὐδίας οὔσης, ἄφνω κινεῖται χειμῶν, ἄνεμοί τε καὶ ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ τρικυμίαι, καὶ ἐκορυφοῦτο τὰ κύματα καὶ ἐγένετο ὡς ὄρη ὑψηλά, καὶ ὑψοῦτο τὸ πλοῖον ὡς ἡμᾶς νομίζειν φθάνειν τὰ νέφη. Ἦσαν δὲ κραυγαὶ καὶ δάκρυα καὶ δεήσεις πρὸς τὸν θεόν. Ἐπεκαλούμεθα δὲ καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ ὁσίου Προκοπίου τοῦ ἀναχωρητοῦ. Καὶ γενομένης ἐσπέρας καὶ τοῦ χειμῶνος μὴ κοπάσαντος, ἄγρυπνοι διεμείναμεν πᾶσαν τὴν νύκταν ἐκείνην. Περὶ δὲ τὸν ὄρθρον ἐκ τῆς πολλῆς θλίψεως, μικρὸν ὑπνώσαν οἱ ὀσιώτατοι ἐπίσκοποι, καὶ ὄρᾳ κατὰ τοὺς ὑπνους ὁ ἐμὸς κύριος Πορφύριος τὸν ἐν ἀγίοις Προκόπιον τὸν ἀναχωρητὴν λέγοντα αὐτοῖς· Τὸν ναύκληρον κατηχήσατε καὶ ἀνασφραγίσσατε (ἔστιν γὰρ τῆς Ἀρείου μουσαρᾶς αἰρέσεως) καὶ παρασκευάσατε αὐτὸν ἀναθεματίσαι Ἄρειον καὶ τὴν κακοπιστίαν αὐτοῦ, καὶ εὐθέως παύεται ὁ τοσοῦτος κλύδων. Διὰ γὰρ τὸ εἶναι αὐτὸν τῆς εἰρημένης αἰρέσεως οὐ συνεχώρησεν ὑμῖν παραγενέσθαι πρὸς με. Ὅμως γε κατηχήσατε αὐτόν· δέξασθαι γὰρ ἔχει παρ' ὑμῶν τὸν ὄρθρον λόγον.

57 Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἡμέτερος ὄσιος Πορφύριος διυπνίσθη, καὶ προσκαλεσάμενος ἡμᾶς διηγήσατο τὰ ἐν τῷ ὑπνῳ. Εὐθέως δὲ καλέσαντες τὸν ναύκληρον εἶπαμεν αὐτῷ· Θέλεις σωθῆναι σου τὸ πλοῖον καὶ πάντας ἡμᾶς καὶ πρό γε πάντων τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν; Ὁ δὲ φησιν· Εἰς τοῦτο οὗ τε ἔστιν ἐρωτῆσαι. Εἶπαν δὲ αὐτῷ οἱ ἐπίσκοποι· Ἄρνησαι τὴν κακοπιστίαν σου καὶ πιστεύσον εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ καθολικὴν πίστιν, καὶ σῶζῃ σὺ καὶ τὸ πλοῖον καὶ πάντες ἡμεῖς· Λέγει αὐτοῖς ὁ ναύκληρος· Ἐπειδὴ ὄρῳ ὑμᾶς ἔχοντας πρόγνωσιν (κατελάβετε γὰρ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τινὸς μὴ ἀπαγγείλαντος ὑμῖν), ἰδοὺ λέγω ὑμῖν· πιστεύω ὡς πιστεύετε καὶ ἄρνοῦμαι τὴν αἵρεσιν Ἀρείου καὶ αὐτὸν τὸν Ἄρειον. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς κατὰ σχολὴν φωταγωγῆσαί με ἐκ τῶν ἀγίων γραφῶν εἰς τὴν ὀρθὴν πίστιν. Οἱ δὲ ὄσιοι ἐπίσκοποι λαβόντες ἀνεσφράγισαν αὐτόν, ποιήσαντες ἐπ' αὐτῷ εὐχὴν· μετέδωκαν δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν θείων μυστηρίων. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ κλύδων ἐπαύσατο, καὶ πρὸς ἐσπέραν ἐτράπη ὁ ἄνεμος, καὶ ἐπλέομεν ἐπιτηδείως, καὶ ποιήσαντες ἐν τῷ πελάγει ἄλλας ἡμέρας τέσσαρας, τῇ πέμπτῃ ὄρθρου κατεπλεύσαμεν εἰς τὸ παράλιον μέρος τῆς Γαζαίων, ὃ καλοῦσιν Μαΐουμαῖν.

58 Ὡς δὲ ἀπέβημεν, γνόντες οἱ ἐκεῖσε Χριστιανοί, ἐδέξαντο ἡμᾶς μετὰ ψαλμωδίας, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως, ὡς ἤκουσαν, ὑπήντησαν ἡμῖν, ἔχοντες

τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ αὐτοὶ ψάλλοντες. Συνεμίγησαν δὲ οἱ τῶν δύο τόπων, καὶ ἐγένοντο οὐκ ὀλίγος λαός· πλείους γὰρ ἦσαν οἱ ἀπὸ τῆς παραλίου διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν Αἰγυπτίους ἐμπόρους οἴνων. Οἱ δὲ τῆς εἰδωλομανίας, ὀρῶντες τὰ γινόμενα, ἐπρίοντο, οὐδὲν δὲ ἐτόλμων ποιῆσαι, ἐπειδὴ προήκουσαν πόσιν τιμὴν εἶχον οἱ ὀσιώτατοι ἐπίσκοποι παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν καὶ ὅτι τὰ εἶδωλα ἤμελλον καταστρέφεσθαι, καὶ ἦσαν ἐν πολλῇ φροντίδι καὶ ἀθυμίᾳ.

59 Ὡς δὲ εἰσήλθομεν εἰς τὴν πόλιν περὶ τὸ καλούμενον τετράμορον, στήλη ἴστατο ἀπὸ μαρμάρου ἣν ἔλεγον εἶναι Ἀφροδίτης· ἣν δὲ ἐπάνω βωμοῦ λιθίνου, ὑπῆρχεν δὲ τὸ ἐκτύπωμα τῆς στήλης, γυναικὸς γυμνῆς ἐχούσης ὅλα τὰ ἄσχημα αὐτῆς φαινόμενα. Ἐτίμων δὲ τὴν στήλην πάντες οἱ ἀπὸ τῆς πόλεως, μάλιστα αἱ γυναῖκες λύχνους ἄπτουσαι καὶ λίβανον θυμιῶσαι. Ἐφήμιζον γὰρ περὶ αὐτῆς ὅτι χρηματίζει κατ' ὄναρ ταῖς βουλομέναις προσομιλῆσαι γάμω, ἡπάτων δὲ ἀλλήλας ψευδόμεναι. Ἐπιτραπέντες δὲ παρὰ τοῦ δαίμονος, πολλάκις χάριν συναλλαγῆς γάμου, τοσοῦτον ἀπέτυχον ὥστε καὶ εἰς διαζύγια αὐτοὺς ἐλθεῖν ἢ κακῶς συνοικῆσαι.

60 Ταῦτα δὲ ἔγνωμεν ἐκ τῶν ἀποστραφέντων τὴν πλάνην καὶ ἐπιγόντων τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ καὶ τινες τῶν εἰδωλολατρῶν, μὴ φέροντες τὰς συμφορὰς τῶν χαλεπῶν συνοικεσίων ὧν ἐπετράπησαν κατὰ κέλευσιν τοῦ δαίμονος τῆς Ἀφροδίτης, ἀγανακτοῦντες ἐξομολογήσαντο τὴν ἀπάτην. Καὶ γὰρ τοιοῦτοι τυγχάνουσιν οἱ δαίμονες εἰς τὸ ἀπατᾶν καὶ μηδ' ὅλως ἀληθὲς λέγειν· οὔτε γὰρ ἔνεστιν αὐτοῖς τὸ βέβαιον εἰδέναι, ἀλλ' ἐξ εἰκότων φαντάζειν τοὺς καταδεδουλωμένους αὐτοῖς προσποιοῦνται. Πῶς γὰρ δύνανται ἀληθεύειν οἱ τῆς ἀληθείας ἐκπεπτωκότες; Εἰ δὲ καὶ ἐπιτύχωσιν εἷς τινα μαντεύμενοι, ἀπὸ συμβάντος τοῦτο γίνεται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων συμβαίνει πολλάκις τινὰ προειπεῖν ἔνεκεν πράγματος, καὶ ἀπὸ συμβάντος γενέσθαι. Εἰς τὰς οὖν ἐπιτυχίας τὰς σπανίως γινομένας ἀπὸ συμβάντος θαυμάζομεν, τὰς δὲ ἀποτυχίας δὲ συνεχῶς γινομένας σιωπῶμεν. Τοσαῦτα μὲν περὶ δαιμόνων καὶ τῆς πλάνης αὐτῶν.

61 Ἐκπλευσάντων δὲ ἡμῶν εἰς τὴν πόλιν, καθὼς εἴρηται, ὡς ἐφθάσαμεν τὸν τόπον ἔνθα ὑπῆρχεν τὸ εἰρημένον εἶδωλον τῆς Ἀφροδίτης (ἐβάσταζον δὲ Χριστιανοὶ τὸ τίμιον ξύλον τοῦ Χριστοῦ, τουτέστιν τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ), ἔωρακὼς ὁ ἐνοικῶν δαίμων ἐν τῇ στήλῃ, μὴ φέρων ἰδεῖν τὸ φοβερὸν σημεῖον, ἐξελθὼν ἐκ τοῦ μαρμάρου μετὰ ἀταξίας πολλῆς, ἔρριψεν αὐτὴν τὴν στήλην καὶ συνέκλασεν αὐτὴν εἰς πολλὰ κλάσματα. Ἔτυχεν δὲ δύο ἄνδρας τῶν εἰδωλολατρῶν παρίστασθαι τῷ βωμῷ ἐν ᾧ ἴστατο ἡ στήλη, καὶ συμπεσοῦσα, τοῦ μὲν τὴν κεφαλὴν ἐδιχοτόμησεν, τοῦ δὲ τὸν ὦμον καὶ τὸν καρπὸν κατέκλασεν· ἴσαντο γὰρ ἀμφοτέροι μυκτηρίζοντες τὸν ἅγιον λαόν.

62 Πολλοὶ δὲ τῶν Ἑλλήνων θεασάμενοι τὸ σημεῖον τὸ γινόμενον ἐπίστευσαν, καὶ συμμιγέντες τοῖς λαϊκοῖς συνεισῆλθον αὐτοῖς εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν τὴν ἐπώνυμον Εἰρήνην. Ἐγένετο δὲ χαρὰ μεγάλη τοῖς Χριστιανοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ κατὰ τρεῖς τρόπους· κατὰ πρώτην τάξιν ὅτι ἀπέλαβον τὸν ἱερέα ὑγιαίνοντα καὶ καταθυμῶς πράξαντα, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ὅτι συνετρίβησαν οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ κονιορτὸς διασκορπιζόμενος ἀπὸ ἄλυνος θερινῆς, ἀλλὰ καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτῶν συγκεκλασμένοι ἐγένοντο, πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς, κατὰ τὴν τρίτην δὲ τὴν μείζονα τῶν ἄλλων ὅτι καὶ ἐσώθησαν ψυχαὶ πλανώμεναι καὶ προσετέθησαν τῇ τοῦ Χριστοῦ ποιμνῇ. Σφραγίσας δὲ αὐτοὺς ὁ ἐπίσκοπος, ἀπέλυσεν μετ' εἰρήνης, παραγγείλας αὐτοῖς σχολάζειν ταῖς ἁγίαις προσευχαῖς. Ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες τριάκοντα δύο καὶ γυναῖκες ἑπτὰ. Ποιήσας δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάννης ἄλλας δύο ἡμέρας ἐν Γάζῃ, ἐξῆλθεν ἐπὶ Καισάρειαν, πάντων τῶν Χριστιανῶν καὶ τοῦ ὀσίου ἐπισκόπου ἀποκαταστησάντων αὐτὸν ἕως δύο μιλίων.

63 Μετὰ δὲ δεκάτην ἡμέραν, κατέλαβεν ὁ θαυμάσιος Κυνήγιος, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ὑπατικὸν καὶ τὸν δοῦκα καὶ πολλὴν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν χεῖρα. Προέγνωσαν δὲ πολλοὶ τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ ἐξῆλθον τῆς πόλεως, οἳ μὲν εἰς κώμας, ἄλλοι δὲ εἰς ἑτέρας πόλεις· ἦσαν δὲ οἱ πλείους τῶν πλουσίων τῆς πόλεως. Ἐμητάτευσεν δὲ τοὺς οἴκους τῶν φυγόντων ὁ εἰρημένος Κυνήγιος. Τῇ δὲ ἐξῆς προσκαλεσάμενος τοὺς τῆς πόλεως, παρόντων τοῦ τε δουκὸς καὶ τοῦ ὑπατικοῦ ἐνεφάνισεν αὐτοῖς τὰ βασιλικά γράμματα τὰ παρακελευόμενα ὥστε καταστραφῆναι τὰ εἰδωλεῖα καὶ πυρὶ παραδοθῆναι. Εὐθέως δὲ ἀκούσαντες οἱ εἰδωλόλατραι οἴμωξαν μεγάλη τῇ φωνῇ, ὥστε τοὺς ἄρχοντας ἀγανακτῆσαι καὶ μετὰ ἀπειλῆς ἐπιπέμψαι αὐτοῖς στρατιώτας τύπτοντας αὐτοὺς ῥάβδοις καὶ σκυτάλαις.

64 Οἱ δὲ Χριστιανοὶ μετὰ χαρᾶς μεγάλης ἀνευφήμουν τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας. Εὐθέως δὲ ὥρμησαν μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ταγμάτων, καὶ κατέστρεψαν τὰ εἰδωλεῖα. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ πόλει ναοὶ εἰδώλων δημόσιοι ὀκτώ, τοῦ τε Ἥλιου καὶ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κόρης καὶ τῆς Ἑκάτης καὶ τὸ λεγόμενον Ἡρωεῖον καὶ τῆς Τύχης τῆς πόλεως, ὃ ἐκάλουν Τυχαῖον, καὶ τὸ Μαρνεῖον, ὃ ἔλεγον εἶναι τοῦ Κρηταγενοῦς Διός, ὃ ἐνόμιζον εἶναι ἐνδοξότερον πάντων τῶν ἱερῶν τῶν ἀπανταχοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλα πλεῖστα εἰδῶλα ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐν ταῖς κώμας, ἅτινα οὐδεὶς ἠδύνατο καθυποβαλεῖν ἀριθμῶ· οἳ γὰρ δαίμονες δραξάμενοι τῆς προαιρέσεως τῶν Γαζαίων, ὡς εἰσὶν εὐμετάγωγοι, ἐπλήρωσαν τῆς πλάνης πᾶσαν αὐτῶν τὴν πόλιν καὶ περιοικίδα. Τοῦτο δὲ ὑπομένουσιν ἀπὸ πολλῆς ἀπλότητος. Διὸ μεταφερόμενοι εἰς τὴν ἀγίαν πίστιν Χριστιανοὶ ζηλωταὶ γίνονται. Τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν Γαζαίων.

65 Ἐπιτραπέντες οὖν οἱ στρατιῶται μετὰ τῶν Χριστιανῶν τῆς πόλεως καὶ τοῦ παραθαλαττίου αὐτῆς μέρους, ὥρμησαν ἐπὶ τὰ εἰδωλεῖα, καὶ πρῶτον βουληθέντες καταστρέψαι τὸ λεγόμενον Μαρνεῖον, ἀνεκρούσθησαν· οἳ γὰρ ἱερεῖς τοῦ εἰδωλείου ἐκείνου προακούσαντες, ἔσωθεν τὰς θύρας τοῦ ἐνδοτέρου ναοῦ λίθοις μεγάλοις προέφραξαν, καὶ καταγαγόντες εἰς τὰ λεγόμενα ἄδυτα ὅσα ἦν τῶ ἱερῶ τίμια σκευή, ἔτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ζώδια τῶν θεῶν αὐτῶν, ἐκεῖ ἔκρυσαν, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ἀδύτων ἔφυγον δι' ἄλλων ἀνόδων· ἔλεγον γὰρ τὰ εἰρημένα ἄδυτα ἔχειν πολλὰς ἀνόδους εἰς διαφόρους τόπους. Ἀνακρουσθέντες οὖν, καθὼς προεῖπον, ἐτράπησαν ἐπὶ τὰ ἄλλα εἰδωλεῖα καὶ τὰ μὲν κατέστρεψαν, τὰ δὲ πυρὶ παρέδωκαν, ἀρπάσαντες πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς σκευή τίμια. Ἦν δὲ ὁ ἐν ἀγίοις Πορφύριος ἀναθεματίσας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πάντα Χριστιανὸν πολίτην λαμβάνοντά τί ποτε ἐκ τῶν εἰδωλείων εἰς ἴδιον κέρδος· οὐδεὶς οὖν τῶν πολιτῶν τῶν πιστῶν ἐλάμβανεν οὐδέν, εἰ μὴ οἱ στρατιῶται καὶ οἱ παρεπίδημοι ἐκεῖσε εὐρεθέντες. Περιῆγον οὖν μετὰ τῶν λαϊκῶν ἄνδρες εὐλαβεῖς τοῦ κλήρου καὶ αὐτὸς ὁ ὁσιος ἐπίσκοπος Πορφύριος, ἀνακόπτοντες αὐτοὺς μηδὲν σφετερίσασθαι. Ἐποίησαν δὲ ἡμέρας δέκα καταστρέφοντες τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων.

66 Μετὰ δὲ τὰς εἰρημένας ἡμέρας, ἐβουλεύσαντο καὶ περὶ τοῦ Μαρνεῖου πῶς αὐτῶ χρήσονται. Οἳ μὲν γὰρ ἔλεγον, κατασκαφῆναι αὐτό, ἄλλοι δὲ κατακαῆναι, ἄλλοι δὲ καθαρισθῆναι τὸν τόπον καὶ ἀγιασθῆναι εἰς ἐκκλησίαν θεοῦ, καὶ ἦν πολλὴ περὶ τούτου ἡ σκέψις. Τέλος δὲ ὁ ἐν ἀγίοις ἐπίσκοπος κηρύσσει νηστείαν τῶ λαῶ καὶ δέησιν, ἵνα ἀποκαλύψῃ αὐτοῖς ὁ κύριος πῶς δεῖ αὐτῶ χρήσασθαι, καὶ νηστεύσαντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ δεηθέντες τοῦ θεοῦ περὶ τούτου, ἐσπέρας ἐπετέλεσαν τὴν ἀγίαν σύναξιν. Τῆς δὲ συναξέως ἐπιτελουμένης, παιδίον ὡς ἑπτὰ ἐνιαυτῶν, ἰστάμενον μετὰ τῆς ἰδίας μητρός, ἄφνω ἀνέκραξεν λέγων· Καύσατε τὸν ναὸν τὸν ἔνδον ἕως ἐδάφους· πολλὰ γὰρ δεινὰ γέγονεν ἐν αὐτῶ, μάλιστα αἱ ἀνθρώπων θυσίαι. Τοιοῦτω δὲ τρόπῳ καύσατε αὐτόν. Ἀγάγετε ὑγρὰν πίσσαν θεῖόν τε καὶ στέαρ χοίρειον καὶ μίξατε τὰ τρία καὶ χρίσατε τὰς χαλκᾶς θύρας καὶ ἐπ' αὐτὰς τὸ πῦρ ἐπιβάλετε, καὶ οὕτως πᾶς ὁ ναὸς καίεται· ἄλλως γὰρ οὐκ ἔστιν δυνατόν. Τὸν δὲ

ἐξώτερον ἐάσατε σὺν τῷ περιβόλῳ. Καὶ μετὰ τὸ καῆναι, καθάραντες τὸν τόπον, ἐκεῖ κτίσατε ἀγίαν ἐκκλησίαν. Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῦτο· Μαρτύρομαι ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἄλλως μὴ γένηται· οὔτε γὰρ ἐγὼ εἶμι ὁ λαλῶν, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ὁ ἐν ἐμοὶ λαλῶν· ταῦτα δὲ ἔλεγεν τῇ Σύρων φωνῇ. Ὡς δὲ ἤκουσαν πάντες ἐθαύμαζον καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν.

67 Ἦλθεν δὲ τὸ θαῦμα τοῦτο καὶ εἰς τὰς τοῦ ὀσίου ἐπισκόπου ἀκοάς, καὶ ἀνατείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐδόξασεν τὸν θεόν καὶ εἶπεν· Δόξα σοι, πάτερ ἅγιε, ὅτι ἀπέκρυψας ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ταῦτα ἀπεκάλυψας νηπίοις. Ἐπέτρεψεν δὲ τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας εὑρεθῆναι ἐν τῷ ἐπισκοπείῳ, καὶ ἀποχωρίσας τὸ παιδίον εἶπεν τῇ γυναικί· Ὁρκίζω σε κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰπεῖν εἰ καθ' ὑποβολὴν σὴν ἢ ἄλλου τινός, γινωσκούσης σου αὐτόν, τὸ παιδίον τὸ σὸν ἐφθέγγετο ἐκεῖνα ἃ εἶπεν περὶ τοῦ Μαρνείου. Ἡ δὲ γυνὴ ἀκούσασα εἶπεν· Παραδίδωμι ἑμαυτὴν τῷ φοβερῷ καὶ φρικτῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, εἰ προέγνων τί ποτε ὦν ἐφθέγγετο ὁ υἱός μου ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, ἴδου τὸ παιδίον λαβὼν μετὰ ἀπειλῆς ἐξέτασον αὐτό, καὶ ἔαν καθ' ὑποβολὴν τινος ταῦτα λελάληκεν, φόβῳ ὁμολογεῖ, εἰ δὲ μηδὲν ἄλλο λαλήσει, δηλόν ἐστιν ὅτι ὑπὸ πνεύματος ἀγίου ἐνεπνεύσθη. Ἀκούσας δὲ ὁ ἐπίσκοπος τὸν λόγον τῆς γυναικὸς καὶ ἐπαιέσας, εἶπεν ἀποχωρισθῆναι αὐτὴν πρὸς βραχὺ καὶ τὸ παιδίον εἰσενεχθῆναι, καὶ σταθέντος τοῦ παιδίου εἶπεν αὐτῷ· Τίς σοι ὑπέβαλεν φθέγγασθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκεῖνα ἃ ἐλάλησας χάριν τοῦ Μαρνείου; Τὸ δὲ παιδίον ἐσιώπα. Ἐπέτρεψεν δὲ ὁ ὀσιώτατος ἐπίσκοπος μάλιστα ἐνεχθῆναι καὶ ἀναταθῆναι τὸ παιδίον πρὸς τὸ φοβηθῆναι αὐτό. Ὁ δὲ τὴν μάλιστα κατέχων μετὰ φωνῆς ἀνέκραξεν λέγων· Τίς σοι εἶπεν λαλήσαι; εἶπέ, ἴνα μὴ τῇ μαστιγι πληγῆς. Ὁ δὲ παῖς ἐνεὸς ἴστατο μηδὲν φθεγγόμενος. Τότε ἡμεῖς οἱ περὶ αὐτὸν τὰ αὐτὰ αὐτῷ ἐλέγομεν μετὰ ἀπειλῆς· ὁ δὲ ἦν ἀκίνητος.

68 Τέλος μετὰ τὸ παύσασθαι πάντας ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ὁ παῖς εἶπεν τῇ ἑλληνικῇ διαλέκτῳ· Καύσατε τὸν ναὸν τὸν ἔνδον ἕως ἐδάφους· πολλὰ γὰρ δεινὰ γέγονεν ἐν αὐτῷ, μάλιστα αἱ ἀνθρώπων θυσίαι. Τοιούτῳ δὲ τρόπῳ καύσατε αὐτόν. Ἀγάγετε ὑγρὰν πίσσαν καὶ θεῖον καὶ στέαρ χοίρειον καὶ μίξτε τὰ τρία καὶ χρίσατε τὰς χαλκᾶς θύρας καὶ ἐπ' αὐτάς τὸ πῦρ ἐπιβάλετε, καὶ οὕτως πᾶς ὁ ναὸς καίεται· ἄλλως γὰρ οὐκ ἔστιν δυνατὸν γενέσθαι. Τὸν δὲ ἐξώτερον ἐάσατε σὺν τῷ περιβόλῳ. Καὶ μετὰ τὸ καῆναι, καθάραντες τὸν τόπον, ἐκεῖ κτίσατε ἀγίαν ἐκκλησίαν. Μαρτύρομαι ὑμᾶς πάλιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ἄλλως μὴ γένηται. Οὔτε γὰρ ἐγὼ εἶμι ὁ λαλῶν, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ὁ ἐν ἐμοί. Ἐθαύμασεν δὲ ὁ ὀσιώτατος Πορφύριος καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἀκούσαντες τῆς παρρησίας τοῦ παιδὸς καὶ πῶς εὐδαιρέτως ὠμίλησεν. Προσκαλεσάμενος δὲ τὴν αὐτοῦ υἱὸς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἡ δὲ διεβεβαιοῦτο ὄρκους μηδὲ αὐτὴν μηδὲ τὸ αὐτῆς τέκνον εἰδέναι ἑλληνιστί. Ἀκούσας πάλιν ὁ ὀσιώτατος Πορφύριος ἐδόξασεν τὸν θεόν, καὶ ἀναγαγὼν τρία νομίσματα δέδωκεν τῇ γυναικί. Ὁ δὲ παῖς θεασάμενος τὰ νομίσματα ἐν τῇ χειρὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς, ἀνεβόησεν λέγων τῇ συριακῇ γλώσσῃ· Μὴ λάβης, μητέρα, μὴ καὶ σὺ πωλήσης τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ χρυσίῳ. Πάλιν δὲ ἀκούσαντες ὑπερεθαυμάσαμεν. Ἡ δὲ γυνὴ ἀπέδωκεν τὰ τρία νομίσματα εἰποῦσα τῷ ἐπισκόπῳ· Εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου καὶ παράθου ἡμᾶς τῷ θεῷ. Ὁ δὲ ὀσιος ἐπίσκοπος ἀπέλυσεν αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.

69 Ὁρθρου δὲ συναγαγὼν τοὺς εὐσεβεῖς κληρικούς καὶ τὸν φιλόχριστον λαόν, ἔτι δὲ καὶ τὸν θαυμάσιον Κυνήγιον καὶ τοὺς ἄρχοντας, εἶπεν αὐτοῖς πῶς ἀπεφθέγγετο τὸ παιδίον χάριν τοῦ Μαρνείου. Ἀκούσαντες δὲ ἐθαύμασαν, καὶ ὁμονοήσαντες εἶπαν ἴνα κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ παιδὸς οὕτως καυθῆ. Ἀγαγόντες οὖν τὴν ὑγρὰν πίσσαν καὶ τὸ θεῖον καὶ τὸ χοίρειον στέαρ καὶ μίξαντες τὰ τρία, ἔχρισαν τὰς

ένδοτέρας θύρας, καὶ ποιήσαντες εὐχὴν προσῆψαν τὸ πῦρ, καὶ εὐθέως διέλαβεν πᾶς ὁ ναὸς καὶ ἐκαύθη. Ὅσοι δὲ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῶν ξένων ἠδύναντο, διήρπαζον ἐκ τοῦ πυρὸς ἢ ἠύρισκον, εἶτε χρυσὸν εἶτε ἄργυρον ἢ σίδηρον ἢ μόλιβδον.

70 Ἦν δὲ ἀνὴρ τῶν ἐκεῖσε ἐξάρχων τῶν στρατιωτῶν, ὃν τριβούνον καλοῦσιν, ἐφιστάμενος τῇ καύσει τοῦ ναοῦ· ἦν δὲ Χριστιανὸς κατὰ τὸ φαινόμενον, κατὰ δὲ τὸ ἄδηλον τοῖς πολλοῖς, ἦν εἰδωλολάτρης. Οὗτος οὖν παριστάμενος καὶ ὄρων τὴν τε καῦσιν καὶ τὴν διαρπαγὴν τὴν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐπρίετο, καὶ προφάσει τῆς εὐταξίας αὐτῶν ἐμάστιζεν ἀφειδῶς ὃν ἠύρισκεν φέροντά τι τῶν σκύλων. Τούτων γινομένων καὶ καταφθαρέντων τῶν τοίχων ἐκ τοῦ πυρὸς, ἄφνω ξύλον καιόμενον ἐπιπίπτει τῷ τριβούνῳ καὶ διπλοῦν τὸν θάνατον ἐπάγει αὐτῷ· διαρρηξάν γὰρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, τὸ ὑπόλοιπον σῶμα ἔκαυσεν. Καὶ εὐθέως οἱ τε πιστοὶ στρατιῶται καὶ οἱ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ γνόντες τὰ κατ' αὐτόν, ὅτι ἐπιρρηπὴς ἦν πρὸς τὰ εἰδῶλα, ἐδόξασαν τὸν θεὸν καὶ εἶπαν ἐκείνον τὸν ψαλμὸν τὸν λέγοντα· «Τί ἐγκαυχᾶ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατός; Ἀνομίαν ὄλην τὴν ἡμέραν ἐλογίσατο ἢ γλῶσσά σου. Ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. Ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ ἀγαθωσύνην, ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσύνην. Ἠγάπησας πάντα ῥήματα καταποντισμοῦ, γλῶσσαν δολίαν. Διὰ τοῦτο ὁ θεὸς καθέλοι σε εἰς τέλος, ἐκτίλει σε, καὶ μεταναστεύσει σε ἀπὸ σκηνώματός σου καὶ τὸ ρίζωμά σου ἐκ γῆς ζώντων» καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ. Ἐπέμενεν δὲ τὸ ἱερὸν καιόμενον ἐπὶ πλείστας ἡμέρας.

71 Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν οἰκιῶν ἐγένετο ἔρευνα. Πολλὰ γὰρ ὑπῆρχεν εἰδῶλα ἐν πλείσταις ἀυλαῖς, καὶ τὰ εὐρισκόμενα τὰ μὲν πυρὶ παρεδίδοντο, τὰ δὲ εἰς βόρβορον ἐρρίπτοντο. Εὐρίσκοντο δὲ καὶ βιβλία πεπληρωμένα γοητείας, ἅτινα ἱερὰ αὐτοῖς ἔλεγον, ἐξ ὧν τὰς τελετὰς καὶ τὰ ἄλλα ἀθέμιτα ἐποίουν οἱ τῆς εἰδωλομανίας, καὶ αὐτὰ δὲ ὁμοίως ἴσα τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἔπασχον.

72 Προσέτρεχον δὲ πολλοὶ τῇ ἀγίᾳ πίστει, καὶ οἱ μὲν φόβῳ οἱ δὲ καταγινώσκοντες τῆς προτέρας ἑαυτῶν διαγωγῆς, πᾶσι δὲ τὰς θύρας ἤνοιγεν ἡ ἀγία ἐκκλησία· ἐμνημόνευε γὰρ τῆς ἀγίας γραφῆς τῆς λεγούσης· «Τῷ κρούοντι ἀνοιγίησεται καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει» καὶ πάλιν· «Εἶτε προφάσει εἶτε ἀληθείᾳ Χριστὸς καταγγέλλεται». Ἔλεγον δὲ καὶ τινες τῶν πιστῶν τῷ ὀσίῳ ἐπισκόπῳ ὅτι οὐκ ἔδει δέξασθαι τοὺς διὰ φόβον προσεχομένους, ἀλλὰ τοὺς ἀγαθῇ προαιρέσει.

73 Ὁ δὲ ὀσιος ἐπίσκοπος ἔλεγεν πρὸς τοὺς ταῦτα λέγοντας· Εἰσὶν καὶ περιστατικαὶ ἀρεταὶ συμβαίνουσαι τοῖς ἀνθρώποις· ὥσπερ γὰρ οἰκέτην τις κεκτημένος ἀγνώμονα πρότερον νουθετεῖ αὐτὸν διὰ παντὸς εὐγνωμονῆσαι καὶ ἀπλῆ καρδίᾳ ἐξυπηρετήσασθαι, ἐπὶ δὲ οὐδαμῶς αὐτὸν εὐρὴ πειθόμενον τῇ νουθεσίᾳ, τότε λοιπὸν κατὰ ἀνάγκην τούτῳ ἐπάγει τὸν φόβον καὶ πληγὰς καὶ δεσμὰ καὶ ἄλλα τοιαῦτα, οὐ θέλων αὐτὸν ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι καὶ ἐπιγνῶναι τὸ δέον, τοιοῦτον καὶ τὸν θεὸν ὑπολάβετε μακροθυμοῦντα ἐπὶ τῇ ἀγνωμοσύνῃ ἡμῶν, πολλάκις δὲ παραινούντα ἡμῖν τὰ συμφέροντα διὰ τε γραφῶν καὶ ἄλλων ἀγίων ἀνδρῶν, ἡμῶν δὲ μὴ πειθομένων, θέλων ἐν πᾶσιν ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος δεσπότης κτήσασθαι ἡμᾶς καὶ μὴ ἀπώσασθαι, τὸν φόβον αὐτοῦ καὶ τὴν παιδείαν ἐπάγει ἡμῖν, προσκαλούμενος ἡμᾶς μετ' ἀνάγκης ἐπιγνῶναι τὸ δέον. Διὸ λέγει ἡ θεία γραφή· «Ὅταν ἀπέκτενεν αὐτούς, τότε ἐξεζήτουν αὐτὸν καὶ ἐπέστρεφον καὶ ὠρθρίζον πρὸς τὸν θεόν». Καὶ πάλιν λέγει διὰ τοὺς ἀποσκιρτῶντας καὶ δυσσυχνοῦντας ἐκ τοῦ θεοῦ· «Ἐν κημῷ καὶ χαλινῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξις τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ». Χρεῖα οὖν ἐστὶ, τέκνα μου, τὴν ἀνθρωπότητα ὑπομνήσκεσθαι διὰ τε φόβων καὶ ἀπειλῶν καὶ παιδείας. Διὰ τοῦτο πάλιν λέγει· «Ἀγαθὸν μοι ὅτι ἐταπείνωσάς με, ὅπως ἂν μάθω τὰ δικαιώματά σου». Ταῦτα δὲ μοι εἴρηται διὰ τοὺς βουλομένους προσελθεῖν τῇ ἀγίᾳ ἡμῶν πίστει. Εἰ γὰρ καὶ διστάζοντες προσέλθωσιν, δύναται καὶ ὁ χρόνος αὐτοῦς μαλάξαι, Χριστοῦ ἐπινεύοντος. Ἴνα δὲ καὶ τὸ ἄλλο ἀπαγγείλω ὑμῖν,

ὅτι ἐὰν μὴ ὀφθῶσιν ἄξιοι τῆς πίστεως, ἤδη γενόμενοι ἐν ἔξει τοῦ κακοῦ, οἱ ἐξ αὐτῶν γενόμενοι δύνανται σωθῆναι συναναστρεφόμενοι τῷ ἀγαθῷ.

74 Ταῦτα εἰπὼν ὁ ὄσιος Πορφύριος καὶ πείσας τοὺς ἀδελφούς, πάντας τοὺς βουλομένους φωτισθῆναι ἐδέξατο, κατηχήσας αὐτοὺς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας οὐ μόνον πρὸ τοῦ βαπτίσματος, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα· συνεχῶς γὰρ ἐδίδασκεν τὸν λόγον, οὐχ ὁμιλῶν κομπῶ λόγω θέλων ἐπιδείξασθαι, ἀλλ' ἀπλῆ φράσει διδάσκων, καὶ ἐπιλύων πάντα ἀπὸ τῆς γραφῆς. Προσετέθησαν οὖν τῇ τοῦ Χριστοῦ ποιμνῇ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἐνιαυτῷ ὡσεὶ ὀνόματα τριακόσια, καὶ ἐξ ἐκείνου καθ' ἕκαστον ἔτος αὖξῃσιν ἐπεδέχετο τὰ Χριστιανῶν.

75 Καυθέντος δὲ εἰς τέλος τοῦ Μαρνείου καὶ τῆς πόλεως κατασταθείσης, ἐβουλεύσατο ὁ μακάριος ἐπίσκοπος μετὰ τῶν ἀπὸ τοῦ εὐαγοῦς κλήρου καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ ἀγίαν ἐκκλησίαν κτίσαι ἐν τῷ καυθέντι τόπῳ, καθὼς αὐτῷ ἀπεκαλύφθη ἠνίκα ἐτύγχανεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, δι' ὃ καὶ τὰ χρήματα ἔλαβεν παρὰ τῆς θεοφιλεστάτης Εὐδοξίας τῆς βασιλίδος. Ἀπολύσας οὖν τοὺς τε ἄρχοντας καὶ τὸν φιλόχριστον λαόν, μέρος τῆς βοηθείας κατέσχευεν διὰ τὸ μὴ γενέσθαι νεωτερισμὸν τινα μετὰ τὴν αὐτῶν ἔξοδον, οὐ διὰ τοῦτο δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ συμβοηθῆσαι χάριν τοῦ συναγαγεῖν τὰς ὕλας τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰρημένης ἀγίας ἐκκλησίας. Συνεβούλευον οὖν τινες κτισθῆναι αὐτὴν κατὰ τὴν θέσιν τοῦ καυθέντος εἰδωλείου· στρογγυλοειδῆς γὰρ ὑπῆρχεν, περιβεβλημένον δυσὶν στοαῖς ἀλληλοεσωτέραις, τὸ δὲ μέσον αὐτοῦ ἦν ἀναφυσητὸν κιβώριον καὶ ἀνατεταμένον εἰς ὕψος, εἶχεν δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ἃ τοῖς εἰδώλοις ἔπρεπεν, εὐθετα δὲ πρὸς τὰ γινόμενα παρὰ τῶν εἰδωλομανῶν μυσάρια τε καὶ ἀθέμιτα. Κατὰ ταύτην οὖν τὴν θέσιν ἔλεγόν τινες τὴν ἀγίαν κτισθῆναι ἐκκλησίαν, ἄλλοι δὲ ἀντέλεγον λέγοντες καὶ αὐτὴν τὴν μνήμην τῆς θέσεως ὀφείλουν περιαιρεθῆναι· οἱ δὲ τοῦτο λέγοντες ἔπειθον πάντας, ὡς καλῶς εἰπόντες· ὁ δὲ ὄσιος ἐπίσκοπος ἔλεγεν· Καὶ τοῦτο καταλείψωμεν τῇ βουλῇ τοῦ θεοῦ. Ἐν ὧσιν δὲ καθαίρεται ὁ τόπος, καταλαμβάνει μαγιστριανὸς ἐπιφερόμενος βασιλικὰς ἐπιστολάς τῆς ἀειμνήστου Εὐδοξίας, περιεῖχον δὲ τὰ γράμματα ἀσπασμὸν καὶ αἴτησιν εὐχῶν ὑπὲρ τε αὐτῆς καὶ τῶν βασιλέων, τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς καὶ τοῦ τέκνου. Ἦν δὲ ἐν ἄλλῳ χάρτῃ, ἔσωθεν τῶν γραμμάτων, ὁ σκάριφος τῆς ἀγίας ἐκκλησίας σταυροειδῆς καθὼς νῦν σὺν θεῷ ὁράται, καὶ περιεῖχον τὰ γράμματα ὥστε κατὰ τὸν σκάριφον κτισθῆναι τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν. Ἐχάρη δὲ ὁ ἐν ἀγίοις ἀναγνοὺς καὶ θεασάμενος τὸν σκάριφον· ἔγνω γὰρ ὅτι καὶ τοῦτο ἐγένετο κατὰ θεῖαν ἀποκάλυψιν, καὶ ἐμνήσθη τῆς γραφῆς λεγούσης· «Καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ». Περιεῖχον δὲ τὰ γράμματα ἔτι καὶ κίονας πολυτίμους καὶ μάρμαρα μέλλειν πέμπεσθαι.

76 Ἐκχοῖσθείσης οὖν τῆς τέφρας καὶ πάντων τῶν βδελυγμάτων περιαιρεθέντων, τὰ ὑπολειφθέντα σκύβαλα τῆς μαρμαρώσεως τοῦ Μαρνείου, ἅπερ ἔλεγον ἱερὰ εἶναι καὶ ἐν τόπῳ ἀβάτῳ τυγχάνειν, μάλιστα γυναιξίν, ταῦτα οὖν ἐκέλευσεν ὁ ὄσιος ἐπίσκοπος πρὸ τοῦ ναοῦ ἔξω εἰς τὴν πλατεῖαν πλακωθῆναι, ἵνα καταπατῶνται οὐ μόνον ὑπὸ ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν καὶ κυνῶν καὶ χοίρων καὶ κνωδάλων. Τοῦτο δὲ πλέον ἐλύπησεν τοὺς εἰδωλολάτρας τῆς καύσεως τοῦ ναοῦ. Ὅθεν οἱ πλείους αὐτῶν, μάλιστα αἱ γυναῖκες, οὐκ ἐπιβαίνουσι τοῖς μαρμάρους ἐκείνοις ἕως τοῦ νῦν. Μετὰ χρόνον δὲ ὀλίγον κηρύσσει νηστεῖαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, καὶ τῆς ἀπολύσεως τῶν ἐσθινῶν εὐχῶν γενομένης, ἐκέλευσεν ὁ θεοφιλῆς ἐπίσκοπος πάντα ἄνδρα φιλόχριστον δικέλλας καὶ ἄμας καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὄργανα ὑπὸ ἐκάστου βασταγῆναι. Τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς ἐσπέρας ἦν προκηρύξας, ἵνα τὸ πρῶτ' ἅπαντες εὐρεθῶσιν ἐν εὐτρεπεῖ, ὃ δὴ καὶ γέγονεν.

77 Συναχθέντος δὲ τοῦ λαοῦ μετὰ τῶν εἰρημένων ὀργάνων ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐπωνύμῳ Εἰρήνῃ, ἐπέτρεψεν πάντας ψάλλοντας ὁμοῦ πορευθῆναι εἰς

τὸ ποτὲ Μαρνεῖον, αὐτὸς δὲ ἐπηκολούθει βαστάζων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον καὶ περὶ αὐτὸν ἔχων τὸν εὐαγῆ κλῆρον, ὄντως μιμούμενος τὸν Χριστὸν μετὰ τῶν μαθητῶν. Προηγείτο δὲ τοῦ λαοῦ ὁ ἀείμνηστος Βαρωχᾶς βαστάζων τὸ ἐκτύπωμα τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ, ἐξ ἑκατέρων δὲ τῶν μερῶν τοῦ λαοῦ ἦσαν οἱ στρατιῶται οἱ ὑπολειφθέντες χάριν τῆς εὐταξίας τῆς πόλεως. Πορευόμενοι δὲ ἔψαλλον, καὶ ἐν τῇ θέσει τῆς διακοπῆς τοῦ ψαλμοῦ ἔλεγον τὸ ἀλληλουῖα· ἦν δὲ ὁ ψαλμὸς ὃν ἔλεγον· «Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν. Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν, ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτήν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔπλασαν. Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἡμεῖς λαὸς νομῆς αὐτοῦ καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ.» Ἔλεγον δὲ καὶ ἄλλους ψαλμοὺς ἕως ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ Μαρνεῖον.

78 Ἦν δὲ προτρεψάμενος ὁ ἐν ἀγίοις ἐπίσκοπος Ῥουφῖνον τὸν ἀρχιτέκτονα ἐκ τῆς Ἀντιόχου, πιστὸν ἄνδρα καὶ ἐπιστήμονα, δι' οὗ καὶ τὸ ἅπαν τῆς οἰκοδομῆς ἐτελειώθη. Οὗτος λαβὼν γύψον ἐσημειώσατο τὴν θέσιν τῆς ἀγίας ἐκκλησίας κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ πεμφθέντος σκαρίφου ὑπὸ τῆς θεοφιλεστάτης Εὐδοξίας. Καὶ ποιήσας ὁ ὀσιώτατος ἐπίσκοπος εὐχὴν καὶ γονυκλισίαν, ἐπέτρεψεν τῷ λαῷ σκάπτειν. Εὐθὺς δὲ πάντες μιᾶ ψυχῇ καὶ τῇ αὐτῇ προθυμίᾳ ἔσκαπτον βοῶντες· Ὁ Χριστὸς ἐνίκησεν. Οὐκ ἦν δὲ θεάσασθαι διαφορὰν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἢ γέροντος ἢ παιδίου, ἀλλ' ἡ προθυμία πᾶσιν τὴν αὐτὴν δύναμιν παρεῖχεν, καὶ οἱ μὲν ἔσκαπτον ἄλλοι δὲ ἐξεχόριζον, ὥστε δι' ἡμερῶν ὀλίγων πάντας τοὺς τόπους τῶν θεμελίων ὀρυχθῆναι καὶ ἐκχοῖσθῆναι.

79 Καὶ προεுτρεπισθείσης τῆς ὕλης, λίθων τε παμμεγεθῶν ἀπὸ λόφου τοῦ λεγομένου Ἀλδιώματος ἐξ ἀνατολῶν τῆς πόλεως καὶ ἄλλης ὕλης, ὁ ἐν ἀγίοις πάλιν συναγαγὼν τὸν φιλόχριστον λαὸν καὶ ποιήσας πολλὰς εὐχὰς καὶ ψαλμωδίας ἐν τῷ τόπῳ, ἀναζωσάμενος αὐτὸς πρῶτος ἤρξατο βαστάζειν λίθους καὶ βάλλειν εἰς τὰ θεμέλια, ἔπειτα καὶ οἱ θεοφιλεῖς κληρικοὶ καὶ πάντες οἱ λαϊκοί, χαίροντες καὶ ψάλλοντες μεγάλη τῇ φωνῇ, ὡς ἀκούεσθαι αὐτοὺς ἀπὸ τριῶν μιλίων τῆς πόλεως.

80 Ἐγένετο δὲ μέγα θαῦμα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Φρέατα τυγχάνουσιν ἔσωθεν τοῦ περιβολαίου τοῦ ἱεροῦ, ἐξ ὧν ἐστὶν ἐν ἀπὸ δυτικοῦ μέρους τῆς νῦν ἀγίας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας, οὐκ ὀλίγον βάθος ἔχον. Τρεῖς οὖν παῖδες διψήσαντες ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ πιεῖν, καὶ πλησιάσαντες τῷ στομίῳ τοῦ φρέατος, παρέκλυτον ἐπεριδόμενοι τῷ ξύλῳ τῷ ἐπὶ τοῦ στομίου, οἷα συμβαίνει παιδάς ποιεῖν, καὶ κλασθέντος τοῦ ξύλου οἱ τρεῖς ἔπεσαν εἰς τὸ φρέαρ. Τινὲς δὲ ἐκεῖ εὐρεθέντες ἀπῆλθον καὶ ἀνήγγειλαν τῷ λαῷ τὰ γενόμενα. Ἐγένετο δὲ οὐ μικρὸς θόρυβος, πάντων συντρεχόντων ἐπὶ τὸ φρέαρ. Γνοὺς δὲ τὸ γεγονός ὁ ὀσιώτατος Πορφύριος καὶ αὐτὸς δραμὼν ἐπὶ τὸν τόπον, ἐκέλευσεν ἡσυχίαν γενέσθαι, καὶ γενομένης ἤρξατο εὐχεσθαι καὶ δέεσθαι τοῦ Χριστοῦ μετὰ πολλῶν δακρύων ἵνα ζῶντα καὶ ἀσινῆ τὰ παιδιά διαφυλάξῃ, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς εἰδωλομανεῖς, ἵνα μὴ εἴπωσιν· Ποῦ ἐστὶν ὁ θεὸς αὐτῶν εἰς ὃν ἠλπίζον; Καὶ ποιήσας ὥραν μίαν χαμαὶ κεκλιμένος καὶ ἀναστάς, ἐπέτρεψεν κατελθεῖν τινα διὰ τῶν σχοινίων τῶν κάδων, τὴν ἔρευναν τῶν παίδων ποιήσασθαι. Ἐβῶν γὰρ οἱ ἀπὸ τοῦ πλήθους, καλοῦντες τὰ παιδιά, καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ ὑπακούων κάτωθεν ἐκ τοῦ φρέατος.

81 Κατελθόντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς εὐρέθησαν οἱ τρεῖς παῖδες καθήμενοι ἐπάνω λίθου μεγάλου ἀσινεῖς καὶ ἰλαροὶ ὀμιλοῦντες ἀλλήλοις. Ὡς δὲ ἐθεάσατο αὐτοὺς ὁ ἀνὴρ, ὑπερεθαύμασεν καὶ ἐδόξασεν τὸν θεόν, καὶ βοήσας κάτωθεν εἶπεν· Δοξάσατε

τὸν κύριον, ζῶσιν γὰρ οἱ τρεῖς παῖδες. Ἀκούσας δὲ ὁ ἐν ἀγίοις ὄσιος ἐπίσκοπος καὶ οἱ τοῦ λαοῦ ἐχάρησαν, καὶ πέμψαντες σπυρίδαν μεγάλην ἐπέτρεψεν τοὺς τρεῖς ὁμοῦ ἀνενεχθῆναι. Μικροὶ γὰρ ἦσαν ὡς ἀπὸ ἐτῶν ἕξ ἢ ἑπτὰ. Δεξάμενος δὲ ὁ κάτω τὴν σπυρίδα καὶ δεσμήσας ἀσφαλῶς ἐκάθισεν τοὺς τρεῖς, παραγγείλας αὐτοῖς κλεῖσαι τοὺς αὐτῶν ὀφθαλμοὺς ἄχρις οὗ τὸ ἄνω φθάσωσιν καὶ λέγειν· Ἰησοῦ Χριστέ, σῶσον. Καὶ ποιήσας τοῦτο, ἐβόησεν μετὰ καταστάσεως σῦραι τὸ σχοινίον, καὶ σύροντες ἔλεγον τὸν ὕμνον τῶν τριῶν παιδῶν· «Εὐλογητὸς εἶ, κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν». Καὶ ὡς ἔφθασαν καὶ ἐθεάσατο αὐτοὺς ὁ ἐν ἀγίοις ἐπίσκοπος (οὗτος γὰρ ἐτύγχανεν κατὰ τοῦ στομίου τοῦ φρέατος ἐστῶς καὶ κρατῶν τὸ σχοινίον), καὶ πλησθεὶς χαρᾶς καὶ δακρύων ἀνεβόησεν εἰπὼν· «Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὸν κύριον, ὑμνεῖτε». Ὡς δὲ ἐπῆραν αὐτοὺς ἐκ τοῦ σπυριδίου, ἠρεύνησαν μὴ τι τοῦ σώματος αὐτῶν ἔπληκται, καὶ οὐδὲν εὐρέθη φαῦλον ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ μέγα θαῦμα ἐθεασάμεθα.

82 Οἱ γὰρ τρεῖς σταυροειδῆ σημεῖα εὐρέθησαν ἔχοντες ὡς ἀπὸ ξέσματος βελόνης, ὃ μὲν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μετώπου, ὃ δὲ ἐπάνω τῆς δεξιᾶς χειρὸς περὶ τοὺς δακτύλους, ὃ δὲ ἄλλος εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον. Ἦν δὲ τὰ σταυρία καλῶς τετυπωμένα, μήτε λοξὰ μήτε σκαμβά, ἀλλ' ἐνὸς μέτρου, ὡς δῆλα αὐτὰ εἶναι θεοσήμεια· οὔτε γὰρ πόνον ἐποίουν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐδὲ αἷμα, ἀλλ' ἦν τετυπωμένα ὡς ἀπὸ κινναβάρεως. Ἔμειναν δὲ ἐν αὐτοῖς ἰκανὸν χρόνον πρὸς τὸ πάντας ὄραν καὶ θαυμάζειν· πολλοὶ γὰρ καὶ τῶν ἄλλοεθνῶν θεασάμενοι ἐπίστευσαν.

83 Ἀνενεχθεὶς δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ καταβάς χάριν τῶν παιδίων εἰς τὸ φρέαρ, διεβεβαιούτο ὄρκους λέγων ὅτι Ἡνίκα ἔβαλον αὐτοὺς ἐν τῇ σπυρίδι καὶ ἀνεφέροντο, ἐθεώρουν ὡσεὶ ἀστραπὴν κύκλῳ αὐτῶν ἕως ὅτε ἔφθασαν τὸ στόμιον τοῦ φρέατος. Ἐγένετο δὲ χαρὰ τοῖς Χριστιανοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, τοῖς δὲ εἰδωλοάτραις λύπη καὶ σκάνδαλον. Ἡ δὲ οἰκοδομὴ προέκοπτεν καθ' ἡμέραν, πάντων προθύμως καὶ σπουδαίως ἐργαζομένων· οὔτε γὰρ ἦν ὁ ἀποστερούμενος τὸν μισθὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ περισσὸν παρεῖχεν φιλοτιμούμενος τοὺς ἐργαζομένους· ἔλεγεν γάρ· Δίκαιόν ἐστιν ἵνα μὴ λάβῃ κατάραν ἀλλ' εὐλογίαν τὸ πᾶν ἔργον τῆς οἰκοδομῆς.

84 Τῷ δὲ ἐξῆς ἐνιαυτῷ πέμπει ἡ βασίλισσα Εὐδοξία τοὺς στύλους οὓς ἐπηγγείλατο, θαυμαστοὺς ὄντας καὶ μεγάλους, τὸν ἀριθμὸν τριάκοντα καὶ δύο (καλοῦνται δὲ Καρύστιοι), οἵτινές εἰσιν ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ σμαράγδων δίκην λάμποντες. Καταπλευσάντων δὲ αὐτῶν, πάλιν ἐδείχθη ἡ σπουδὴ καὶ ἡ προθυμία τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ· πάντες γὰρ ἀκούσαντες εὐθέως ἔδραμον ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, οὐ μόνον δὲ ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες καὶ γέροντες (πάντας γὰρ ὁ πόθος τῆς πίστεως ἐνεδυνάμου), καὶ ἀγαγόντες ἀμάξας, ἐπιθέντες ἕκαστον στύλον εἴλκον καὶ ἀπετίθεντο ἐν τῷ ὑπαίθρῳ τοῦ ἱεροῦ, καὶ πάλιν ὑπέστρεφον καὶ διεκόμενον ἕτερον ἕως οὗ ὅλους διεκόμενον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. 85 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπεδήμησεν τῇ πόλει γυνή

85 τις Ἀντιόχισσα καλουμένη Ἰουλία, ἣτις ὑπῆρχεν τῆς μυσαρᾶς αἰρέσεως τῶν λεγομένων Μανιχαίων, καὶ γνοῦσά τινος νεοφωτίστους εἶναι καὶ μήπω ἐστηριγμένους ἐν τῇ ἀγίᾳ πίστει, ὑπεισελθοῦσα ὑπέφθειρεν αὐτοὺς διὰ τῆς γοητικῆς αὐτῆς διδασκαλίας, πολλὰ δὲ πλέον διὰ δόσεως χρημάτων. Ὁ γὰρ ἐφευρὼν τὴν εἰρημένην ἄθεον αἴρεσιν, οὐκ ἄλλως ἠδυνήθη δελεάσαι τινὰς εἰ μὴ διὰ τῆς παροχῆς τῶν χρημάτων. Καὶ γὰρ τὸ μάθημα αὐτῶν, τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν, πεπλήρωται πάσης βλασφημίας καὶ καταγνώσεως καὶ γραῶδων μύθων ἐφελκομένων γυναικάρια καὶ παιδιῶδεις ἄνδρας κοῦφον ἔχοντας τὸν τε λογισμὸν καὶ τὴν διάνοιαν. Ἐκ διαφόρων γὰρ αἰρέσεων καὶ δογμάτων Ἑλληνικῶν συνέστησαν ταύτην αὐτῶν τὴν κακοδοξίαν, βουλόμενοι πανούργως καὶ δολίως πάντας προσλαβέσθαι. Θεοὺς γὰρ πολλοὺς λέγουσιν, ἵνα Ἑλλησιν ἀρέσωσιν, ἔτι δὲ καὶ γένεσιν καὶ εἰμαρμένην καὶ

ἀστρολογίαν φάσκουσιν, ἴν' ἀδεῶς ἀμαρτάνωσιν, ὡς μὴ ὄντος ἐν ἡμῖν τοῦ ἀμαρτάνειν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης τῆς εἰμαρμένης.

86 Ὁμολογοῦσιν δὲ καὶ Χριστόν, δοκῆσει γὰρ αὐτὸν λέγουσιν ἐνανθρωπῆσαι· καὶ αὐτοὶ γὰρ δοκῆσει λέγονται Χριστιανοί. Τὰ γὰρ γέλωτος καὶ δυσφημίας ἄξια παραλιμπάνω, ἵνα μὴ πληρώσω τῆς ἀκοᾶς τῶν ἐντυγχανόντων ἤχους βαρυτάτου καὶ τερατολογίας. Τὰ γὰρ Φιλιστίνωνος τοῦ σκηνικοῦ καὶ Ἡσιόδου καὶ ἄλλων λεγομένων φιλοσόφων συμμίξαντες τοῖς τῶν Χριστιανῶν, τὴν ἑαυτῶν αἴρεσιν συνεστήσαντο. Ὡσπερ γὰρ ζωγράφος, ἐκ διαφόρων χρωμάτων μίξιν ποιῶν, ἀποτελεῖ δοκῆσει ἄνθρωπον ἢ θηρίον ἢ ἄλλο τι πρὸς ἀπάτην τῶν θεωρούντων, ἵνα δόξη τοῖς μὲν μύροις καὶ ἀνοήτοις ἀληθῆ τυγχάνειν, τοῖς δὲ νοῦν ἔχουσι σκιά καὶ ἀπάτη καὶ ἐπίνοια ἀνθρωπίνη, οὕτως καὶ οἱ Μανιχαῖοι, ἐκ διαφόρων δογμάτων ἀντλήσαντες, ἀπετέλεσαν τὴν αὐτῶν κακοδοξίαν, μᾶλλον δὲ ἐκ διαφόρων ἐρπετῶν τὸν ἰὸν συναγαγόντες καὶ μίξαντες, θανατηφόρον φάρμακον κατεσκεύασαν πρὸς ἀναίρεσιν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. Ὡς δὲ προεῖρηται, ἐνδημησάσης τῆς λοιμοφόρου γυναικός, τινὲς τῇ ἀπατώδει αὐτῆς διδασκαλία συναπήχθησαν.

87 Μεθ' ἡμέρας δέ τινας γνούς παρά τινων πιστῶν ὁ ἐν ἀγίοις Πορφύριος, μεταπεμψάμενος αὐτὴν ἐπηρώτα, τίς καὶ πόθεν ὑπῆρχεν καὶ ποίαν δόξαν ἐπιφέρειται. Ἡ δὲ καὶ τὴν πατρίδα καὶ ὅτι Μανιχαία ἐτύγχανεν ὡμολόγησεν. Τῶν δὲ περὶ αὐτὸν ὀργῆ κινηθέντων (ἦσαν γὰρ παρ' αὐτῷ τινες εὐλαβεῖς) ὁ μακάριος παρεκάλει αὐτοὺς μὴ θυμοῦσθαι ἀλλὰ μεθ' ὑπομονῆς παραινέσαι καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, φυλάττων τὸ ῥητὸν τοῦ ἀγίου Ἀποστόλου. Εἶτα λέγει τῇ γυναικί· Ἀπόσχου, ἀδελφή, ταύτης τῆς κακοδοξίας· σατανικὴ γὰρ τυγχάνει. Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· Λέγε καὶ ἄκουε, καὶ ἡ πείθεις ἢ πείθῃ. Ὁ δὲ μακάριος εἶπεν· Εὐτρεπίζου εἰς τὴν αὔριον καὶ παραγενοῦ ἐνταῦθα. Ἡ δὲ συνταξαμένη ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ μακάριος νηστεύσας καὶ πολλὰ δεηθεὶς τοῦ Χριστοῦ ἵνα καταισχύνῃ τὸν διάβολον, ἠὲν τρεπίσθη εἰς τὴν ἐξῆς, προσεκαλέσατο δὲ τινας τῶν εὐλαβῶν κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν εἰς τὸν διάλογον αὐτοῦ τε καὶ τῆς γυναικός.

88 Τῇ δὲ ἐπαύριον παραγίνεται ἡ γυνή, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς ἄνδρας δύο καὶ τοσαύτας γυναῖκας· ἦσαν δὲ νεώτεροι καὶ εὐεῖδεις, ὡχροὶ δὲ πάντες, ἡ δὲ Ἰουλία ἦν προβεβηκυῖα. Ὅλοι δὲ ὠρμουν ἀπὸ λόγων τῆς κοσμικῆς παιδείας, πολλῶν δὲ πλεόν ἡ Ἰουλία. Τὸ δὲ πρόσχημα αὐτῶν ἦν ταπεινὸν καὶ τὸ ἦθος ἥπιον, τὸ δὲ δὴ λεγόμενον· ἔξωθεν πρόβατα, ἔσωθεν δὲ λύκοι ἄρπαγες καὶ θηρία ἰοβόλα· πάντα γὰρ μεθ' ὑποκρίσεως λαλοῦσίν τε καὶ πράττουσιν. Εἶτα ἐπιτραπέντες καθίσαι, τὴν ζήτησιν ἐποιοῦντο. Ὁ δὲ ἐν ἀγίοις βαστάζων τὰ ἅγια εὐαγγέλια καὶ ποιήσας τὴν σφραγίδα τοῦ σταυροῦ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ἤρξατο ἐπερωτᾶν αὐτὴν ἐξεῖπῃ τὴν δόξαν αὐτῆς. Ἡ δὲ ἤρξατο λέγειν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς Κορνήλιος ὁ διάκονος ὁ πρὸ βραχέος ὀνομασθεὶς, ἐπιστάμενος τὰ Ἐννόμου σημεῖα, ἐπιτραπείς παρὰ τοῦ μακαριωτάτου ἐπισκόπου πάντα τὰ λεγόμενα καὶ ἀντιτιθέμενα ἐσημειοῦτο, ἑμοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Βαρωχᾶ ὑπομνησκόντων. Τὸν δὲ διάλογον οὐκ ἔγραψα ἐν τούτῳ τῷ βιβλίῳ διὰ τὸ εἶναι μέγαν, βουλούμενος ἐν ἐπιτομῇ ποιήσασθαι τὴν παροῦσαν συγγραφὴν, ἐν ἑτέρῳ δὲ βιβλίῳ αὐτὸν ἐξεθέμην τοῖς βουλομένοις γνῶναι τὴν τε σοφίαν τὴν δοθεῖσαν παρὰ θεοῦ τῷ ὀσιωτάτῳ Πορφυρίῳ καὶ τοὺς γραῶδεις μύθους οὓς ἐφλυάρησεν ἡ τερατολόγος καὶ φαρμακὸς Ἰουλία, ἦντινα μετῆλθεν ἡ θεία δίκη ὀξέως.

89 Μετὰ γὰρ τὸ πολλὰ καὶ ἐπὶ πλείστας ὥρας μυθολογῆσαι καὶ τὰς συνήθεις βλασφημίας εἰπεῖν εἰς τὸν τῶν ὄλων κύριον καὶ θεόν, κινηθεὶς ὑπὸ τοῦ θεϊκοῦ ζήλου ὁ ἐν ἀγίοις Πορφύριος, ὀρών τὸν τὰ πάντα περιέχοντα τὰ τε ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα βλασφημούμενον ὑπὸ γυναικὸς ἐνεργουμένης ὑπὸ τοῦ διαβόλου καὶ συγκαταβαινούσης τῷ ἐκείνου θελήματι, ἀπεφάνητο κατ' αὐτῆς εἰπών· Ὁ θεὸς ὁ τὰ πάντα ποιήσας, ὁ μόνος αἴδιος, μήτε ἀρχὴν μήτε τέλος ἔχων, ὁ ἐν τριάδι

δοξαζόμενος, πατάξει σου τὴν γλῶσσαν καὶ φιμώσει σου τὸ στόμα, ἵνα μὴ λαλή δύσφημα.

90 Εὐθέως δὲ σὺν τῇ ἀποφάσει καὶ ἡ τιμωρία ἐπηκολούθησεν· ἤρξατο γὰρ τρέμειν ἡ Ἰουλία καὶ ἀλλοιοῦσθαι τὸ πρόσωπον, καὶ μείνασα ἐν ἐκστάσει ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν οὐκ ἐλάλει, ἀλλ' ἦν ἄφωνος καὶ ἀκίνητος, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα διηνοιγμένους καὶ προσέχοντας τῷ ὀσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ. Οἱ δὲ σὺν αὐτῇ θεασάμενοι ἃ ὑπέστη, ἐφοβήθησαν σφόδρα· ἐψυχαγώγουν δὲ αὐτὴν καὶ ἐπῆδον εἰς τὸ οὖς αὐτῆς, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις. Ποιήσασα δὲ ὥραν ἱκανὴν ἄφωνος παρέδωκεν τὴν ψυχὴν, ἀπελθοῦσα εἰς ὅπερ ἐτίμησεν σκότος, φῶς αὐτὸ ἠγησαμένη, κατὰ τὴν γραφὴν τὴν λέγουσαν· «Οὐαὶ τοῖς ποιοῦσι τὸ γλυκὺ πικρὸν καὶ τὸ πικρὸν γλυκὺ, τοῖς τιθεῖσι τὸ σκότος φῶς καὶ τὸ φῶς σκότος». Ἐπέτρεψε δὲ ὁ ἐν ἀγίοις Πορφύριος περισταλῆναι αὐτῆς τὸ σῶμα καὶ ταφῇ παραδοθῆναι, ἐλεήσας τὴν ἀνθρωπεῖαν φύσιν· ἦν γὰρ καθ' ὑπερβολὴν εὐσπλαγχνος.

91 Ὅσοι δὲ ἤκουσαν τὸ γενόμενον ὑπερεθαύμασαν, οὐ μόνον οἱ τῆς ἡμετέρας πίστεως, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοεθνεῖς. Οἱ δὲ μετ' αὐτῆς δύο ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ ὅσοι ὑπεφθάρησαν παρ' αὐτῆς, δραμόντες προσέπεσαν τοῖς ποσὶ τοῦ μακαριωτάτου ἐπισκόπου λέγοντες· Πεπλανήμεθα, καὶ ἤτουν μετάνοιαν. Ὁ δὲ μακάριος ἐποίησεν πάντας ἀναθεματίσαι τὸν Μάνην τὸν ἀρχηγὸν τῆς αὐτῶν αἰρέσεως, ἐξ οὗ καὶ Μανιχαῖοι ἐκλήθησαν, καὶ κατηχήσας αὐτοὺς δεόντως ἐπὶ πλείστας ἡμέρας προσήγαγεν τῇ ἀγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ. Προφάσει δὲ ἐκείνων καὶ ἄλλοι τῶν ἄλλοεθνῶν μετανοήσαντες ἐφωτίσθησαν.

92 Μετὰ δὲ πενταετῆ χρόνον ἐτελειώθη τὸ ἔργον τῆς ἀγίας ἐκκλησίας τῆς μεγάλης, ἐκλήθη δὲ Εὐδοξιανὴ ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς θεοφιλεστάτης Εὐδοξίας τῆς βασιλίδος. Ἐπετέλεσεν δὲ ὁ ὀσιώτατος Πορφύριος τὰ ἐγκαίνια τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἀναστασίμῳ τοῦ ἀγίου Πάσχα πολυτελῶς, μὴ φεισάμενος δαπάνης, ἀλλὰ συνάξας πάντας τοὺς μοναχοὺς τῆς περιχώρου, ὡς ὀνόματα χίλια, μετ' ἄλλων εὐλαβῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν καὶ ἐπισκόπων, ἐποίησεν εὐφροσύνην τὰς πάσας ἡμέρας τοῦ ἀγίου Πάσχα. Καὶ ἦν θεάσασθαι ἀγγελικοὺς χοροὺς οὐ μόνον ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῇ ἐκκλησιαστικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ὥραις, ἠνίκα ἐγεύοντο. Οὐ μόνον γὰρ ἦν ἡ τράπεζα αἰσθητή, ἀλλὰ καὶ πνευματικὴ. Μετὰ γὰρ τὸ ὄψον ἐλέγετο ψαλμὸς καὶ μετὰ τὸ πόμα ὕμνος. Οἱ δὲ τῆς εἰδωλομανίας ὀρώντες τὰ γινόμενα ἐτήκοντο τῇ καρδίᾳ. Καὶ γὰρ πανταχόθεν ἤρχοντο ξένοι θεάσασθαι τὸ κάλλος καὶ τὸ μέγεθος τῆς εἰρημένης ἀγίας ἐκκλησίας· ἐλέγετο γὰρ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν κατ' ἐκεῖνο καιροῦ μείζων.

93 Τούτου ἔνεκεν ὅτε τοὺς θεμελίους ἔβαλεν, τὴν ἀρχὴν ἐνεκαλεῖτο παρά τινων πιστῶν ὅτι μεγάλην αὐτὴν ἐχάραξεν ὀλίγων ὄντων τῶν Χριστιανῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ὀσιώτατος Πορφύριος εἶπεν· Μὴ ἔσται ἡ πίστις ὑμῶν ὀλίγη· εὐέλπις γὰρ εἰμι εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, ὅτι πληθυνεῖ τὴν ποίμνην αὐτοῦ καὶ μεγαλυνεῖ πλέον τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὰ πλήθη τῶν Χριστιανῶν χωρεῖν· οὔτε γὰρ ἐστὶν ἀνθρώπινον τὸ τῶν Χριστιανῶν δόγμα, ἵνα πρὸς καιρὸν ὀφθῇ καὶ καταλυθῇ, ἀλλὰ θεϊκὸν καὶ αὐξησὶν ἐπιδεχόμενον. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα αἰεὶ διελέγετο ὁ μακάριος τοῖς πιστοῖς, οὐ μόνον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν ἐκάστῳ τόπῳ φωταγωγῶν καὶ ὠφελῶν τὸν φιλόχριστον λαόν. Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς τὰ πλήθη μετ' εἰρήνης ἀπέλυσεν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια.

94 Μετὰ δὲ τὸ κτίσαι καὶ ἀγιάσαι τὴν εἰρημένην ἀγίαν ἐκκλησίαν, ἔταξεν δίδοσθαι ἐκάστῳ ξένῳ ἐνδημοῦντι τῇ πόλει μιᾶς ἡμέρας τὸ ἀνάλωμα, ἐχορήγει δὲ καὶ ἐκάστῳ πτωχῷ ξένῳ τε καὶ πολίτῃ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀνά ὀβολοὺς ἕξ, ἐκτὸς ὧν αὐτὸς παρεῖχεν δι' ἑαυτοῦ τοῖς προσερχομένοις αὐτῷ ἔν τε ἱματίοις καὶ ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, ἐκάστῳ παρέχων πρὸς τὴν αὐτοῦ ἀξίαν, καὶ οὐδεὶς ἦν ἄμοιρος τῶν

δεομένων τῶν αὐτοῦ χαρισμάτων. Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν τῆς ἀγίας πασχαλίας ἐχορήγει ἐκάστῳ πτωχῷ ἀνά ὄβολους ἑπτά ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα. Παρακελευσάμενος ἐν τῇ αὐτοῦ εὐσεβεῖ διαθήκῃ πάντως δίδοσθαι τοὺς εἰρημένους δέκα ὄβολους τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἀφορίσαι δὲ πρόσοδον ἕξ ἡς αὐτοὺς δίδοσθαι βουλευθεῖς, ἐν τῇ εἰρημένῃ διαθήκῃ ἐνέταξεν εἰ μὴ χορηγηθεῖ ταῦτα καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν, τὴν εἰρημένην πρόσοδον ἔρχεσθαι εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν Καισαρείας. Ταῦτα δὲ ὕστερον ἐγένετο.

95 Οἱ δὲ τῆς εἰδωλομανίας ὅσον ἐθεώρουν προκόπτοντα τὸν Χριστιανισμόν, τοσοῦτον ἐμανιοῦντο καὶ ἐσπούδαζον κακῶσαι τοὺς Χριστιανούς, καὶ πρό γε πάντων, τὸν ὅσιον αὐτῶν ποιμένα Πορφύριον. Ποτὲ γὰρ ἀντιβολῆς γεναμένης χάριν χωρίων μεταξὺ τοῦ οἰκονόμου τῆς ἀγίας ἐκκλησίας καὶ Σαμψύχου τοῦ πρωτεύοντος, ὁ θεοφιλῆς Βαρωχᾶς, ὄρων τὸν οἰκονόμον ὑβριζόμενον, ἀντελάβετο αὐτοῦ καὶ ἤρξατο ὑβρίζειν τὸν εἰρημένον Σάμψυχον. Ἀκούσαντες δὲ οἱ λοιποὶ τοῦ βουλευτηρίου, συναχθέντες ἐπῆλθον τῷ τε οἰκονόμῳ καὶ τῷ θεοφιλεῖ Βαρωχᾶ. Συνανέβησαν δὲ τοῖς βουλευταῖς καὶ πολλοὶ τῶν πολιτῶν, πρόφασιν εὐρόντες τοῦ κακῶσαι τοὺς ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ὡς ἂν εἴποι τις, ἀπὸ μικροῦ σπινθῆρος τοσοῦτον πῦρ ἦφθη καὶ ἐξεκαύθη ὡς κινδυνεῦσαι πάντας τοὺς Χριστιανούς καὶ ἀπολέσθαι. Τοσοῦτον γὰρ ἐμάνησαν οἱ εἰδωλόατραι ὡς αὐτοὺς ἐπᾶραι καὶ ξίφη καὶ ῥόπαλα καὶ φονεῦσαι ὀνόματα ἑπτὰ καὶ ἄλλους πολλοὺς πληξῆαι.

96 Εἶτα μὴ ἀρκεσθέντες τούτοις, ἐπ' αὐτὸν τὸν ποιμένα ὥρμησαν. Προδραμόντες δὲ τινες χαίροντες τῷ ἀγαθῷ, ἀπήγγειλαν τῷ ὀσιωτάτῳ ἐπισκόπῳ τὴν καταδρομὴν τοῦ πλήθους. Ἀκούσας δὲ ὁ μακάριος, προσκαλεσάμενος με εἶπεν· Φύγωμεν, ἀδελφέ, καὶ κρυβώμεν μικρὸν ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ὀργὴ κυρίου. Καὶ τοιχοβατήσαντες ἐφύγομεν διὰ τῶν δωματίων. Οἱ δὲ εἰδωλομανεῖς, κατεάξαντες τὰς θύρας τοῦ ἐπισκοπείου, ἐπεισῆλθον καὶ μὴ εὐρόντες τὸν ἐν ἀγίοις Πορφύριον, πάντα τὰ ἐκεῖ εὐρεθέντα διήρπασαν.

97 Ἐγὼ δὲ καὶ ὁ μακάριος Πορφύριος φυγόντες διὰ τῶν δωματίων, εὔραμεν παιδίσκη ὡς ἐτῶν δέκα τεσσάρων, ἣτις ἐπιγνοῦσα τὸν ὅσιον ἐπίσκοπον προσέπεσε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Ὁ δὲ μακάριος ἐπηρώτησεν αὐτὴν τις ἐτύγχανεν καὶ ποίων γονέων. Ἡ δὲ παιδίσκη ἀποκριθεῖσα εἶπεν ὅτι ὀρφανὴ τυγχάνει ἕκ τε πατρὸς καὶ μητρός, μᾶμμη δὲ ἔλεγεν ἔχειν γραῦν τῷ σώματι ἀσθενῆ, καὶ αὐτὴν ἐργάζεσθαι καὶ τρέφειν ἑαυτὴν καὶ τὴν αὐτῆς μᾶμμη. Ἐπηρώτα δὲ αὐτὴν εἰ Χριστιανὴ ὑπῆρχεν, ἢ δὲ πάλιν εἶπεν μὴ εἶναι, ἀλλ' ἐπιθυμεῖν ἐκ πολλοῦ· εἶπερ εἰμι ἀξία. Ὁ δὲ εὐσπλαγχνος Πορφύριος ἀκούσας τὸν λόγον τῆς παιδίσκης καὶ κατανουγείς ἐδάκρυσεν εἰπὼν· Πῶς πρόχειρον ὑπάρχει εἰς τὸ ἀγαθὸν τὸ τῶν Γαζαίων γένος. Ἄλλ' ὁ ἀντικείμενος σπουδάζει ἐμποδίσει τῇ τοιαύτῃ προαιρέσει, ὃν ὁ κύριος πατάξει τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Εἶπεν δὲ τῇ κόρῃ· Ἄγαγε ἡμῖν ἐνταῦθα ψίαθον ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ, ἵνα μείνωμεν ἐνταῦθα ἕως οὗ κατασταθῇ ὁ θόρυβος τῆς πόλεως, καὶ μὴ ἀπαγγείλῃς τινὶ ὅτι ἐνταῦθα ἔσμεν. Ἡ δὲ ὄρκους διεβεβαιοῦτο μὴ ἐκφαίνειν μηδὲ τῇ μᾶμμη αὐτῆς.

98 Κατελθοῦσα δὲ διὰ τινος λυκίσκου εἰς τὸν αὐτῆς οἶκον, ἤγαγεν τὸν ψίαθον καὶ τύλην ἀχύρων· καθαπλώσασα τὸν ψίαθον ὑπέβαλεν τὴν τύλην, καὶ προσπεσοῦσα τοῖς ποσὶ τοῦ μακαρίου, παρεκάλει αὐτὸν γεύσασθαι τῶν μετρίων αὐτῆς βρωμάτων καὶ μὴ ἀναξιοπαθῆσαι ἐπὶ τῇ πτωχείᾳ αὐτῆς· ἦν γὰρ καὶ πρὸς ἐσπέραν. Ὁ δὲ ὄσιος θέλων μιμητὴς γενέσθαι τοῦ μεγάλου προφήτου Ἡλίου εἶπεν τῇ κόρῃ· Σπούδασον, θύγατερ, καὶ ἄγαγε, ἵνα σοὶ ἀποδῶ ὁ κύριος δι' ἐμοῦ πνευματικὴν τροφήν καὶ σαρκικήν. Ἡ δὲ σπεύσασα κατέβη, καὶ ἀπελθοῦσα ἠγόρασεν ἄρτον καὶ ἔλαιας καὶ τυρὸν καὶ βρεκτὸν ὄσπριον καὶ οἶνον, ἤγαγεν δὲ πάντα καὶ παρέθηκεν ἐνώπιον ἡμῶν εἰποῦσα· Λάβετε, κύριοί μου, καὶ εὐλογήσατε τὴν πτωχείαν μου. Ὁ δὲ

μακάριος πάλιν καταнуγεις ἐδάκρυσεν, προεωρακῶς ἦν ἡμελλεν ἔχειν πίστιν εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ ἀναστάντες καὶ ποιήσαντες τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ καθίσαντες μετελάβομεν· ἐγὼ μὲν ἄρτου καὶ τυροῦ καὶ οἴνου μετέλαβον, ὁ δὲ ὄσιος ἄρτου καὶ βρεκτοῦ ὀσπρίου καὶ ὕδατος. Καὶ ἀπολύσαντες τὴν κόρην πρὸς τὴν αὐτῆς μάμμην, ἡμεῖς ὑπνώσαμεν ἐν τῷ δωματίῳ· ἦν γὰρ καὶ θέρους ὥρα. Ἐπερωτήσαμεν δὲ καὶ τὸ ὄνομα τῆς κόρης, εἶπεν δέ· Σαλαφθᾶ, ὃ ἐρμηνεύεται ἑλληνιστὶ Εἰρήνη. Ἐποιήσαμεν δὲ καὶ τὴν ἐξῆς ἐν τῷ δωματίῳ, τῆς καλῆς Εἰρήνης ποιούσης ὑμῖν πᾶσαν ἀπόκρισιν μετὰ πολλῆς προθυμίας.

99 Ὡς δὲ ἔγνωμεν ὅτι κατέστη ὁ θόρυβος τῆς πόλεως, ἐπορεύθημεν διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, καὶ ἀνελθόντες εἰς τὸ ἐπισκοπεῖον, οὐδὲν εὔραμεν ἐν αὐτῷ εἰ μὴ τὸν θεοφιλῆ Βαρωχᾶν κείμενον καὶ ἐσχάτως ἔχοντα ἐκ τῶν ἐνεχθεισῶν αὐτῷ πληγῶν παρὰ τῶν ἀθέων καὶ ἀσεβῶν εἰδωλολατρῶν. Μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας γνοὺς τὰ γενόμενα ἐν τῇ πόλει ὁ ὑπατικός (Κλάρος δὲ ἐκαλεῖτο), πέμπει κομενταρήσιον μετὰ πολλῆς βοήθειας καὶ ἀσφαλίζεται οὐς ἐνέδειξαν οἱ δημοσιεύοντες καὶ παριστᾶ εἰς Καισάρειαν, καὶ τοὺς μὲν ἐτιμωρήσατο, τοὺς δὲ βουνευρίσας ἀπέλυσεν, καὶ ποιήσας οὐ μικρὸν φόβον οὕτως κατέστησεν τὴν πόλιν.

100 Μεθ' ἡμέρας δὲ ὀλίγας ἀναμνησθεὶς ὁ ἐν ἁγίοις Πορφύριος τῆς ἀγαθῆς ἐκείνης κόρης τῆς ὑποδεξαμένης ἡμᾶς, μετεπέμψατο αὐτὴν δι' ἐμοῦ· ἡ δὲ δρομαία παρεγένετο, ἔχουσα καὶ ἄλλην γυναῖκα ἣν ἔλεγεν θείαν εἶναι. Εἰσελθοῦσαι δὲ πρὸς τὸν μακάριον ἐπίσκοπον, προσέπεσαν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ· ὁ δὲ εὐμενῶς ταύτας ἐδέξατο ὡς πατὴρ φιλόστοργος. Εἶπεν δὲ τῇ κόρῃ· Ἀληθῶς, θύγατερ, ἐπιθυμεῖς γενέσθαι Χριστιανή; Ἡ δὲ ἀποκριθεῖσα εἶπεν· Καὶ ἤδη εἶπόν σοι, κύριέ μου, ὅτι ἐκ πολλοῦ ἔχω τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην καὶ νῦν παρήγαγον μάρτυρα τὴν ἐμὴν θείαν, ἣτις καὶ αὐτὴ τῆς αὐτῆς ἐστὶν ἐπιθυμία. Ὁ δὲ περιχαρῆς γενόμενος εἶπεν αὐτῇ· Ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, τέκνον. Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν οἰκονόμον τῆς ἁγίας ἐκκλησίας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ παρέχειν αὐτῇ τε καὶ τῇ αὐτῆς μάμμῃ ἀργυρίου μιλιάρησια τέσσαρα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τῇ δὲ αὐτῆς θείᾳ ἔδωκεν νόμισμα ἓν, καὶ σφραγίσας αὐτὰς τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ ἀπέλυσεν, παραγγείλας αὐταῖς σχολάζειν ταῖς εὐχαῖς καὶ τῇ κατηχήσει τῶν κατηχουμένων. Ἐπεμψεν δὲ καὶ εἰς τὸν αὐτῆς οἶκον τὸν θεοσεβῆ Τιμόθεον τὸν πρεσβύτερον καὶ κατηχητὴν, καὶ ἐπέτρεψεν αὐτῷ σφραγίσαι τὴν μάμμην τῆς κόρης· ὡς γὰρ προεῖπον τὸ σῶμα εἶχεν συμπεπαρμένον. Καὶ κατηχηθεῖσαι αἱ τρεῖς ὀλίγον χρόνον, ἤξιώθησαν τοῦ τιμίου βαπτίσματος.

101 Μετὰ δὲ τὸ ἀποθέσθαι τὸ ἅγιον σχῆμα, προσκαλεσάμενος ὁ ὄσιος τὴν εἰρημένην κόρην εἶπεν αὐτῇ· Θέλεις ζεύξωμέν σε ἀνδρὶ πρὸς γάμον ἔννομον; Καὶ γὰρ ἔστι σοι καιρὸς τοῦ συμβιώσαι· οὔτε γὰρ ἀπηγόρευται τῇ ἡμετέρᾳ γραφῇ ὁ σεμνὸς γάμος. Ἡ δὲ κόρη ἀκούσασα τὸν λόγον τοῦ ὀσίου, ἤρξατο δακρύνειν καὶ λέγειν· Πάτερ ἀγαθέ, μεθ' ὃ με ἔζευξας ἀνδρὶ μεγάλῳ, ἀποζευξαί με θέλεις ἐκείνου καὶ ἐκδοῦναι ταπεινῷ καὶ μηδαμινῷ; μηδαμῶς, κύριέ μου, τοῦτο ποιήσης. Ὁ δὲ ἐν ἁγίοις συναρπαγείς εἶπεν· Καὶ τίς ἐστὶν οὗτος ὃν ἔζευξά σοι; Ἡ δὲ ἀπεκρίνατο· Ἰησοῦς Χριστός, ὁ σωτὴρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὁ ἀληθινός μου νυμφίος, οὗ οὐκ ἀποζεύγνυμαι εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀκούσας δὲ ὁ ἐν ἁγίοις καὶ καταनुγεις ἐδάκρυσεν, ὥστε ἐκ τῆς πολλῆς κατανύξεως περιλαβεῖν τὴν κόρην καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καταφιλήσαι· ὄντως γὰρ ἦν τελείως ἀπαθῆς καὶ ἀπὸ πολλῆς εὐσπλαχνίας ἐγγὺς ἔχων τὸ δάκρυον. Καὶ ἡμεῖς δὲ οἱ περὶ αὐτὸν θεασάμενοι τὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν δοθεῖσαν τῇ θεοφιλεῖ κόρῃ ἔδοξάσαμεν τὸν θεὸν τὸν δωρούμενον σοφίαν καὶ χάριν τοῖς ἐκλεκτοῖς αὐτοῦ. Ἀπέλυσεν δὲ τὴν κόρην ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

102 Συνέβη δὲ ἐν αὐταῖς ταῖς ἡμέραις τὴν γραῦν ἀναπαῖναι καὶ ἀπελθεῖν πρὸς κύριον. Τότε προσκαλεσάμενος τὴν κόρην, μετεπέμψατο τὴν θεοσεβῆ Μαναρίδα τὴν διάκονον, τὴν διερμηνευομένην καὶ αὐτὴν κατὰ τὴν ἑλληνίδα

γλώσσαν Φωτεινήν· ταύτη παρέθετο τὴν Σαλαφθᾶν, δούς αὐτῇ τὸ κανονικὸν σχῆμα, καὶ παραθέμενος αὐτὰς τῷ θεῷ ἀπέλυσε μετ' εἰρήνης. Τοιαύτην δὲ ἀνεδέξατο πολιτείαν οἷαν οὐκ ἄλλη κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἔσχεν, καθ' ἡμέραν νηστεύουσα καὶ μετὰ τὴν νηστείαν μεταλαμβάνουσα ὀλίγου ἄρτου μετὰ ἄλος καὶ ὄσπριου βρεκτοῦ ἢ λεπτολαχάνου καὶ ὕδατος μόνου· τοῦ γὰρ οἴνου παντελῶς οὐ μετελάμβανεν. Ἐν δὲ ταῖς ἑορταῖς μετελάμβανεν καὶ ἐλαίου καὶ ἐλαίας ἥσθιεν, οὐδὲν δὲ ἄλλο τῶν διὰ πυρὸς γινομένων ἐγεύετο· ἐν δὲ τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν τὰς πάσας ἡμέρας διὰ δύο ἥσθιεν βρεκτὰ ὄσπρια ἢ λεπτολάχανα ἄνευ ἄρτου· τὴν δὲ ἀγίαν πασχαλίαν πᾶσαν εἶλκεν τὴν ἑβδομάδα, μηδενὸς μεταλαμβάνουσα, εἰ μὴ τῇ ἀγίᾳ πέμπτῃ, μετὰ τὴν ἀγίαν κοινωνίαν, ὕδατος θερμοῦ. Καὶ τοσοῦτον κατέτηξεν αὐτῆς τὸ σῶμα ὡς νομίζειν τοὺς ὀρώντας αὐτὴν σκιὰν θεωρεῖν. Ἐγένετο δὲ ὑπόδειγμα καὶ ἄλλαις πολλαῖς· ἐζήλωσαν γὰρ τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν τῆς ἀγίας κόρης Σαλαφθᾶς, ἥτις ἕως τοῦ νῦν δοκεῖ ζῆν· νενέκρωται γὰρ τῷ κόσμῳ, τῷ δὲ Χριστῷ ζῆ καὶ σὺν αὐτῷ ἔστι διὰ παντός· ἥς τῶν ἀγίων εὐχῶν μέρος ἔχωμεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὁσίας κόρης Σαλαφθᾶς εἰρήσθω.

103 Ὁ δὲ μακαριώτατος ἐπίσκοπος Πορφύριος, καταστήσας τὸν τε ἐκκλησιαστικὸν κανόνα καὶ τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν, ἐπιζήσας ἄλλα ὀλίγα ἔτη μετὰ τὸ ἀγιάσαι τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, περιπεσὼν ἀρρωστίᾳ διετύπωσε εὐσεβῆ διαθήκην, ληγατεύσας πολλούς· καὶ παραθέμενος πάντας τοὺς τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ τῷ θεῷ, ἐν εἰρήνῃ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν ἀγίων, μηνὶ Δύστρω δευτέρῳ ἔτους κατὰ Γαζαίους ὀγδοηκοστοῦ τετρακοσιοστοῦ, ἐπισκοπήσας ἔτη κ' δ' καὶ μῆνας ι' α' καὶ ἡμέρας η', τὸν καλὸν ἀγῶνα τετελεκῶς πρὸς τοὺς εἰδωλομανεῖς ἕως τῆς ἡμέρας τῆς κοιμήσεως αὐτοῦ. Καὶ νῦν ἔστι ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, πρεσβεύων μετὰ πάντων τῶν ἀγίων ὑπὲρ ἡμῶν, ὧν ταῖς εὐχαῖς ἐλεήσῃ ἡμᾶς ὁ πατὴρ καὶ θεὸς σὺν υἱῷ καὶ ἀγίῳ πνεύματι, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.